

Besluit tot vervanging van Omgevingsvisie Beekdaelen

Wijzigartikel I

De ontwerp Omgevingsvisie Beekdaelen met bijbehorende documenten vrij te geven voor de terinzagelegging zoals gegeven in Bijlage A van dit Besluit.

Artikel II

Zienswijzen (reacties) over de Ontwerp-Omgevingsvisie worden gericht aan de gemeenteraad. De gemeenteraad neemt daarover een besluit en stelt de uiteindelijke Omgevingsvisie vast.

Artikel III Aanleiding

Als gevolg van de nieuwe Omgevingswet stelt de gemeente Beekdaelen voor haar gehele eigen grondgebied een Omgevingsvisie op. De Omgevingsvisie is een integrale visie voor de lange termijn (2040), die de hoofdrichting van de fysieke leefomgeving bepaalt. In de Omgevingsvisie komen onderwerpen aan de orde zoals wonen, werken, infrastructuur, groen en natuur, maar ook aspecten als klimaatadaptatie, energietransitie en cultureel erfgoed.

Bijlage A Wijziging Omgevingsvisie Beekdaelen

Omgevingsvisie

Omgevingsvisie Beekdaelen

1. Voorwoord

Voor u ligt de omgevingsvisie van gemeente Beekdaelen; 'Leven en werken in het landschap'. Beekdaelen is voortgekomen uit een fusie van de gemeenten Nuth, Schinnen en Onderbanken. Het is belangrijk om dit te benadrukken, omdat dit ons vertrekpunt bepaalt. We hebben geen structuurvisie om op terug te vallen. De contouren die we nu hebben zijn gebaseerd op een strategische visie en een coalitieakkoord.

Met deze omgevingsvisie presenteren wij aan onze inwoners, bedrijven, samenwerkingspartners en andere overheidsorganen het beeld dat wij voor ogen hebben. Een beeld waarop vertrouwd kan worden en dat ruimte biedt om in Beekdaelen te investeren. Wij willen een betrouwbare partner zijn en maken keuzes: wat willen we wel en wat niet? We laten zien wat de samenleving van ons kan verwachten en wat wij van haar verwachten. Samen werken we aan Beekdaelen, met respect voor elkaar, waarbij we elkaar ondersteunen en versterken.

Dit traject geeft een eerste blik op de toekomst in 2040. We zijn ervan overtuigd dat hier een goede basis ligt om op voort te bouwen, want we zijn nog lang niet klaar en wij blijven de horizon verbreden. De inrichting van de fysieke leefomgeving is een complex vraagstuk en wordt steeds complexer. Ruimte is schaars, terwijl de opgaven groter worden. Beekdaelen streeft ernaar om de waarden van de fysieke leefomgeving te beschermen en ruimte te bieden voor goede ontwikkelingen. Tevens blijven wij flexibel om effectief in te spelen op de uitdagingen die op ons pad komen. Dit vraagt om een duidelijke visie, een gerichte strategie en politieke moed.

Dit is de laatste keer dat we verwijzen naar de fusiegemeenten, want vanaf nu richten we ons op de toekomst en laten we het verleden van de drie gemeenten achter ons. Met de visie die hier voorligt, die tot stand is gekomen na een omvangrijk participatieproces, geeft Beekdaelen nu richting aan de toekomst.

2. Samenvatting

De omgevingsvisie van de gemeente Beekdaelen schetst een strategische visie voor de inrichting van de fysieke leefomgeving tot 2040. De visie bouwt voort op de strategische visie 'Leven en werken in het landschap' (vastgesteld op 17 september 2024) en op sectorale visies. Het is een dynamisch document dat flexibel inspeelt op toekomstige veranderingen en uitdagingen zoals klimaatverandering, woningnood en energietransitie. De visie benadrukt de samenwerking met inwoners, ondernemers en regionale partners. Dit doet Beekdaelen door de gemeenschap actief te betrekken bij beleidsvorming en bij de beleidsuitvoering. De visie en ambities op het sociale domein zijn beschreven in het toekomstperspectief sociaal domein'. De strategische visie, het toekomstperspectief sociaal domein en de omgevingsvisie vormen gezamenlijk het fundament voor de toekomst van Beekdaelen.

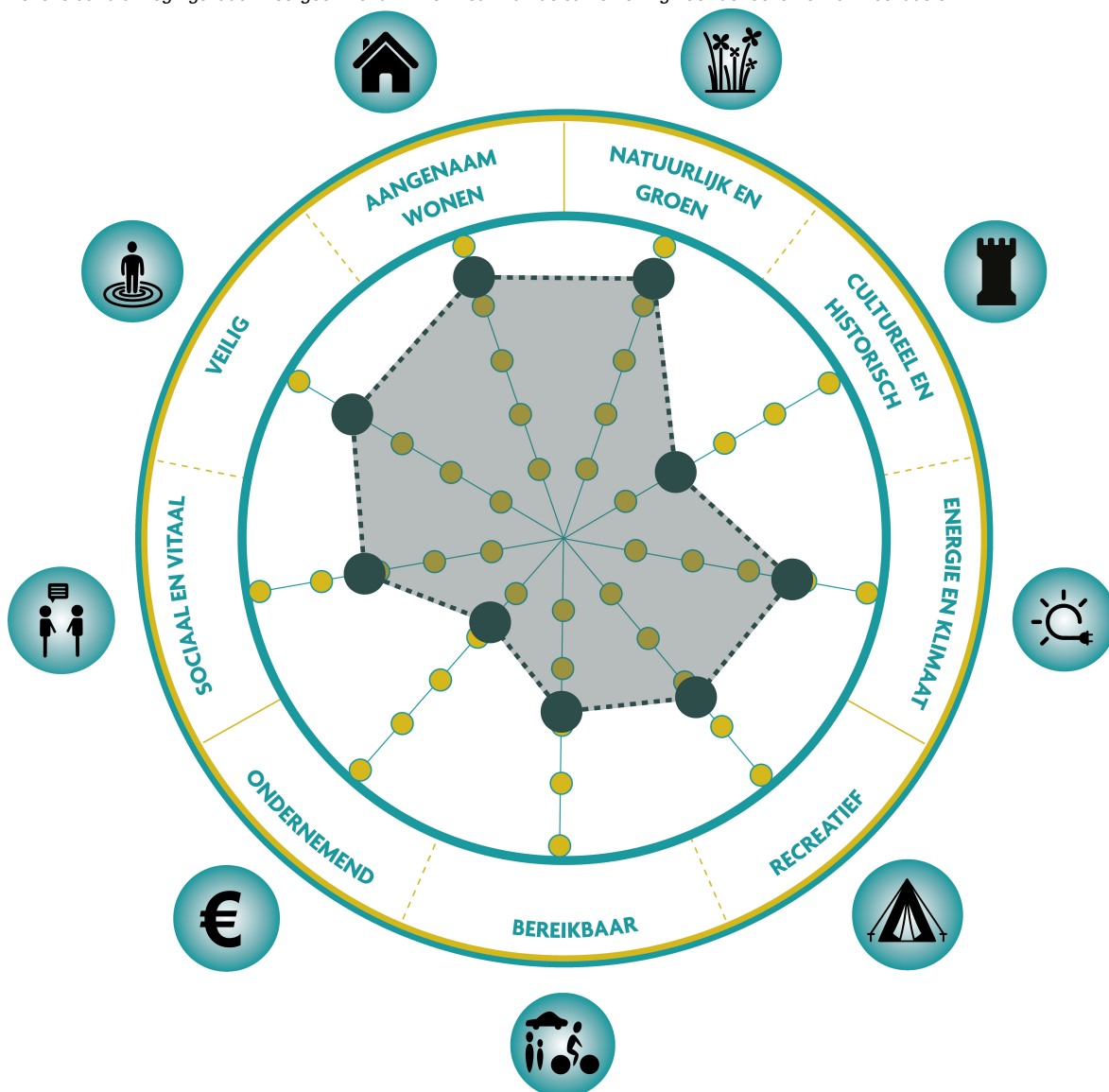
De grootste kwaliteiten van Beekdaelen liggen in haar karakteristieke landschap en het aangename leven in authentieke dorpskernen. Natuur, rust, ruimte, cultureel erfgoed en sociale cohesie worden hier zeer gewaardeerd. Het behoud, de bescherming en versterking van deze kwaliteiten is essentieel. De uitdaging is om in deze roerige tijd de juiste keuzes te maken. Beekdaelen moet aan de slag met een aantal complexe en urgente vraagstukken. Het voorbereiden op klimaatverandering, overstappen naar hernieuwbare energie, meer huizen bouwen om het woningtekort aan te pakken, de economie en de landbouw circulair maken en de natuur meer ruimte geven, zijn enkele van deze uitdagingen. Ook op sociaal vlak zijn er stevige uitdagingen op het gebied van gezondheid en welzijn. Elk van deze vraagstukken heeft niet alleen impact op onze leefomgeving, maar ook op onze leefstijl.

Samen met de gemeenschap kijkt Beekdaelen met een positief gevoel naar de toekomst. Er wordt ingezet op sterke en vitale gemeenschappen in authentieke kernen en een uitnodigend Beekdaelen waar iedereen toekomstgericht kan werken en ondernemen. Daarnaast richt Beekdaelen zich op landschapszorg om duurzaam te leven en te werken in en met het landschap. Het vertrekpunt is het behouden en versterken van de kwaliteiten en daaropvolgend invulling geven aan urgente vraagstukken en ambities. Het 'Oog van de Leefomgeving' geeft weer waar de zwaartepunten liggen. In 2040 zal er teruggekeken worden op een lange en intensieve inspanning om de kwaliteiten die Beekdaelen rijk is te behouden en waar mogelijk te versterken en daarbij ook nieuwe ontwikkelingen te realiseren. Beekdaelen blijft niet stilzitten, maar blijft volop in beweging.

In Beekdaelen wordt de fysieke leefomgeving ingericht op basis van leidende principes en duidelijke spelregels die passen bij de zwaartepunten uit het 'Oog van de Leefomgeving'. Er wordt gewerkt volgens een gebiedsgerichte aanpak en als de complexiteit en de impact van een vraagstuk er om vragen, zoeken we de samenwerking op binnen Zuid-Limburg, Parkstad, het Middengebied of zelfs de Euregio. Daarmee kijkt Beekdaelen, als grootste plattelandsgemeente in Zuid-Limburg, met een 360 graden blik om zich heen. Het uitgangspunt is: gaat het goed met de regio dan gaat het goed met Beekdaelen.

De traditionele rol van de overheid past niet meer bij de samenleving van nu. Daarom maakt Beekdaelen de omslag naar een samenwerkende en responsieve overheid. De gemeente bepaalt de kaders en daarbinnen kan iedereen in Beekdaelen aan de slag. Deze kaders vindt men terug in de verschillende Omgevingswet instrumenten. Tot slot wordt situationeel grondbeleid toegepast en worden kosten die de gemeente maakt verhaald bij een initiatiefnemer. De ambities en doelstellingen uit deze omgevingsvisie worden gemonitord aan de hand van de Global Goals van de Verenigde Naties.

Bovenstaand afwegingskader weergeeft het ambitieniveau van de samenleving voor de toekomst van Beekdaelen.

3. Welkom in Beekdaelen

3.1 Inleiding

Voor u ligt de omgevingsvisie van Beekdaelen. Deze visie bouwt voort op de strategische visie 'Leven en werken in landschap', de eerdere structuurvisies van Schinnen, Nuth en Onderbanken en regionale structuurvisies.

Op Beekdaelen komen meerdere ingrijpende transitie af zoals het oplossen van de woningnood, het transformeren van de energie-infrastructuur en ruimte maken voor klimaatadaptatie. Naast deze transitie zijn ook de situatie in Oekraïne en de stikstofproblematiek merkbaar in Beekdaelen. Ontwikkelingen volgen elkaar snel op, bieden naast beperkingen ook kansen en creëren ruimte voor innovatie. Om flexibel in te kunnen spelen op nieuwe uitdagingen en kansen wordt deze omgevingsvisie gezien als een 'dynamisch' document. Met deze visie stellen we onze doelen voor 2040 vast en bepalen we onze koers. Indien er nieuwe inzichten ontstaan, kunnen we de visie aanpassen.

We leven in roerige tijden. Zo komen we uit een coronapandemie, terwijl de oorlog in Oekraïne een diepe impact heeft. De energieprijzen rijzen de pan uit, materialen worden duurder en het aantal vluchtelingen dat Nederland binnenkomt neemt sinds 2022 toe. Daarnaast verandert het klimaat ingrijpend, wordt onze energie-infrastructuur herzien en staat de biodiversiteit en de waterkwaliteit onder druk. Bovendien moeten we de uitdagingen van woningbouw en de stikstofcrisis aanpakken. De economie draait op volle toeren en we streven naar een breed gedeelde welvaart. Al deze uitdagingen hebben directe invloed op onze fysieke leefomgeving. Deze omgevingsvisie schetst een visie voor 2040, maar de weg daar naartoe blijft flexibel en dynamisch.

3.2 Een omgevingsvisie is meer dan een stuk papier

Met deze omgevingsvisie geven we onze strategische kijk op de inrichting van de fysieke leefomgeving. We stellen ons de vraag: wat voor gemeente willen we zijn? Hierbij benadrukken we hoe we onze kernkwaliteiten willen behouden en willen omgaan met grote uitdagingen. We definiëren de ambities, maken keuzes voor het heden en de nabije toekomst, en wegen belangen tegen elkaar af.

Deze visie zal de komende jaren onze agenda bepalen en laat zien waar we concreet aan zullen werken. Maar nog belangrijker, onze omgevingsvisie nodigt al onze partners en inwoners uit om actief bij te dragen aan de ontwikkeling van Beekdaelen. Dit gebeurt niet van bovenaf opgelegd door de gemeente, maar van onderop, vanuit de samenleving. Daarom is ons motto ook: "Beekdaelen maken we samen".

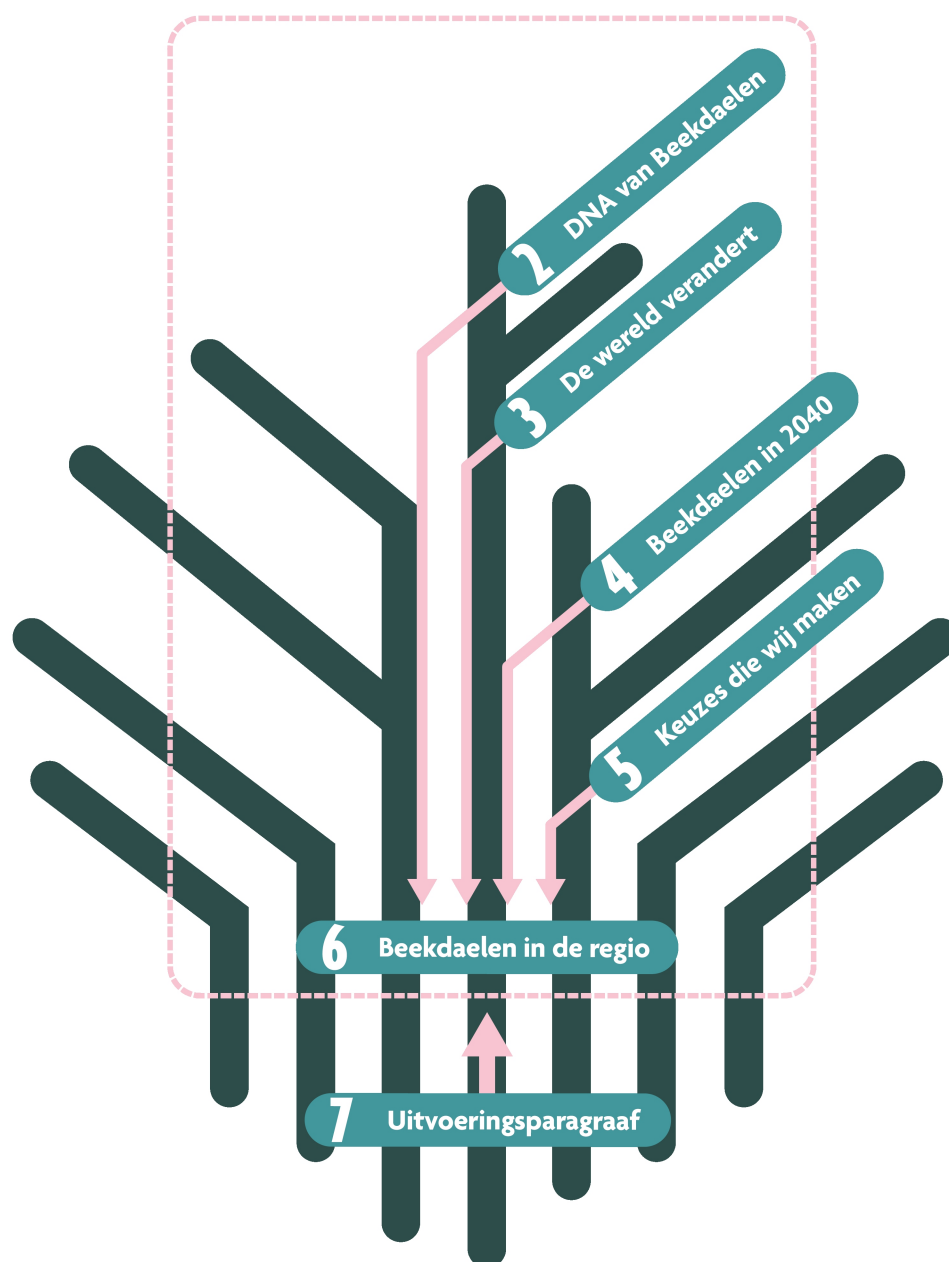
3.3 In Beekdaelen doen wij het samen

Sinds de start van de gemeente Beekdaelen werken wij aan een nieuwe relatie met de samenleving. Wij willen de gemeenschap meer betrekken bij wat we doen. Iedereen krijgt van ons de ruimte mee te denken over de inrichting van de fysieke leefomgeving. Daarbij verkennen wij de grenzen van wat mogelijk en toegestaan is. Dit vraagt moed, lef en durf en dit betekent ook dat wij af en toe fouten maken en dit durven toe te geven om vervolgens weer samen door te pakken. Deze aanpak zit in het DNA van Beekdaelen.

Naast het ondersteunen en stimuleren van initiatieven, betrekken we de samenleving ook steeds beter bij het opstellen van beleid, zoals deze omgevingsvisie. In het participatieverslag wordt beschreven hoe inwoners, ondernemers en partners actief hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze visie door het invullen van enquêtes, deelname aan bijeenkomsten en persoonlijke gesprekken.

3.4 Leeswijzer

De omgevingsvisie van de gemeente Beekdaelen begint met een beschrijving van het '**DNA VAN BEEKDAELEN (H4)**' waarbij de identiteit en kernkwaliteiten van de gemeente zijn beschreven. Daarna analyseert het hoofdstuk '**DE WERELD VERANDERT (H5)**' externe invloeden zoals klimaatverandering en economische verschuivingen die van invloed zijn op de inrichting van de fysieke leefomgeving van Beekdaelen. Vervolgens schetsen we in hoofdstuk '**BEEKDAELEN IN 2040 (H6)**' het gewenste toekomstbeeld en onze strategische doelen. In het hoofdstuk '**KEUZES DIE WIJ MAKEN (H7)**' worden de beleidskeuzes uiteengezet, inclusief een gedetailleerde beschrijving van vier gebieden die de basis vormen voor het omgevingsplan. Het hoofdstuk '**BEEKDAELEN IN DE REGIO (H8)**' beschrijft de regionale samenwerkingen, terwijl het hoofdstuk '**UITVOERING (H9)**' zich richt op de implementatie en monitoring van onze omgevingsvisie. De bijlagen bevatten een geografische duiding van de gebieden, een begrippenlijst, het participatieverslag en het procesverslag dat beschrijft hoe deze visie tot stand is gekomen.

4. Het DNA van Beekdaelen

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk leest u een beschrijving van de belangrijkste kenmerken van de gemeente Beekdaelen en hoe de dorpen en landschappen zich hebben ontwikkeld. Samen vormen ze de basis voor de identiteit van onze gemeente.

4.2 Het Historisch fundament van Beekdaelen

Beekdaelen is een relatief nieuwe gemeente maar het gebied heeft een rijk verleden. Ons verleden gaat terug tot de prehistorie en de Romeinse tijd. Maar de middeleeuwen en de mijnbouw hebben het meest bijgedragen aan de ontwikkeling. De sporen uit deze perioden maken een belangrijk onderdeel uit van onze identiteit en de samenleving. In het gebied wat nu Beekdaelen heet, leefden al tijdens de laatste ijstijd mensen. Sporen van jagers, vissers en verzamelaarsculturen (de oudste van Nederland), zijn op meerdere plaatsen aangetroffen. Met de komst van de Romeinen ongeveer 2000 jaar geleden, werd de regio voor het eerst genoemd in schriftelijke bronnen. Uit deze periode zijn op verschillende plekken ook vondsten in de bodem gedaan. Met het vertrek van de Romeinen keerde het gebied terug naar een meer agrarisch bestaan. De eerste bij naam bekende dorpen kennen hun oorsprong in de vroege Middeleeuwen. De aanwezigheid van routes, ook over water en de beschikbaarheid van löss, zand, steen en steenkool zorgden dat de dorpen uitgroeiden tot handelsknooppunten in een verder agrarisch gebied.

Het Christendom had een belangrijke rol in de samenleving. Iedere kern binnen de gemeente Beekdaelen heeft dan ook tenminste één kerkgebouw. Diverse kerkstichtingen gaan minimaal terug tot de Karolingische tijd, de periode tussen de achtste en tiende eeuw. De aanwezigheid van keramische klei bracht welvaart en maakte de regio in de volle middeleeuwen tot een belangrijk centrum voor de productie van aardewerk. De producten hiervan zijn tot ver in Nederland verspreid. De eeuwen daarna raakte de regio weer meer in zichzelf gekeerd met de nadruk op de agrarische activiteiten. In die tijd zijn de voor Limburg zo bekende hoeves ontstaan. Aan het begin van de 20e eeuw openden de mijnen. Dit zorgde voor een sterke impuls in het gebied met een flinke bevolkingsgroei. De sluiting van de mijnen is niet ongemerkt voorbijgegaan. Van de grote bloei raakte de regio in een sterk verval. Deze tijden waarin Beekdaelen een krimpregio was, liggen weer achter ons. Beekdaelen is weer begonnen aan een periode van groei en vernieuwing.

Het leven staat niet stil. Hetgeen wat wij als waardevol zien verandert met de tijd. Elke dag wordt nieuw cultuurhistorisch erfgoed gevormd. Ontwikkelingen rondom de Alfa Brouwerij, hoeve Etzenrade en groeve Nagelbeek (SILT) resulteren in een hedendaagse interpretatie van het verleden. Nieuwe inzichten over oude elementen en omringende cultuurlandschappen worden als zeer waardevol gezien maar zijn nog niet beschreven. Dit daagt uit tot herziening en vernieuwing. Hier ligt voor Beekdaelen een belangrijke uitdaging.

4.3 Beekdaelen en ons erfgoed

Beekdaelen is één van de rijkste gemeenten van Limburg wanneer het gaat om cultuurhistorisch waardevol landschap en gebouwd erfgoed. In zowel kwantiteit als kwaliteit behoort de gemeente tot de top vijf van Limburg. Dit blijkt onder andere uit de hoge dichtheid aan rijksmonumenten, karakteristieke landschappen, historische dorpskernen en ensembles van gebouwen en groenstructuren. Deze kwaliteiten vormen een belangrijk fundament voor de identiteit en aantrekkelijkheid van Beekdaelen.

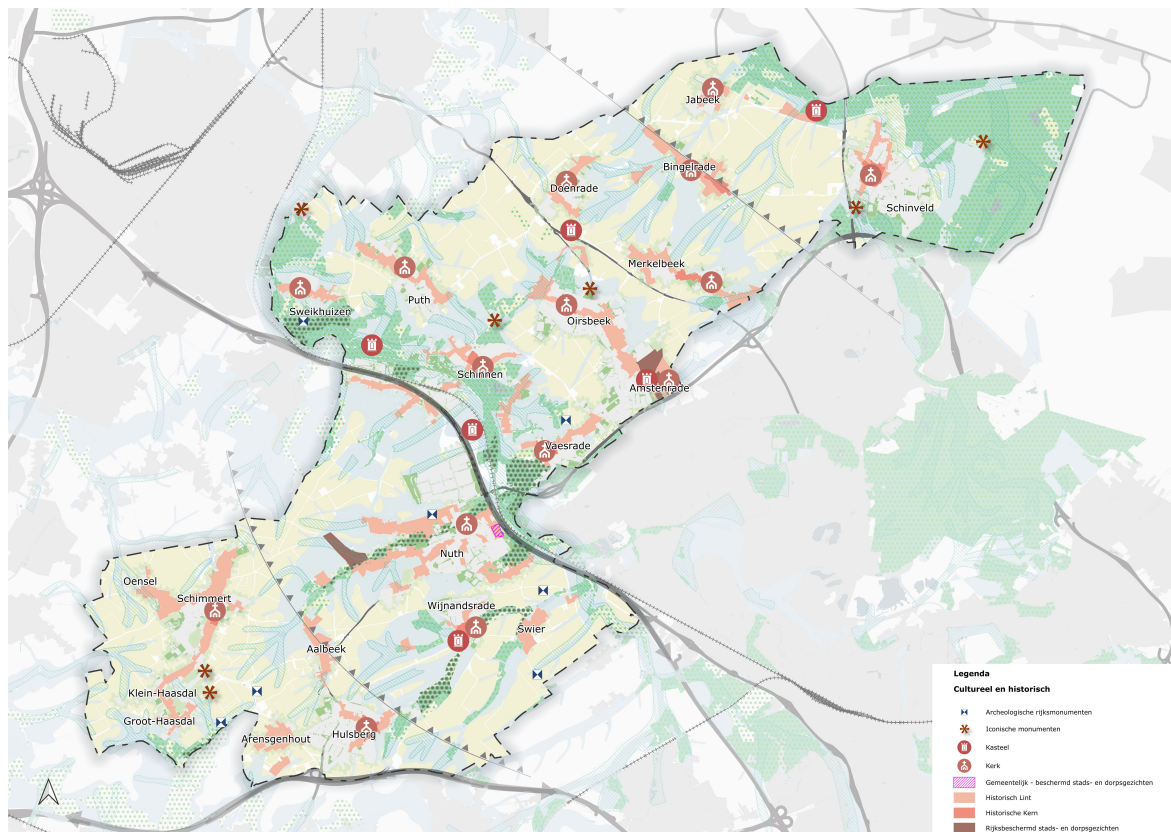
Er zijn nog veel schitterende gebouwen uit de geschiedenis, die vaak in nog mooiere dorpen en buurtschappen zijn gelegen. Het geldt in het bijzonder voor de twee Rijks beschermde dorpsgezichten. Dit zijn: de oude kern van Amstenrade rondom het kasteel Amstenrade en de parochiekerk, en de dorpsgezicht Terstraten, waar de bebouwing sinds 18de eeuw vrijwel onaangetast is gebleven. Ook de Nuinhofwijk is een bijzonder gebied en is door de gemeente aangewezen als gemeentelijk beschermd dorpsgezicht.

Maar de cultuurhistorie is ook duidelijk herkenbaar in de historische lintdorpen, oude dorpskernen en iconische gebouwen zoals Kasteel Terborg, de Reusch van Schimmert en het nabij Merkelbeek gelegen Clemensdomein. Beekdaelen heeft een rijk bodemarchief met archeologische resten die zeer bijzonder zijn voor Nederland. Door het Rijk zijn een aantal locaties aangewezen als archeologisch monument. De meeste vindplaatsen hebben betrekking op overblijfselen van Romeins verleden en de motte uit de middeleeuwen. In Sweikhuizen en in Schinveld zijn er ook sporen van bewoning en een vuursteenvindplaats aangetroffen, daterend uit de prehistorie.

De basis voor het huidige landschap werd gelegd in de late middeleeuwen toen de bossen op de plateaus vanuit de beekdalen werden ontgonnen en de grote open akkercomplexen ontstonden. De typische tweedeling tussen beekdal en plateau kwam hiermee tot stand en bestaat nog steeds. Pas vanaf het einde van de 19e en in de 20e eeuw vonden er opnieuw grote landschappelijke veranderingen in het zuiden van Limburg plaats. Industrialisering, bevolkingsgroei en een toenemende vraag naar efficiëntie in de landbouw leidden ertoe dat vooral het landschap op de plateaus een nieuwe structuur kreeg. De kleinschalige verkaveling verdween en veel onverharde wegen werden opgeheven. Daarnaast nam het bebouwde oppervlak sterk toe en werden er grote infrastructurele werken zoals spoorlijnen en snelwegen aangelegd. In Beekdaelen is de vroegere landschapsstructuur ondanks alle veranderingen nog goed te herkennen en dit maakt Beekdaelen heel bijzonder binnen Nederland.

Cultuurhistorie zien we niet alleen terug in de bebouwde omgeving maar ook in het immaterieel erfgoed. Beekdaelen heeft een rijk verenigingsleven en de meeste verenigingen hebben een rijke historie. Er zijn meer dan 280 verenigingen actief. Harmonieën, fanfares en koren zijn het meest talrijk, gevolgd door de schutterijen, toneelverenigingen, carnavalsverenigingen en heemkundige (historische) verenigingen. Jaarlijks zijn er diverse meifeesten, trekken er processies door de dorpen en worden schuttersfeesten en veel andere festiviteiten georganiseerd.

kaart cultuurhistorie

4.4 Beekdaelen en onze bodem en onze wateren

De bodem van Beekdaelen bestaat voornamelijk uit löss. Al ver voor de Romeinse tijd werd de klei gewonnen voor het maken van aardewerk. In de Schinveldse bossen zijn nog altijd oude groevencomplexen zichtbaar. Daar zijn door kleiafgravingen een aantal diepe bakken met steile wanden ontstaan. Dit heeft haar sporen achtergelaten in het landschap. Voor de steenkoolwinning is jarenlang water uit de bodem onttrokken.

Deze pompen zijn in de jaren negentig uit bedrijf genomen en daardoor stijgt het grondwater. In heel Nederland daalt de bodem, echter in onze regio is sprake van stijging. Bij breuklijnen is de stijging meetbaar en kan het leiden tot schade en overlast. Op de plateaus is de bodem zeer vruchtbaar. Dat maakt het aantrekkelijk voor landbouw. De bodem is bijna nergens verontreinigd, behalve bij de voormalige stortplaatsen. De grootste zijn ingekapseld en worden zorgvuldig beheerd.

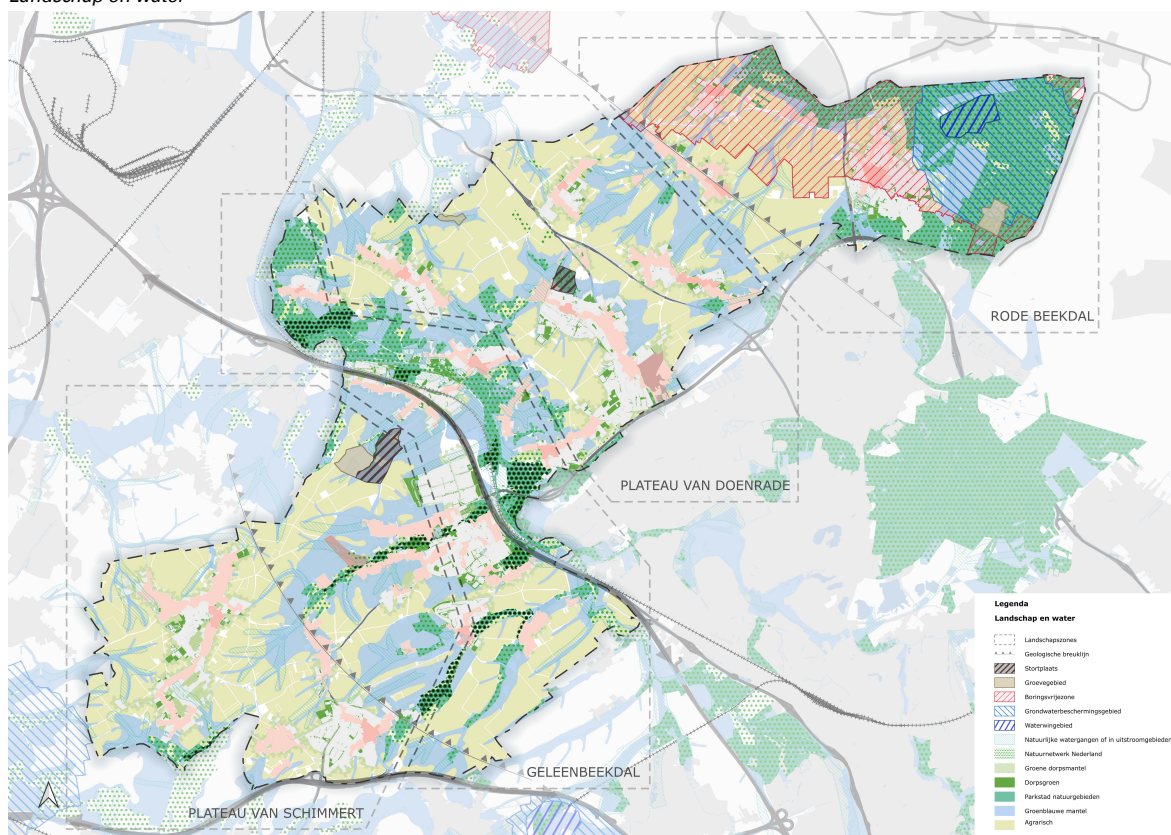
In Beekdaelen liggen veel beken en watergangen waarvan de Geleenbeek, de Platsbeek en de Roode Beek de grootste zijn. De Roode Beek liep tot de jaren zestig door de kern van Schinveld. Deze structuur heeft ook de naam van de gemeente geïnspireerd. Toen is besloten om de beek te kanaliseren en op sommige plekken te overkluizen. Dit paste in de geest van de tijd. In 2005 is er besloten om de beek weer zichtbaar te maken. Zo kan de beek ook een functie hebben in het verminderen van de wateroverlast en hittestress. Hiermee is het schone bron- en regenwater van afvalwater gescheiden, is de oorspronkelijke waterloop hersteld en wordt de openbare ruimte er aantrekkelijker van. De oppervlakte wateren van enig formaat zijn de Mulderplas, de visvijver Nierhoven en verschillende plassen in de Schinveldse bossen. Dit zijn allemaal aangelegde wateren.

In de Schinveldse bossen ligt een belangrijk waterwingebied. Het bos en de natuurlijke kleilaag sluiten het grondwater af van verontreinigingen vanuit de bovengrond. Dit leidt er toe dat er op deze locatie het schoonste grondwater van heel Zuid-Limburg gewonnen wordt. Dit gebied is zeer belangrijk voor de drinkwaterzekerheid in onze regio en dit is zeker gelet op de toenemende schaarste van drinkwater belangrijk om te blijven beschermen.

Verschraling van landbouwgrond is ongewenst, onder meer vanwege negatieve effecten op onder meer de biodiversiteit, het waterbergend en het absorberend vermogen van de grond. Dit kan worden tegen gegaan door onder meer het organische stof gehalte van de bodem op peil te houden of te verhogen.

De beweging naar een meer natuurinclusieve landbouw, waarbij minder emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen optreden, wordt door Beekdaelen onderschreven en gestimuleerd. Bij piekbuien ontstaat er bovendien wateroverlast in lager gelegen delen. Door de verwachte toename van het aantal droge perioden en piekbuien, zullen deze natuurschade en wateroverlast toenemen. Dat geldt niet enkel in Beekdaelen, maar eveneens in de stroomafwaarts gelegen gemeenten. Er is extra zorg nodig voor het behouden en versterken van het waterbergend vermogen van de bodem.

Landschap en water

4.5 Beekdaelen en ons 5-sterrenlandschap

Beekdaelen is een grensgemeente en staat voor een leefbare en groene woonomgeving met een prachtig landschap. Het vormt de groene long tussen de naastgelegen stedelijke gebieden van Parkstad en Sittard-Geleen. Het cultureel erfgoed, een uniek landschap en de mooie natuur maken Beekdaelen een geliefde omgeving om in te wonen, te werken en te recreëren.

De basis voor de landschappelijke indeling van de gemeente Beekdaelen is de verscheidenheid van gesloten beekdalen en open plateau's. De beekdalen zijn omsloten en drassig. Hun karakteristieke aanwezigheid heeft de gemeentelijke naamgeving geïnspireerd. Het hooggelegen plateau van Schimmert (+130m boven NAP) geeft veel prachtige uitzichten op de omgeving. Het plateau van Doenrade is lager gelegen (+110m boven NAP), heeft talrijke holle wegen en loopt langzaam glooiend af richting het Rode Beekdal. Zowel de beekdalen als de plateaus lopen door over de gemeente- en landsgrenzen en zijn onderdelen van een grotere landschappelijke samenhang. Ze verbinden ons met het Zuid-Limburgse Middengebied (en direct met Duitsland) en ook met de buitengebieden van de omliggende stedelijke gebieden.

De verscheidenheid in ons landschap, de beekdalen en de plateaus, maakt dat in Beekdaelen vier landschappelijke deelgebieden zijn te onderscheiden waarvan de grenzen op dit moment nog niet helder zijn gedefinieerd, namelijk de beekdalen van de Roode Beek, de Geleenbeek en de plateaus van Doenrade en Schimmert. Elk deelgebied heeft zijn eigen unieke functie, eigenschappen en kenmerken. Deze grote diversiteit is een belangrijk kenmerk van ons landschap. Glooiende hellingen, plateaus, beekdalen, akkers, holle wegen, graften en bossen bepalen het beeld. Ons landschap is niet alleen een thuis voor onze inwoners, inwoners van buurgemeenten en toeristen, maar ook voor allerlei diersoorten en sommige zijn heel bijzonder. Zo leven hier bijzonder en beschermde soorten zoals het vliegend hert en de zeggenkorfslak.

Onze unieke omgeving maakt deel uit van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg. In het landschap liggen grote beschermde natuurgebieden. Met een oppervlakte van 308 hectare zijn de 'Schinveldse Bossen' het grootste aaneengesloten stuk bosgebied in de regio. Dit natuurgebied loopt ver door tot over de grens in Duitsland. Het Natura 2000 gebied 'Geleenbeekdal' loopt dwars door Beekdaelen en sluit aan de westkant aan op het Limburgse heuvellandschap. Ook kennen we een aantal kleine pareltjes zoals het gebied rondom de Platsbeek en Daniken. Naast natuur vormt landbouw een belangrijk element van ons landschap: driekwart van ons buitengebied staat ten dienste aan de landbouw. Het merendeel van agrariërs is actief in de akkerbouw.

Schinveldse bossen

4.6 Beekdaelen en onze infrastructuur

Iedereen wil snel, gemakkelijk en veilig op de plek van bestemming aankomen, zowel fysiek als in de digitale leefomgeving. Een goede ontsluiting en (digitale) bereikbaarheid zijn randvoorwaarden om economische groei te faciliteren en het verbindt mensen. Tegelijkertijd heeft bereikbaarheid een grote invloed op de lokale leefomgeving. Want de infrastructuur neemt veel ruimte in (wegen, bruggen, rails, parkeerplaatsen en kabels in de ondergrond) en in sommige gevallen ervaren inwoners overlast.

Beekdaelen is goed bereikbaar met alle vervoermiddelen. Via de autosnelwegen A76 en A79 en de provinciale wegen N274, N276, N298 en N300 (Buitenring) zijn alle gebieden goed ontsloten. De gemeentelijke wegen zorgen voor een goede interne bereikbaarheid met de auto, de fiets en te voet. Nuth en Schinnen hebben beide een treinstation met verbindingen richting Sittard en Kerkrade. Verschillende busverbindingen ontsluiten de kernen. Fietsen heeft voor Beekdaelen een bijzondere positie. De fiets is niet alleen een manier om te voorzien in een mobiliteitsbehoefte, maar meer fietsen draagt ook bij aan de gezondheid en het welzijn van onze inwoners en is een duurzaam alternatief voor de auto.

Onze energie-infrastructuur en (drink)water-voorziening voorzien in een basisbehoefte. De meeste gebouwen in Beekdaelen worden op dit moment verwarmd met aardgas. Op termijn wordt de gasinfrastructuur vervangen door een duurzaam alternatief. Voor Beekdaelen is elektriciteit het meest voor de hand liggende alternatief. Dit wordt een grote uitdaging aangezien het elektriciteitsnet in Beekdaelen nu al tegen haar grenzen aan loopt. Nieuwe grote bedrijven kunnen voorlopig niet worden aangesloten op het energienetwerk. In de toekomst gaat waarschijnlijk hetzelfde gelden voor nieuwe woningen en woonwijken.

Digitale bereikbaarheid wordt steeds belangrijker. Steeds vaker leggen wij contacten, delen wij kennis en vermaken wij ons in de digitale wereld. Een goede digitale infrastructuur is daarom een randvoorwaarde voor een duurzame economische ontwikkeling en een sterke concurrentiepositie. Ook draagt het bij aan een inclusieve samenleving. Beekdaelen zet zich hiervoor in en maakt ruimte voor het verbeteren van de digitale infrastructuur. Zo werken we mee aan de aanleg van glasvezel en het 5G netwerk in de gehele gemeente.

4.7 Wonen in Beekdaelen

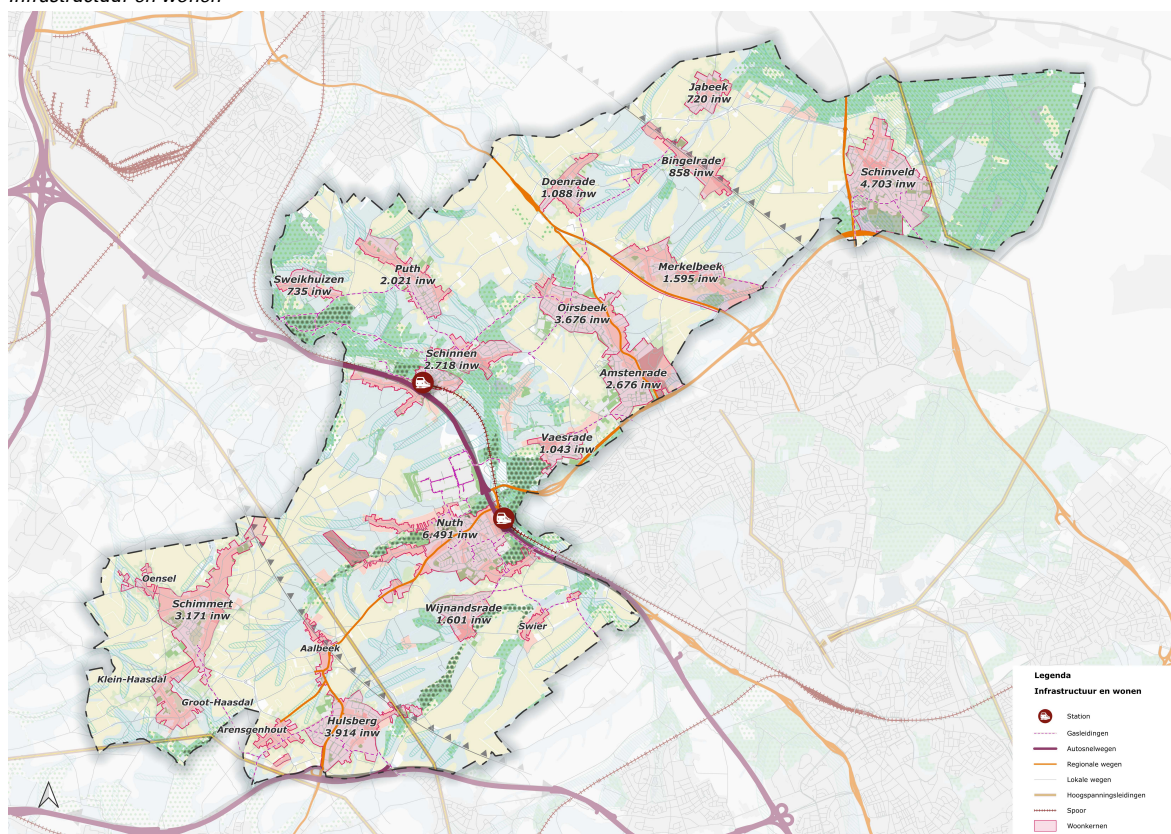
Wie in Beekdaelen is begrijpt direct waarom onze inwoners hier graag wonen. De gemeente bestaat uit een groot buitengebied met daarin meerdere kleine woonkernen. Iedere kern heeft een eigen identiteit en karakter. Het landschap en de kleine kernen zijn typerend voor het Limburgse heuvellandschap. Veel groen, voornamelijk smalle en kronkelende wegen, kleine dorpen met een kerk en een ontmoetingsplek met een bijbehorende ruimte waar de harmonie repeteert. In dat karakteristieke landschap staat historische bebouwing, zoals de Schinvelder Hoeve en de kastelen Wijnandsrade, Amstenrade en Terborg. In de kleine kernen ligt nog hier en daar een winkeltje en in de grotere kernen een wat gevarieerder voorzieningenaanbod. Andere voorzieningen liggen op een steenworp afstand in het naastgelegen stedelijke gebied. Ook de grote steden als Aken, Maastricht en Luik, met de werkgelegenheid en de aantakking op het Europese wegen- en luchtverkeersnet, zijn nabij.

Op 1 januari 2024 telde de gemeente Beekdaelen 35.896 inwoners. Meer dan een kwart van onze inwoners (26,6%) is ouder 65 jaar. Dat ligt een stuk hoger dan het landelijke gemiddelde van 20%. De gemeente is in trek bij de leeftijdsgroep 45-65. Verder is groep 15 tot 25-jarigen klein. Veel jongvolwassenen verlaten de gemeente wanneer ze gaan studeren en een baan vinden buiten de regio. In het algemeen is de gemeente in trek bij mensen die graag wonen in een rustige en natuurrijke omgeving nabij de stad.

Van de 16.800 woningen in Beekdaelen is 75% koop en 25 % huur. De woningbouwcorporaties die actief zijn in Beekdaelen hebben 72% van de huurwoningen in hun bezit. Naar verhouding zijn er veel vrijstaande koopwoningen in Beekdaelen en is het woningbestand relatief oud vergeleken met het landelijke gemiddelde. De meeste woningen zijn gebouwd in de periode 1950-1970. Maar er zijn ook veel panden veel ouder. Het wordt daardoor nog een hele uitdaging om de bebouwde omgeving energieneutraal en onafhankelijk van het aardgas te maken.

In Beekdaelen zijn er ongeveer 900 woonzorg-eenheden aanwezig. Dat is 5% van het totale woningaanbod. Deze wooneenheden worden beheerd en geëxploiteerd door diverse zorginstellingen en het COA. In Sweikhuizen bevindt zich een AZC waar het COA onderdak biedt aan 250 vluchtelingen. Door de toeneemende vergrijzing van de bevolking groeit de vraag naar zorg en ondersteuning. Dit vraagt iets van het woningaanbod en het voorzieningsniveau.

Infrastructuur en wonen

4.8 Werken in Beekdaelen

Beekdaelen is een ondernemende gemeente met een gunstig vestigingsklimaat. Gelegen op een unieke plek in de Euregio biedt onze gemeente uitstekende bereikbaarheid via de weg (knooppunt A76, A79 en de buitenring (N300)). Het prachtig landschap en het rijke culturele erfgoed dienen als een aantrekkelijk visitekaartje voor elke ondernemer. Het aantal arbeidsplaatsen binnen onze gemeente is half zo groot als de beschikbare beroepsbevolking. De meeste werkende inwoners werken dus buiten onze gemeente. De gemiddelde werkloosheid in Beekdaelen ligt een stuk lager dan het landelijk gemiddelde. Er is maar een klein deel van onze inwoners die een beroep doet op een bijstandsuitkering.

In Beekdaelen zijn circa 3.800 ondernemers actief, van groot tot klein. In Beekdaelen liggen vier bedrijven-terreinen. Het bedrijventerrein De Horsel is één van de grootste bedrijventerreinen. Daar is ook ruimte voor (zwaardere) industrie.

De meeste bedrijfsvestigingen binnen onze gemeente zijn actief in de zakelijke dienstverlening, landbouw, detailhandel en bouw. Agrarische bedrijven zien we vooral in het buitengebied. Een deel van de bedrijven in onze gemeente heeft zich verenigd in de ondernemersvereniging 'Businessclub Beekdaelen'. Hoewel de werkgelegenheid in het toerisme in Beekdaelen momenteel onder het landelijk gemiddelde ligt, is er een stijging zichtbaar. Vooral de werkgelegenheid in logiesaccommodaties en daghoreca neemt toe. Daarnaast biedt het cultureel erfgoed volop mogelijkheden voor nieuw ondernemerschap.

Beekdaelen huisvest bedrijven in vier gebieden: het buitengebied, bedrijventerreinen, woongebieden (met aan huis gebonden bedrijven) en centrumgebieden. Binnen deze sectoren bevindt zich een diverse mix aan bedrijven. Bedrijventerreinen huisvesten met name logistieke en productiebedrijven en in beperkte mate ook kantoren. De grenspositie maakt Beekdaelen vooral voor de logistieke sector een interessante vestigingslocatie. Het toerisme, de agrarische sector- en de zorgsector dragen ook aanzienlijk bij aan de economie van Beekdaelen. De zorgsector fungeert als een belangrijke werkgever, waarvan wordt verwacht dat het aantal banen in deze sector door de komende jaren zal groeien. Dit komt met name door de (dubbele) vergrijzing.

In Beekdaelen zijn tal van bedrijven te vinden waar inwoners hun dagelijkse behoeften kunnen verkrijgen, zoals bakkers, slagers en supermarkten. Vanwege het overvloedige supermarktaanbod is er

beperkte ruimte voor extra supermarkten in onze kernen. Beekdaelen kent zeven winkelclusters, waarbij het cluster in het centrum van Nuth het grootst is. Niet alle retailbranches zijn echter vertegenwoordigd, waardoor inwoners voor kleding, huisinrichting, auto's en specifieke aankopen uitwijken naar omliggende gemeenten zoals Heerlen, Maastricht en Sittard-Geleen.

4.9 Recreëren in Beekdaelen

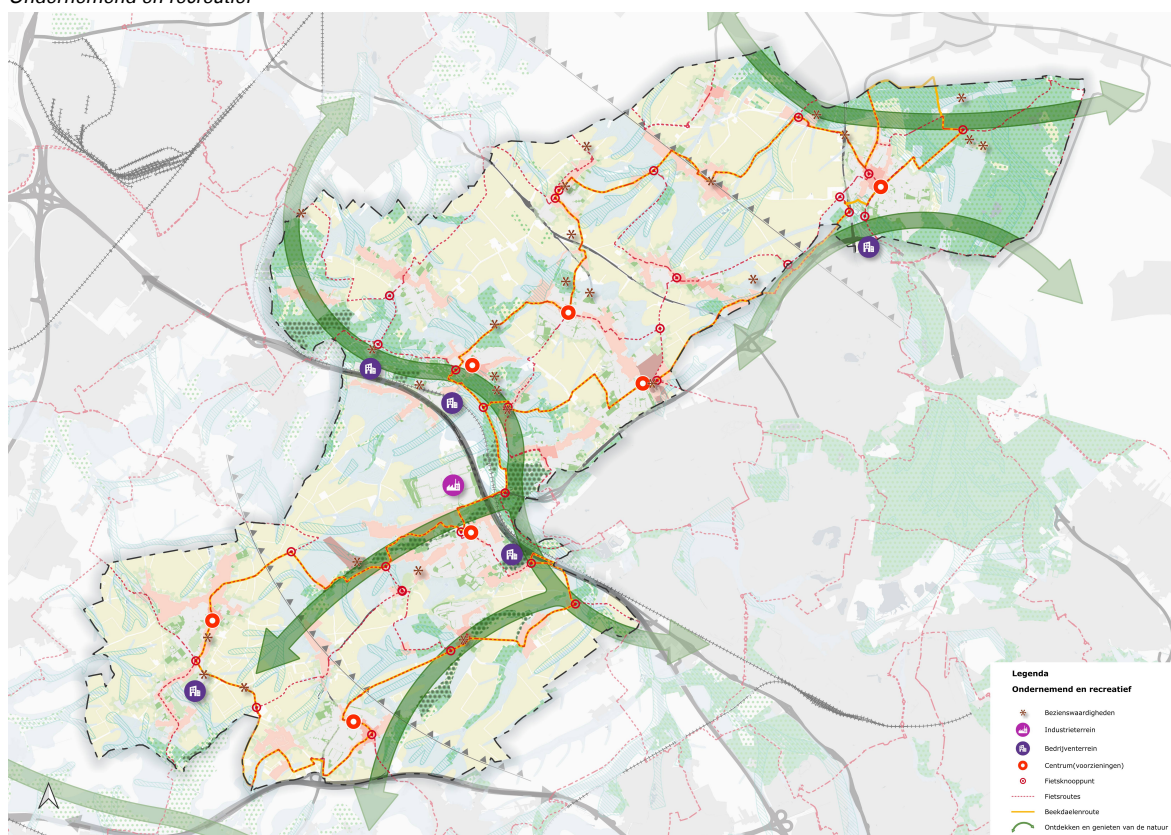
Beekdaelen is een schatkamer van ontdekkingen en onvergetelijke ervaringen: aantrekkelijke landschappen, met velden die zich uitstrekken tot aan de horizon, historische kastelen en boerderijen die getuigen van eeuwenoude geschiedenis en weelderige boomgaarden die de zintuigen prikkelen. Wie vanuit Ulestraten de gemeente Beekdaelen inrijdt kan kilometerslang door prachtige landschappen blijven fietsen zonder de gemeentegrens te overschrijden.

De vele fiets- en wandelpaden leiden naar bijzondere plekken, zoals de plateaus van Doenrade en Schimmert, de Schinvelse bossen, het Geleenbeekdal en het Plasbeekdal. De Beekdaelen-route is de afgelopen vijf jaar uitgegroeid tot een van de meest gewaardeerde fietsroutes in heel Zuid-Limburg. Deze routes gaat over slingerende paden door dichte bossen, weelderige weilanden en langs kabbelende beekjes die door prachtige dalen kronkelen. In 2025 is het nieuwe wandelroute netwerk (Knopen Lopen) in Zuid-Limburg aangelegd. Wandelaars kunnen zelf routes door heel Zuid-Limburg uitstippelen. Cultuur kan gevonden worden in de Reusch van Schimmert, de Alfa bierbrouwerij en Nonke Buusjke. Sfeervolle terrassen en de brasserieën die Beekdaelen te bieden heeft zorgen voor complete belevenissen voor dagrecreanten. Ook zijn er verschillende accommodaties, variërend van intieme Bed & Breakfasts tot sfeervolle campings, comfortabele hotels en zelfs een betoverend kasteelhotel.

Het hele jaar door biedt Beekdaelen een scala aan boeiende evenementen voor zowel jong als oud.

De culturele diversiteit in Beekdaelen komt ook tot uiting in de smaakvolle streekproducten en de viering van traditionele evenementen. Beekdaelen is een daarnaast een ideale uitvalsbasis om de rest van het aantrekkelijke Zuid-Limburg te verkennen.

Ondernemend en recreatief

5. De wereld verandert

5.1 Inleiding

Beekdaelen staat voor grote opgaven in de leefomgeving. We moeten ruimte maken voor wonen, werken, voorzieningen, natuur, landbouw en water. Ook zijn er ingrijpende systeemveranderingen nodig om klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en grondstoffenschaarste te voorkomen of tegen te gaan. Bovendien ligt er in Beekdaelen de opgave om gezondheid van onze inwoners te verbeteren. Inwoners uit Beekdaelen zijn naar verhouding minder gezond ten opzichte van de gemiddelde Nederlander.

De bovenstaande opgaven leggen grote druk op de leefomgeving. Het leidt tot botsende belangen die vaak niet los van elkaar kunnen worden gezien of opgelost: de stikstofcrisis, verslechtering van de waterkwaliteit, klimaatverandering en achteruitgang van de biodiversiteit. Het zijn thema's die laten zien dat we tegen de grenzen aanlopen van de 'maakbaarheid' van Beekdaelen. Tegelijkertijd is er een grote vraag naar nieuwe woningen en een duurzame energievoorziening. Voor al deze opgaven is ruimte nodig en die is maar beperkt beschikbaar. Bovendien zet de intensieve benutting van de ruimte de veerkracht en de draagkracht van de leefomgeving onder druk. Zo zijn bodem en water veelal ondergeschikt geweest aan het ruimtegebruik, waardoor er allerlei problemen zijn ontstaan als wateroverlast, verdroging, een lage waterkwaliteit en stikstof.

Naast de fysieke grenzen van ons omgevingsbeleid moeten we ook rekening houden met de sociale impact. Inwoners willen steeds meer betrokken worden bij de inrichting van de fysieke leefomgeving en voelen zich vaak niet gehoord. Dit leidt tot juridische conflicten, protesten of juist verlies van vertrouwen in de lokale overheid. Het betrekken van de samenleving bij de totstandkoming én uitvoering van het leefomgevingsbeleid willen we de komende jaren verder versterken.

In dit hoofdstuk geven we inzicht in de ruimtelijke aspecten (voorwaarden, effecten, conflicten en kansen) van de transitie en andere grote opgaven op de fysieke leefomgeving. Daarbij schetsen we ook welke richtingen daarbinnen het meest voor de hand liggen of reeds zijn ingezet. Dit inzicht helpt ons om ruimtelijk samenhangend en toekomstbestendig beleid te maken. Beekdaelen sluit hierbij aan bij de vijf thema's in de NOVI en de ambitie van Beekdaelen om haar inwoners gezonder te maken:

- a. sterke en gezonde steden en regio's;
- b. toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied;
- c. ruimte voor klimaatadaptatie;
- d. ruimte voor energietransitie;
- e. duurzaam economisch groeipotentieel;
- f. gezonde leefomgeving.

5.2 Sterke en gezonde steden en regio's

Om meteen met de deur in huis te vallen: Beekdaelen is geen stedelijk gebied maar we hebben toch (wel in mindere mate) te maken met een verstedelijkingsopgave. In Nederland is er sprake van een groot woningtekort. Ook in Beekdaelen is er een te grote druk op de woningmarkt en moeten er meer woningen bijkomen. Uit de woningmarktanalyse blijkt dat er een tekort is aan sociale huurwoningen, betaalbare koopwoningen, levensloopbestendige en zorgwoningen.

Ook de economie is volop in beweging. Maatschappelijke uitdagingen zoals de vergrijzing, het woningtekort en een disbalans in de arbeidsmarkt hebben hun weerslag op de lokale economie. Inflatie, grondstoffenschaarste, hoge energieprijzen en onzekere toekomstverwachtingen maken het er niet eenvoudiger op. We moeten Beekdaelen weerbaar, wendbaar en veerkrachtig houden. De focus ligt op het behouden en versterken van brede welvaart en niet enkel op economische groei. In Beekdaelen zien we een afname in het vloeroppervlakte van de detailhandel, een toenemende vraag naar bedrijfskavels en er voltrekt zich een kwaliteitsslag binnen de agrarische en recreatieve sectoren. Dit alles vraagt om met een nieuwe bril te kijken naar nieuwe ruimtevragen, centrumgebieden, werklocaties en gebiedstransformaties.

Bij ingrijpende veranderingen in het ruimtegebruik moet daarbij ook rekening gehouden worden met de draagkracht van het bestaande netwerk. Het wegennet, het OV-netwerk, de energieinfrastructuur, de drinkwaterinfrastructuur, het en de digitale infrastructuur moeten veilig en passend gemaakt worden op ieder nieuwe ontwikkeling.

Beekdaelen zal een keuze moeten maken in de verdeling van wonen, werken en landschap. De transformatie van de woningvoorraad en de zoektocht naar een nieuwe economische structuur vraagt om aanpassingen in het ruimtegebruik. De bodem, het water, natuurwaarden, de infrastructuur en de landbouw vormen belangrijke afwegingen bij iedere ontwikkeling. Het lijkt misschien vanzelfsprekend, maar de juiste ontwikkeling moet op de juiste plek plaatsvinden.

5.3 Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied

In het landelijk gebied spelen verschillende urgente opgaven. Denk aan het streven naar behoud of zelfs versterking van natuurwaarden, vermindering van de neerslag van stikstof op kwetsbare gebieden en het verbeteren van de waterkwaliteit en daarmee het voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water. We ontkomen er niet aan om keuzes te maken en maatregelen met elkaar te combineren. De beschikbare ruimte wordt immers niet groter. Denk bij maatregelen aan zaken als een meer extensieve landbouw (met minder mest en gewasbeschermingsmiddelen) of landbouw met minder emissies, rond kwetsbare natuurgebieden of het behoud van grasland op hellingen, om afspoeling van grond te voorkomen. Landelijk en ook provinciaal zijn en worden doelen gesteld die de nodige creativiteit, middelen en zekerheden vragen. Creativiteit omdat oplossingen uit het verleden niet voldoende zijn gebleken. Dat kan alleen een succes worden als duidelijk is wat van de agrarische ondernemers wordt verlangd, als ondersteuning plaatsvindt in het doorvoeren van de gewenste veranderingen en wanneer de zekerheid bestaat dat inspanningen beloond zullen worden. Hetzij in financiële zin, hetzij in de vorm van garantie of zekerheid dat een bepaalde richting ook toekomstperspectief biedt.

Het karakteristieke landschap willen wij behouden en waar mogelijk versterken. Ook economische activiteiten, zoals recreatie en toerisme en landbouw, hebben hierin een plaats. Beekdaelen heeft het initiatief genomen om samen met andere Zuid-Limburgse gemeenten de visie 'Perspectief in Zuid-Limburg, een gemeentelijke visie op de transitie van het landelijk gebied', op te stellen. Dit is de visie vanuit de gemeenten op de transitie van het landelijk gebied. Deze visie vertalen wij binnen de gebiedsgerichte aanpak Parkstad Limburg naar de praktijk. In Beekdaelen gebeurt dit in pilotgebied Schimmert-Ravensbosch.

Uitgangspunt is dat wij met betrokken partijen samen willen komen tot maatregelen. We geven de voorkeur aan de dialoog vroeg in het proces. Samen met onder meer terreinbeheerders, het waterschap en agrariërs bepalen wij maatregelen in het landelijk gebied die meerdere doelen dienen. Daarbij maken wij gebruik van succesvolle voorbeelden op andere plekken.

Alle doelen die we in landelijke gebieden willen bereiken, hebben ruimte nodig. Het is belangrijk om maatregelen te kiezen die meerdere doelen tegelijkertijd dienen. We bepalen per locatie of één doel prioriteit krijgt of dat er sprake is van gecombineerd ruimtegebruik. Dit kan inhouden dat we verschillende doelen met elkaar verenigen (waarbij alle doelen gelijkwaardig zijn) of dat we één doel als leidend beschouwen en kijken naar koppelkansen voor de andere doelen. Voorbeelden van gelijkwaardige doelen zijn het bevorderen van natuurwaarden, het verminderen van de effecten van klimaatverandering en het bevorderen van natuurinclusieve landbouw. Grootschalige energieopwekking en de uitbreiding van woongebieden gaan vaak ten koste van de kwaliteit van het landschap. Zelfs de voedselproductie kan

conflicteren met bijvoorbeeld waterbeheer in kwetsbare gebieden. Desondanks moeten we altijd blijven zoeken naar mogelijkheden om verschillende doelen te combineren.

5.4 Duurzaam economisch groeipotentieel

Het overschakelen naar een circulaire economie is ingewikkeld en een globale uitdaging. Nederland wil in 2050 een volledig circulaire economie hebben. Dit betekent dat bedrijven moeten samenwerken met de overheid en maatschappelijke organisaties om minder grondstoffen te gebruiken en om de gebruikte grondstoffen opnieuw te gebruiken. De rijksoverheid werkt aan richtlijnen en duidelijkheid met betrekking tot wet- en regelgeving, zoals het Grondstoffenakkoord en het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2023-2030.

Als gemeente kunnen we maatschappelijk verantwoord inkopen en uitbesteden, maar dit alleen is niet voldoende. Daarom heeft Beekdaelen samen met de regio Parkstad afgesproken dat we in 2050 volledig circulair willen zijn, in lijn met de nationale doelstelling. Het doel is om de overgang te gebruiken als een manier om een vernieuwd economisch perspectief in de regio te creëren en de algehele welvaart te verbeteren.

Daarbij gaat Beekdaelen voor brede welvaartsontwikkeling, waarbij welvaart niet alleen gemeten wordt op het economische vlak maar waarbij ook rekening gehouden wordt met verschillende maatschappelijke aspecten.

De transitie naar een circulaire economie vraagt om nieuwe verdienmodellen, innovatie en fysieke ruimte en heeft een groot effect op de gebouwde omgeving, waarbij wijken en kernen steeds meer volgens circulaire principes worden ingericht. Als Beekdaelen zullen we keuzes moeten maken. Waar zetten we op in en waar maken we ruimte voor. Zo heeft de transformatie van de landbouw gevolgen voor de bedrijfsmodellen, de ruimtevraag en het landbeheer en -gebruik. Afvalstromen zullen de nieuwe grondstoffen van de toekomst worden. Dit leidt tot een hele nieuwe markt die ondersteund kan worden door ruimte te maken voor plekken waar bijvoorbeeld circulaire bouwmaterialen verwerkt en verkocht worden. Het faciliteren van deelmobiliteit vraagt een andere inrichting van de openbare ruimte. In eerste instantie zal de belasting op de openbare ruimte toenemen door het toevoegen van deelauto's. Echter als het systeem gaat functioneren dan neemt het aantal auto's juist af. Een regionaal voedselsysteem en de teelt van biobased bouwmaterialen vraagt ruimtebeslag. Dit is ook het geval bij extensivering van de landbouw. Ook voor reguliere landbouw blijft plaats in Beekdaelen. Ongeveer 70% van ons buitengebied is in gebruik door de agrarische sector. Binnen deze sector is een grote transitie gaande naar meer natuurinclusie en circulariteit. De ontwikkeling van korte ketens is echter niet voor alle ondernemers een verdienmodel. Mede vanwege achterblijvende interesse vanuit de consument is hier geen sprake van een totale systeem-aanpassing. Een circulaire economie gaat samen met innovatie en proeftuinen. Circulariteit hoeft overigens niet alleen gekoppeld te zijn aan natuur en extensivering, maar juist ook intensivering en innovatie kunnen hieraan bijdragen.

5.5 Ruimte voor klimaatadaptatie

Onze leefomgeving staat steeds meer onder druk door verandering van het klimaat. Extreme weersomstandigheden en overstromingen komen steeds vaker voor, terwijl we steeds vaker met extreme hitte en droogte te kampen hebben. Dit heeft impact op onze gezondheid, de biodiversiteit, de beschikbaarheid van drinkwater, de bodem, land- en bosbouw en het toerisme. Genoeg redenen om bij de inrichting van de fysieke leefomgeving rekening te houden met de gevolgen van klimaatverandering. Lange tijd konden we in Nederland het water- en bodemsysteem aan onze wensen aanpassen. Maar nu lopen we steeds vaker tegen de grenzen aan van dit systeem. Water en bodem sturend is daarom het principe voor alles wat met de ruimtelijke inrichting te maken heeft. Dat betekent dat er niet meer gebouwd wordt op plaatsen die nodig zijn voor het bergen en afvoeren van water, bijvoorbeeld in de kernen. Minder bodemafdekking zorgt ervoor dat het hemelwater in de bodem kan infiltreren. Dat zorgt voor een gezondere bodem, minder hitte en minder wateroverlast.

In Beekdaelen zijn de gevolgen van klimaatverandering nu al merkbaar en richting de toekomst worden ze alsmaar groter. Vanwege de grote hoogteverschillen is Beekdaelen kwetsbaar voor overstromingen en extreme regenval. Met enige regelmaat ontstaat bij extreme neerslag waterschade in woningen. Bij perioden van extreme hitte en droogte ontstaan er gezondheidsrisico's en met name kwetsbare groepen zoals ouderen hebben hier last van. Ook ontstaat er onherstelbare schade aan natuur en leidt het tot schade aan gewassen. Beekdaelen zet zich actief in om de gevolgen te beperken, niet alleen voor ons zelf maar voor de hele regio. Zo is het onze ambitie om uiterlijk in 2050 de volledige gemeente klimaatrobuust in te richten. Daarmee sluiten we aan bij de ambitie van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

Gelukkig kunnen we maatregelen nemen om Beekdaelen weerbaarder te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering. De kans op wateroverlast en overstromingen kan verkleind worden door het verbeteren van het infiltrerend vermogen van de bodem, het afkoppelen en lokaal vasthouden van regenwater, het herstel van natuurlijke watergangen en de aanleg van waterbuffers. Door meer groen te creëren en de hoeveelheid verharding terug te dringen, neemt hittestress af. Met name bij kwetsbare objecten zoals verzorgingstehuizen verdient dit extra aandacht.

Ook ongewenste opwarming van de drinkwaterinfrastructuur door opwarming van de boven- en ondergrond verdient aandacht. Het vasthouden van hemelwater is belangrijk om droogte tegen te gaan. Dat is van belang voor onder andere natuur, de agrarische sector en voor onze drinkwatervoorziening. Al deze ingrepen vergen grote investeringen die wij als samenleving moeten dragen. Hier moeten we verantwoord mee omgaan. Bij nieuwe ontwikkelingen moeten we daarom rekening houden met de klimaat-impact. Gemaakte keuzes zijn achteraf lastig of niet te herstellen. Hierbij dient ook rekening gehouden te worden met de na-ijlende effecten van steenkoolwinning.

Klimaatadaptatie betekent een ruimteclaim op de inrichting van de fysieke leefomgeving. Dit geldt zowel voor de boven- als ondergrond. Dit kan leiden tot strijdigheden met andere ambities en noodzaakt soms tot impopulaire keuzes. Er moet meer ruimte gemaakt worden voor groen, het afkoppelen en vasthouden van regenwater, het herstellen van natuurlijke watergangen en de aanleg van waterbuffers. Dit kan een ruimtebeslag leggen op de omgeving. Dit geldt niet alleen voor de inrichting van de openbare ruimte maar de gehele fysieke leefomgeving. Iedereen zal zijn eigen terrein klimaatrobust moeten inrichten. Het zorgt voor een aangenamere woonomgeving. Vanuit de agrarische sector vindt klimaatadaptatie reeds plaats door maatregelen als de inzaai van bodembedekkers, toepassing van niet-kerende grondbewerking en groen-blauwe diensten.

5.6 Ruimte voor de energietransitie

Het klimaat verandert en dit komt mede door het handelen van de mens. In de afgelopen 130 jaar zijn er veel meer broeikasgassen in de lucht gekomen. Die gassen houden warmte vast en maken de aarde warmer. Zonder die gassen zou het hier ijskoud zijn, maar als er te veel van zijn, wordt het juist te heet. De landbouw kan CO₂ vastleggen in gewassen en in de bodem. Wat methaan betreft heeft de melkveehouderij een opgave, waar middels stalinnovatie aan wordt gewerkt. De toename van CO₂ komt vooral door het verbranden van fossiele brandstoffen zoals olie, gas en steenkool. Met ons energiegebruik hebben we dus invloed op de uitstoot van CO₂. Dit kunnen we anders doen.

In Beekdaelen gebruiken we veel energie uit fossiele brandstoffen. Zo komt veel elektriciteit uit energiecentrales die draaien op fossiele brandstoffen en wordt de bebouwde omgeving verwarmd met aardgas. Daarmee dragen wij direct bij aan de klimaatproblematiek en dit willen wij veranderen. De transitie naar een duurzame energiehuishouding is al jaren een speerpunt voor ons. Zo streeft Beekdaelen ernaar om in 2040 een energieneutrale gemeente te zijn. Dit houdt in dat we alle energie die wij gebruiken duurzaam opwekken binnen Beekdaelen. Bovendien wil de gemeente in 2050 aardgasvrij zijn. Stapsgewijs gaan we de vraag naar aardgas terugbrengen door de bebouwde omgeving van een duurzaam alternatief te voorzien. Deze ambities hebben een gevolg voor ons energienet. Dat zal uit moeten breiden, maar er is nu al sprake van netcongestie; de vraag naar transport van elektriciteit (zowel bij de aanbieder als de afnemer) is regelmatig groter dan de transportcapaciteit van het netwerk. Het gevolg is dat sommige bedrijven niet aangesloten kunnen worden op het energienet. Dit probleem wordt alsmaar groter en kan er toe leiden dat nieuwe woningen, zonneparken en windmolens niet aangesloten kunnen worden.

De uitdaging is om op korte termijn inzicht te hebben in de samenstelling van de toekomstige energiebronnen. Het energienet moet in balans gebracht worden met de toekomstige vraag. We gaan zoveel mogelijk energie besparen door bijvoorbeeld woningen beter te isoleren en efficiënter om te gaan met energie. Ook kunnen we lokaal energie opwekken in de bebouwde omgeving. Duurzaam vervoer zal de norm worden; deelmobiliteit, 'mobility as a service' en het gebruik van elektra en mogelijk waterstof als energiebron voor het gemotoriseerd verkeer. Maar met alleen deze maatregelen wordt Beekdaelen niet energieneutraal. Er zal aanvullend energie opgewekt moeten worden om in onze behoefte te voorzien. Gangbare technieken zijn grote zonneparken en windmolens. Er kan ook worden gedacht aan het opwekken van warmte uit compostering of groen gasproductie.

De realisatie van de energietransitie vraagt om een enorme investering, aandacht voor veiligheid en draagvlak van de samenleving. Ook vraagt deze transitie ruimte en dit gaat samen met conflicterende belangen want zonneparken en windmolens in het buitengebied kunnen een negatieve impact hebben op ons landschap en ons toeristisch product. De uitbreiding van het energienet vraagt ook extra ruimte boven en onder de grond voor de kabels en transformator- en schakelhuisjes. Ook duurzame mobiliteit vraagt om een andere inrichting van de fysieke leefomgeving vanwege de aanleg van laadinfrastructuur. Naast opgaven biedt de energietransitie ook kansen. Zo kan ons lokale MKB profiteren van alle investeringen die gedaan worden. Dit leidt tot meer werkgelegenheid. De energietransitie kent ook een sociale component. Inclusie is en blijft een aandachtspunt. Niet iedereen kan de energietransitie betalen. Energiearmoede ligt op de loer en dit tast (mogelijk) de bestaanszekerheid aan. Niets doen is echter geen optie. Klimaatverandering leidt namelijk tot een onveilige leefomgeving en mogelijk water- en voedselschaarste.

5.7 Gezondheidsopgaven

Door de toenemende vergrijzing en een stijgende levensverwachting zullen meer mensen te maken krijgen met ouderdomsziekten. Het aantal kwetsbare ouderen met complexe zorgbehoeften, waaronder zowel medische als sociale vraagstukken, zal stijgen. Tegelijkertijd zal het aantal mensen dat mantelzorg kan bieden afnemen. Bovendien zal het aantal alleenwonende ouderen toenemen, wat het risico op eenzaamheid vergroot. Eenzaamheid is echter niet alleen een uitdaging onder ouderen, ook jongeren en jongvolwassenen ervaren in toenemende mate gevoelens van eenzaamheid. Een andere zorgwekkende trend is de toenemende mentale druk op jongeren en jongvolwassenen, wat mogelijk gevolgen heeft voor hun geestelijke gezondheid. Bovendien bewegen mensen onvoldoende. Veel mensen halen de beweegnorm niet, wat bij kan dragen aan overgewicht en diverse gezondheidsproblemen. Gelukkig zijn er ook positieve ontwikkelingen merkbaar. De kwaliteit van het milieu verbetert en technologische vooruitgang biedt nieuwe mogelijkheden voor ondersteuning bij diverse zorgbehoeften. De overkoepelende uitdaging blijft echter het toekomstbestendig maken van ons zorgsysteem.

De algehele gezondheid van de inwoners in Zuid-Limburg en dus ook Beekdaelen, is gemiddeld slechter dan elders in Nederland. Er zijn meer mensen met zorgbehoeften en psychische problemen. Het aantal kinderen met overgewicht is hoger dan het landelijke gemiddelde. Beekdaelen streeft ernaar deze zorgwekkende trends te doorbreken om zo de druk op het zorgsysteem te verminderen. Beekdaelen heeft zich verbonden aan het gedachtengoed van 'Positieve gezondheid'. We werken met de preventieve SPUK/GALA-aanpak en vijftien verschillende gezondheidsthema's. Dit is nader uitgewerkt in onder andere het programma 'Beweegdaelen'. In de regio Zuid-Limburg wordt al vijf jaar samengewerkt volgens de 'Trendbreuk'-aanpak, met als eerste onderdeel de 'Kansrijke start'. Deze aanpak is geïntegreerd in onze ketenaanpak. We willen de gezondheidsachterstand doorbreken en het mogelijk maken dat er een gezonde generatie opgroeit en oudere generaties langer van een goede gezondheid kunnen genieten. Dit doen we door onze sociale basis te behouden en versterken. Wij bieden extra ondersteuning in kernen en wijken die dit echt nodig hebben.

De inrichting van de fysieke leefomgeving kan bijdragen aan een verbetering van de gezondheid. Vaak kunnen kleine aanpassingen een groot verschil maken. Om eenzaamheid te bestrijden, is het belangrijk om in elke kern ontmoetingsplekken te creëren. De fysieke leefomgeving kan inwoners ook stimuleren om meer te bewegen door bijvoorbeeld een goede wandel- en fietsinfrastructuur. Het vergroenen van schoolpleinen met natuurlijke speelelementen kan de jeugd aanzetten tot meer beweging. Gezonde

voeding kan leuk worden door samen te werken in gemeenschappelijke moestuinen en voedselbossen. En sportparken kunnen opengesteld worden voor ongeorganiseerde sport.

In de toekomst zullen sportfaciliteiten op minder locaties centraal worden aangeboden, wat tot gevolg heeft dat inwoners gemiddeld verder moeten reizen. De groei van ongeorganiseerde sportactiviteiten kan extra druk uitoefenen op de natuur en de leefomgeving. Lokaal geproduceerd gezond voedsel in een natuurinclusieve omgeving vereist meer ruimte. Het streven naar het verbeteren van de luchtkwaliteit en het verminderen van geluidsoverlast kan economische activiteiten beperken.

6. Beekdaelen in 2040

6.1 Inleiding

We schetsen in dit hoofdstuk hoe Beekdaelen er in 2040 uit zal zien. Welke kwaliteiten zijn behouden, en welke veranderingen hebben de gemeente zichtbaar veranderd. Ook in 2040 zijn de grootste kwaliteiten van Beekdaelen zijn haar prachtige landschap en het leven in authentieke dorpskernen. Bewoners van Beekdaelen zijn vol lof over de mooie natuur, de rust en de ruimte, het cultureel erfgoed en de eigenheid van de dorpskernen, de sociale cohesie en het actieve verenigingsleven. We willen dat dit in 2040 nog steeds zo is, want hier zijn wij met zijn allen erg trots op.

Maar er komen veel veranderingen op ons af. De natuur staat onder druk, het klimaat verandert, er is een groot tekort aan betaalbare woningen in Nederland, de CO₂- en stikstofuitstoot moeten drastisch omlaag, de energie-infrastructuur moet op de schop en de economie moet circulair. Ook stijgt de armoede, blijft vitaal oud worden een uitdaging, staan de betaalbaarheid van de zorg en het voorzieningenniveau onder druk en hebben geopolitieke dreigingen impact. Dit is maar een greep uit de talloze uitdagingen waar Beekdaelen de komende jaren dagelijks mee aan de slag gaat, elk met een ruimtebeslag en/of een ruimtelijke vertaling. Het integreren van deze vraagstukken in het huidige landschap (Planet), de mens en haar omgeving (People) en het economische profiel (Profit) geeft onze doorkijk naar Beekdaelen in 2040.

Met de gemeenschap hebben wij ook gekeken naar de toekomst van Beekdaelen. Inwoners hebben onder andere aangegeven wat zij waarderen aan Beekdaelen. Dit is weergegeven in onderstaande woordwolk. Meer informatie over de participatie is terug te lezen in het participatieverslag (bijlage III). Wij zijn het met zijn allen eens dat Beekdaelen haar verantwoordelijkheid moet nemen maar niet ten koste van alles. Het behoud en als het even kan het versterken van onze kernkwaliteiten vormen ons vertrekpunt.

In onze ruimtelijke keuzes laten we ons leiden door de wens om de brede welvaart te versterken. Brede welvaart bestaat voor ons uit een lokale inpassing van de drieslag ‘people, profit, planet’. Want wat wij in Beekdaalen centraal stellen is:

- PEOPLE: Excellent wonen en vitale kernen.
- PROFIT: Duurzame economische ontwikkeling.
- PLANET: Landschappelijke ontwikkeling als kans voor onze opgaven.

Om deze drie principes wat concreter te maken, hebben we in het ‘Oog van de Leefomgeving’ weergegeven waar de zwaartepunten liggen. In dit hoofdstuk lichten we de principes en het ‘Oog van de Leefomgeving’ toe.

6.2 Excellent wonen en vitale kernen

Inleiding

Gezondheid, veiligheid, verbinding en ontwikkeling zijn centrale waarden voor ons. Beekdaelen is een gemeente waar inclusie en diversiteit voorop staan en iedereen welkom is. Ook in 2040 is Beekdaelen een plek waar aangenaam gewoond wordt in een veilige woonomgeving met een levendig, sociaal hart.

Aangenaam wonen in Beekdaelen

In 2040 is onze woonomgeving enorm veranderd. De leefomgeving draagt meer en meer bij aan de brede welvaart van onze inwoners. Het is er veiliger en er is meer groen en sociaal contact. Het blauwgroene raamwerk strekt zich uit van het buitengebied tot in de haarvaten van onze kernen. Inwoners voelen zich veilig op straat en de publieke ruimte is een plaats waar men elkaar ontmoet.

Het aanbod van woningen sluit aan op de zeer diverse behoefte. Met name het aanbod aan huur- en levensloopbestendige woningen en betaalbare koopwoningen is in 2040 sterk gegroeid. Dat heeft geleid tot een betere doorstroming op de woningmarkt. Met de komst van meer levensloopbestendige woningen, die in eerste instantie worden aangeboden aan eigen inwoners, kun je in Beekdaelen ook op hoge leeftijd blijven wonen in je eigen vertrouwde leefomgeving. De vrijkomende eengezinswoningen zijn vervolgens geschikt voor starters uit de eigen gemeenschap en voor jonge gezinnen van buitenaf. Beekdaelen is aantrekkelijk voor jonge gezinnen doordat het beschikt over passende woningen, een veilige speelomgeving, hoogwaardig basisonderwijs en uitdagende werkgelegenheid. In 2040 zijn onze kernen nog altijd vitaal.

Voor andere doelgroepen waaronder arbeidsmigranten is er ook kwalitatief goede huisvesting en meer variatie op de woningmarkt. Er is ruimte geboden aan collectieve woonvormen en innovatieve woonzorgconcepten, waarbij deze ook door toekomstige bewoners zelf ontwikkeld zijn (collectief particulier op-

drachtgeverschap, CPO). Bijzondere vormen waar ruimte voor is geboden zijn de Tiny Houses, het Mooi Leven Huis en een 'Knarrenhofje'.

Om deze visie te realiseren is er in Beekdaelen breed geïnvesteerd in de woningvoorraad. In de kernen zijn leegstaande panden getransformeerd naar woningen en samen met onze woonpartners heeft de verouderde woningvoorraad een opknappbeurt gekregen. Er zijn meer woningen bijgekomen en oude woningen zijn vervangen door nieuwbouw óf er is juist meer groen. Buiten de kernen is op plaatsen waar de impact op het landschap minimaal is of in sommige situaties zelfs positief is, ruimte geboden voor het realiseren van woningen in het groen. In 2040 voldoet de woningvoorraad aan de actuele comfort- en duurzaamheidseisen. Dankzij isolatieprogramma's is het wonen in oudere woningen weer aangenaam en betaalbaar. Ook wordt de woningvoorraad grotendeels niet meer met aardgas verwarmd.

Excellent wonen en vitale kernen

Veilig Beekdaelen

Veiligheid is in Beekdaelen een vanzelfsprekendheid. In 2040 ervaren de inwoners een gevoel van veiligheid, zowel binnen als buiten hun eigen woning. De veiligheids- en milieurisico's van de bestaande industrie, het MKB en de agrarische bedrijvigheid nemen geleidelijk af. In 2040 liggen nieuwe en ook bestaande bedrijven (die invloed hebben op de leefomgeving) op locaties die het best passend zijn in relatie tot de woonomgeving en andere gevoelige objecten als scholen en kinderdagverblijven. De fysieke veiligheidsaspecten (externe veiligheid, bescherming tegen water- en modderoverlast, brandveiligheid en constructieve veiligheid) worden bij nieuwe initiatieven integraal afgewogen aan de hand van de vijf ontwerpprincipes van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. In geval van incidenten komen hulpdiensten, waaronder de brandweer, de politie en de GDD, snel en veilig ter plaatse.

De verkeersveiligheid toont een voortdurende verbetering. Binnen de dorpskernen ligt de focus op langzaam verkeer, waarbij de fietser en voetganger meer ruimte hebben gekregen en de auto te gast is.

In de woonwijken is de snelheid teruggebracht naar 30 km/u en de weg hierop ingericht. Kinderen kunnen veilig buiten spelen en kunnen veilig naar school.

Ook buiten de bebouwde kom is de verkeersveiligheid toegenomen door het verlagen van de snelheid van 80 km/u naar 60 km/u op de gemeentewegen en door het scheiden van langzaam verkeer waar mogelijk.

De openbare ruimte is overzichtelijk, comfortabel en toegankelijk voor alle gebruikers en uitnodigend. De jeugd krijgt de aandacht die ze nodig heeft om actief betrokken te zijn bij de gemeenschap. Er ligt een multidisciplinaire aanpak om overlast gevend groepsgedrag als opmaat naar criminaliteit tegen te gaan. Overlast in welke vorm dan ook neemt gestaag af en ondermijnende criminaliteit is streng aangepakt. Daarbij helpt het dat we beter weten hoe we kunnen voorkomen dat we in het ruimtelijke ontwerp en beheer onbedoeld kansen creëren voor ondermijning, bijvoorbeeld door onoverzichtelijke situaties te voorkomen.

Sociaal en vitaal Beekdaelen

Ook in 2040 is Beekdaelen een sociale en vitale gemeente. In de grote kernen zijn verschillende voorzieningen aanwezig zoals winkels, gezondheidscentra, basisscholen, gemeenschapshuizen, sportparken en evenementen-locaties. Dit zijn de plekken waar mensen samenkomen, elkaar ontmoeten en gezamenlijk een gemeenschap vormen. In elk dorp is minstens één toegankelijke laagdrempelige ontmoetingsplek beschikbaar, die fungeert als het sociale hart. Deze voorziening hoeft niet altijd van de gemeente te zijn. Ook een aangename lokale horecavoorziening kan deze rol voor een kern vervullen. Per kern is geïnvesteerd in de samenwerking met en toekomstbestendigheid van verenigingen, zodat het unieke sociale en culturele leven per kern ook in de toekomst gewaarborgd is. Dat vergt maatwerk per kern waarbij we alle verenigingen intensief hebben betrokken bij de besluitvorming en onderlinge samenwerkingen zijn geïntensiveerd.

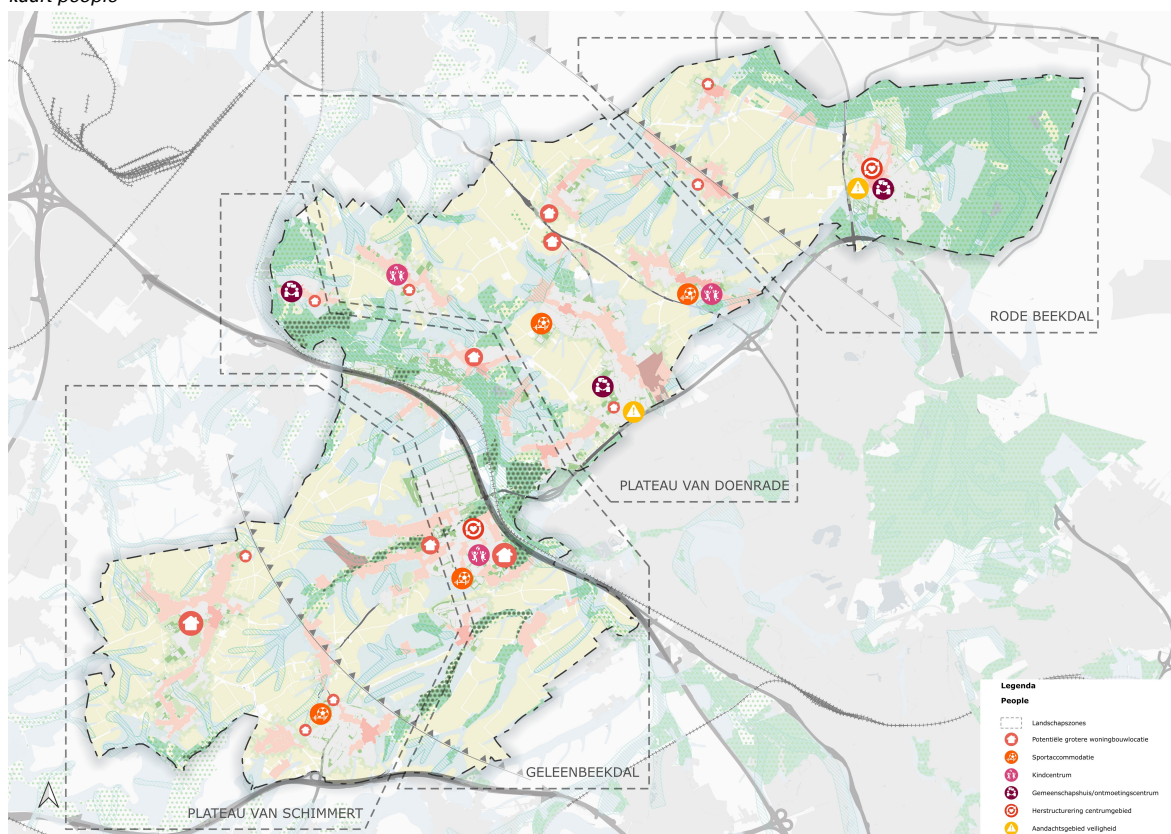
Reguliere basisscholen hebben plaats gemaakt voor integrale kindcentra. De ooit versteende schoolpleinen zijn getransformeerd tot groene speelruimten, uitnodigend voor zowel leren als spelen. Ook is er geïnvesteerd in groene en veilige speelgelegenheden in de openbare ruimte. De behoefte van jongeren tussen de 10 en 19 jaar is daarin meegenomen. Met hen samen hebben we diverse plekken in Beekdaelen jeugdvriendelijker ingericht. Dus niet alleen een schommel, glijbaan en een wipkip, maar ook een skatepark en ontmoetingsplek waar de jeugd samen kan komen.

Een gezonde leefomgeving is meer dan de afwezigheid van ziekte of gebrek. Wij gaan uit van de principes van 'Positieve gezondheid'. Dit is uitgewerkt in de sociale aanpak 'Gezond van 0 tot 100' en 'Beweegdaelen'. Het doel is om de gemiddelde gezondheid van onze inwoners te verbeteren tot minimaal het landelijke gemiddelde. In Beekdaelen voelen sporters en recreanten van alle leeftijden, met en zonder beperking, zich thuis. De sportparken, trapveldjes, paden en het openbare groen stralen een aangename sfeer uit en nodigen uit tot bewegen en ontmoeten. Onze fysieke leefomgeving draagt bij aan de gezondheid en het welbevinden.

Ondanks de uitdagingen in het sociaal domein organiseren we de zorg op de plek waar die thuishoort en zo efficiënt mogelijk. Dat doen we zoveel mogelijk op basis van eigen regie van de zorgvrager met, indien nodig, ondersteuning vanuit krachtige lokale zorgnetwerken. Dit bevordert dat inwoners langer in hun vertrouwde leefomgeving kunnen blijven wonen en het draagt het ook bij aan het verminderen van eenzaamheid. Samen met het zorgnetwerk en de vele vrijwilligers zijn stappen gezet om de kernen en dorpen inclusiever te maken, waarbij iedereen die wil deelnemen de ruimte krijgt om actief deel te nemen.

Inwoners maken volop gebruik van de ruimte die er is om ook zelf nieuwe initiatieven te ontwikkelen die het welbevinden en de verbinding van mensen in de kern of de gemeente versterken.

kaart people

6.3 Duurzame economische ontwikkeling

Inleiding

In Beekdaelen is er voldoende ruimte om te ondernemen. Met ons prachtige landschap en cultureel erfgoed bieden we een uniek vestigingsklimaat en dit is richting 2040 niet veranderd. Al onze ondernemers doen ertoe. Van grote bedrijven tot het MKB, van de agrarische bedrijven tot horeca; ze zijn allemaal welkom, hetzij op de juiste plek en passend in ons landschap.

De aanwezigheid van de A76, A79 en de Buitenring maakt Beekdaelen een goede uitvalbasis voor inwoners en ondernemers. Inwoners en bezoekers genieten van de vele leuke (dag)horecavoorzieningen die verbonden zijn via een goed en uitgebreid recreatienetwerk. In 2040 is Beekdaelen nog steeds een plek waar je als ondernemer een goede boterham kan verdienen, een plek die goed bereikbaar is voor iedereen en waar de recreatieve economie floreert.

Ondernemend Beekdaelen

Onze bedrijventerreinen, winkelclusters in de dorpscentra en het buitengebied zijn ook in 2040 de plekken waar ruimte is om op duurzame wijze te ondernemen. Onze economische as ligt langs de A76. Hier liggen meerdere bedrijventerreinen. Het industrieterrein 'De Horsel' is het grootste. Het is een belangrijke werklocatie voor Beekdaalen en de locatie waar meer dan 2.500 mensen een boterham verdienen. Dit industrieterrein vervult een bovenregionale functie en heeft een moderne en representatieve uitstraling. De bedrijventerreinen 'De Steeg', 'De Breinder' en het voormalige USAG-terrein liggen er netjes bij en het bedrijventerrein 'De Reuken' is gesaneerd. Dit bedrijventerrein had een te grote impact op de naastgelegen woonomgeving. In de afgelopen jaren is 'De Horsel' een klein beetje uitgebreid om ruimte te bieden aan bedrijven die nu in de kern liggen. De vrijkomende ruimte is ingezet om invulling te geven aan de woningbouwopgave.

De gemeente telt zeven winkelclusters. Daar vinden onze bewoners alles wat ze nodig hebben voor hun dagelijkse boodschappen en meer. De winkelclusters vormen het levendige hart van de dorpen. Bewoners en bezoekers komen er samen om te genieten van gezellige horecagelegenheden en om te ontspannen in de gemeenschappelijke ontmoetingsplaatsen. Tegen 2040 hebben de bestaande winkelclusters een transformatie ondergaan, waardoor ze compacter zijn geworden wat de levendigheid en aantrekkelijkheid versterkt.

De agrarische sector is volop in beweging. De agrarische sector boert meer inclusief wat heeft geleid tot een verbetering van de biodiversiteit en een meer klimaatrobuste inrichting van het landschap. Ondanks

het veranderende klimaat zijn de risico's op droogte en wateroverlast verkleind. Bovendien is er ruimte geboden om te experimenteren met nieuwe verdienmodellen die onder meer bijdragen aan het versterken van de lokale bodem- en landschapskwaliteit en tegelijkertijd het economisch perspectief verruimen. Hierbij kan gedacht worden aan natuurinclusieve landbouw, landschaps- en natuurontwikkeling en -beheer, verkoop van producten aan huis en het integreren van zorg- of toeristische functies op agrarische locaties. Dit draagt eraan bij dat de agrariër in 2040 nog altijd een goede boterham verdient en een waardevolle partner is in het beheer van het landelijk gebied.

De vrijetijdseconomie plukt de vruchten van de transformatie van het landelijk gebied. De versterking van het landschap en het recreatieve netwerk hebben Beekdaelen nog aantrekkelijker gemaakt voor de toeristen en recreanten. Daardoor is de recreatieve sector gegroeid en is de werkgelegenheid toegenomen, waarbij toerisme en recreatie dienend zijn aan onze inwoners.

In de regio heeft de MedTech sector een enorme opmars gemaakt. Beekdaelen heeft hier de afgelopen jaren op ingespeeld en vormt de proeftuin voor allerlei innovatieve zorgconcepten en technologieën. De transitie naar een meer energieneutrale en circulaire economie is in 2040 goed op weg. De energietransitie heeft enorm veel werkgelegenheid gecreëerd en het MKB is hierop ingesprongen. Het MKB heeft veel gebouwen geïsoleerd, voorzien van alternatieve warmtebronnen, zonnepanelen geplaatst op daken en geïnvesteerd in energieopslag. De bedrijventerreinen zijn (steeds meer) klimaatneutraal ingericht en afvalstromen zijn omgebogen naar grondstofstromen. Dit leidt op zijn beurt weer tot schonere bedrijvigheid met minder overlast en veiligheidsrisico's en een gezondere leefomgeving, waar zowel de mens als de natuur baat bij hebben.

Duurzame economische ontwikkeling

Bereikbaar Beekdaelen

Goede mobiliteit is gebaat bij een sterke infrastructuur. In 2040 hebben we in Beekdaelen een dekkend netwerk van fiets- en wandelroutes waar de Parkstadroute en de Beekdaelenroute onderdeel van uitmaken. Onze kernen zijn ook goed verbonden met verkeersaders zoals de Parkstadbuitenring en autowegen. Daarnaast vormt Beekdaelen een belangrijk onderdeel in de zogeheten '30-minuten (Eu)regio', waarbij inwoners van Zuid-Limburg alle voorname voorzieningen binnen een half uur kunnen bereiken. Stations-omgevingen zijn omgevormd tot mobiliteitshubs met (publieks)voorzieningen. Hier kan men overstappen van het euronale netwerk van openbaar vervoer naar (elektrisch) deelfervoer. De 'wensbus' speelt een steeds belangrijker rol voor de Beekdaelense samenleving. Er rijden meerdere elektrische 'wensbus-

sen' die inwoners helpen om mee te doen aan de samenleving. Deze modaliteiten samen zorgen ervoor dat in 2040 de bereikbaarheid van voorzieningen en daarmee deelname aan het maatschappelijk leven, voor alle inwoners is gegarandeerd.

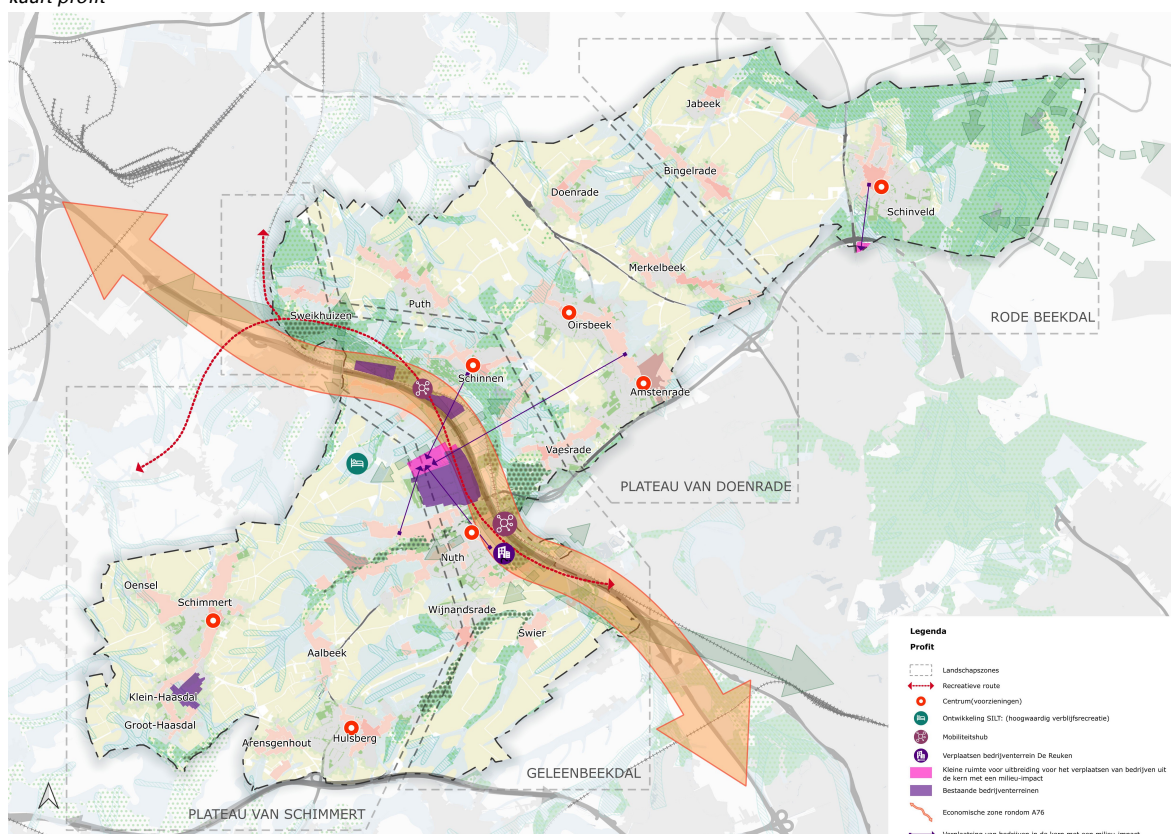
De mobiliteitssector is de afgelopen jaren een stuk duurzamer geworden. De vervuilende fossiele voertuigen hebben steeds meer plaats gemaakt voor elektrische voertuigen. Deelauto's en deelfietsen zijn niet meer weg te denken uit het straatbeeld. Dit heeft er toe geleid dat de lucht schoner is en dat voertuigen minder overlast produceren. Ook de overlast die wordt ervaren van de militaire NAVO-basis in Geilenkirchen en van Maastricht Aachen Airport is mede door de interventie van de gemeente geleidelijk afgenomen. Dit alles draagt bij aan de gezondheid en het welbevinden van onze inwoners en de natuur.

Naast het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid, is er in Beekdaelen ook aanzienlijk geïnvesteerd in het versterken van het energienetwerk en het verbeteren van de digitale bereikbaarheid. Tegen 2040 is het energieaanbod naadloos afgestemd op de behoeften van de samenleving. Beekdaelen heeft in een vroeg stadium haar energiemix bepaald door vooruit te kijken naar het gewenste toekomstbeeld. Er zijn weloverwogen beslissingen genomen over energieproductie en -verbruik. Het energienetwerk is hierop ontworpen en dit heeft zijn uitwerking, zowel boven- als ondergronds. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de capaciteit van het netwerk. Op industrieterrein 'De Horsel' is een energiehub gerealiseerd, waar bedrijven profiteren van elkaars opgewekte elektriciteit.

Door opwekking en verbruik nauwkeurig op elkaar af te stemmen hebben bedrijven toegang tot betaalbare energie en wordt onnodige netcongestie voorkomen.

In de digitale bereikbaarheid is geïnvesteerd om inwoners en ondernemers in de 'digitale wereld' aan elkaar te verbinden. Door de goede digitale infrastructuur (glasvezelnetwerk, 5G, 6G en wat de toekomst mag brengen) is het economische vestigingsklimaat op dit gebied concurrerend binnen de Euregio.

kaart profit

Recreëren in Beekdaelen

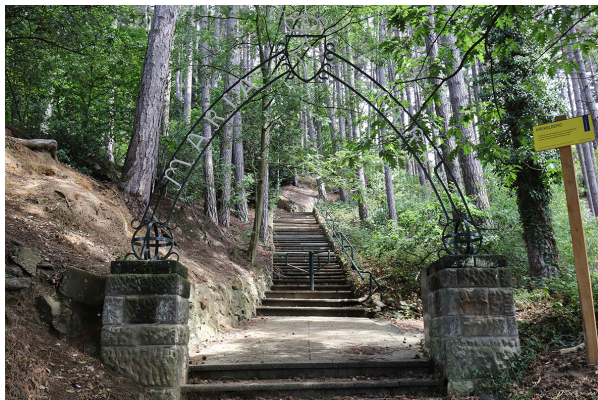
Steeds meer mensen trekken het landschap en de natuur in om aan de dagelijkse drukte te ontsnappen en te ontspannen in een natuurrijke omgeving. In 2040 biedt Beekdaelen hiervoor uitstekende mogelijkheden. De keuze om in te zetten op kleinschaligheid, kwaliteit en extensieve recreatie heeft goed uitgepakt. Er ligt een goed ontwikkeld recreatief netwerk, waar de afgelopen jaren flink in is geïnvesteerd. Inwoners

en bezoekers maken gebruik van de vele wandel- en fietspaden en genieten van de rust, het landschap en de authenticiteit die Beekdaelen te bieden heeft. Ook zijn er bij dit netwerk diverse aantrekkelijke horecavoorzieningen te vinden, waar zowel inwoners als bezoekers na een lange fietstocht of wandeling kunnen genieten van een heerlijke kop koffie en Limburgse vlaai. Bovendien bestaat de mogelijkheid om langer in Beekdaelen te verblijven in één van de kleinschalige vakantieparken, campings en bed & breakfasts.

Beekdaelen zet zich in om een GREEN Destination te worden, waarbij toerisme en recreatie dienend zijn aan onze inwoners. Uitgangspunten van een GREEN Destination zijn o.a.: een stil, veilig en schoon leefmilieu, klimaatvriendelijk, behoud van natuur en landschap en van vergezichten, inwoners die trots zijn op de eigen regio en van de vrijetijdseconomie genieten, duurzame mobiliteit en een kleinschalige duurzame lokale economie met ondernemers die klimaatvriendelijk en duurzaam werken voor zowel de dagrecreatie- als de verblijfssector. Deze gerichtheid op natuur- en landschapsbeleving werpt haar vruchten af. Dit komt niet alleen ten goede aan de recreatieve sector, die uitgegroeid is tot een volwaardige economische drager. Maar de eigen inwoners profiteren ook mee doordat de bestedingen van recreanten verschillende voorzieningen ondersteunen in hun voorbestaan.

Op provinciaal niveau wordt de vrijetijdsector zorgvuldig gemonitord binnen een datahub. Door middel van het analyseren van grote hoeveelheden data kunnen we precies zien wat er speelt. Dit stelt ons in staat om beleid te ontwikkelen en te sturen op een gerichte en goed onderbouwde manier, daar waar het nodig is.

In 2040 kijken we met trots terug op onze beslissing om elke nieuwe ontwikkeling in het buitengebied te toetsen aan de landschappelijke kwaliteit en de rust die Beekdaelen zo kenmerken. Ons doel was destijds duidelijk: elke nieuwe ontwikkeling moet bijdragen aan op zijn minst het behoud van de kwaliteit van de leefomgeving, met zorgvuldige afweging van individuele en maatschappelijke belangen. Het was van essentieel belang dat deze ontwikkelingen de kwaliteit van het leven voor onze inwoners en het behoud van onze flora en fauna niet zouden schaden. Dankzij deze benadering kunnen we in 2040 nog steeds genieten van de prachtige kernkwaliteiten van onze regio en hier zijn onze inwoners nog altijd trots op.

6.4 Landschappelijke ontwikkeling als kans voor onze opgaven

Inleiding

Het Beekdaelense landschap met daarin gelegen de vele cultuurhistorische waarden vormt ons meest kostbare bezit en wordt door inwoners, ondernemers en bezoekers zeer gewaardeerd. Het landschap kenmerkt zich door haar open karakter en biedt onderdak aan verschillende functies zoals natuur, (drink)water, landbouw, cultuurhistorie en erfgoed en recreatie en toerisme. Het landschap is van essentieel belang voor de lokale economie. Het draagt bij aan een gunstig economisch vestigingsklimaat voor onze ondernemers en vormt de basis voor de recreatieve sector. In 2040 kijken we terug op een periode waarin flink is geïnvesteerd in een klimaatrobuuste inrichting.

Natuurlijk en groen Beekdaelen

In 2040 zijn de resultaten van de transformatie van het landelijk gebied goed zichtbaar. Kleine en grote ingrepen in het landschap hebben de weerbaarheid verbeterd en het cultuurhistorische karakter versterkt. Door het terugdringen van emissies en de aandacht voor waterkwaliteit zijn de natuur en biodiversiteit gestaag verbeterd. Landschapszorg is haast altijd gekoppeld aan andere ruimtelijke opgaven. Praktische en geïntegreerde oplossingen kunnen rekenen op draagvlak van de omgeving. Hierdoor kunnen de inwoners in 2040 nog steeds volop genieten van hetgeen het prachtige landschap te bieden heeft en kunnen ondernemers nog steeds hier hun boterham verdienen.

In de landelijke gebieden is niet alleen het landschap versterkt, maar ook het landschappelijk raamwerk aanzienlijk verbeterd. Samen met grondeigenaren is er zorgvuldig gekeken naar een optimalere inrichting van deze gebieden. Actieve grondruil heeft plaatsgevonden, waarbij eigenaren nauw betrokken waren bij het maken van afspraken over het behoud en herstel van natuurlijke habitats op hun gronden. Compensatieprogramma's of samenwerkingsvormen borgen langjarig deze afspraken. De gezondheid van ecosystemen wordt voortdurend gemonitord in samenwerking met provincie, waterschap en ecologische partners. Er vinden maatregelen plaats voor de bestrijding van invasieve soorten. Te beschermen habitats zijn hersteld en waar mogelijk zelfs versterkt.

Voor innovatieve en veelzijdige landbouw biedt Beekdaelen langdurig perspectief. De agrarische sector als waardevolle partner in het buitengebied produceert op een meer natuurinclusieve wijze voedsel van hoge kwaliteit dat steeds meer regionaal wordt afgezet. Samen met de sector zijn er nieuwe verdienmodellen geïntroduceerd, waardoor de agrariërs een goed inkomen kunnen verdienen en een waardevolle bijdrage leveren aan het beheer van het landschap. Daarnaast verbindt de voedselproductie gemeenschappen met elkaar. Zo is op iedere basisschool wel een moestuin te vinden, zijn er enkele voedselbossen aangelegd en ontwikkelen inwoners in verenigingsvorm voedseltuinen om zelf op een duurzame wijze voedsel te produceren. Een beweging die door de gemeente altijd van harte is ondersteund.

Hoewel Beekdaelen ruimte heeft gemaakt voor de energietransitie, woningbouw en recreatieve voorzieningen in het buitengebied, is dit niet ten koste gegaan van de kwaliteit van het landschap. Integendeel, de gemeente heeft haar verantwoordelijkheid voor het beschermen en behouden ervan serieus genomen. Bij iedere (nieuwe) ontwikkeling is het belang van het landschap zorgvuldig meegewogen en afgewogen. Dit heeft er soms toe geleid dat de gemeente 'nee' heeft moeten zeggen tegen voorgenomen ontwikkelingen om (onomkeerbare) schade of gevolgen te voorkomen. Op sommige plekken waar de ruimtelijke kwaliteit onvoldoende was, is dankzij het opzoeken van ontwikkelruimte de kwaliteit verbeterd.

De dorpsmantels zijn aanzienlijk groener geworden, waardoor een meer natuurlijke overgang tussen de kernen en het buitengebied is ontstaan. Het landschap strekt zich via de groene dorpsmantels uit als groene haarvaten tot in de dorpscentra. Versteende pleinen en wegen zijn zoveel als mogelijk vergroend. Inwoners genieten volop van groene ruimtes om te wandelen, te picknicken en het landschap te ervaren. Geveltuinen, bomenlanen en groene voortuinen zijn opgezet als groene longen, waardoor het straatbeeld steeds groener wordt. Deze langzame maar gestage verandering draagt bij aan een leefbare, klimaatbestendige en gezonde omgeving voor alle inwoners en voor de lokale flora en fauna.

Cultureel en historisch Beekdaelen

In 2040 is de rijke geschiedenis van Beekdaelen nog steeds zichtbaar in het prachtige landschap. Overal ademt de omgeving de erfenis van onze voorgangers: van plateaulandschappen en de Schinveldse bossen tot de karakteristieke agrarische landschappen in Schimmert. Holle wegen vertellen verhalen uit het verleden, terwijl vooroorlogse schietbanen van de schutterijen en bunkers herinneren aan een tijd van paraatheid. Kerken en andere religieuze gebouwen, de vele (carré)boerderijen en landgoederen, en de naoorlogse woningbouw vormen een harmonieus contrast met modernere gebouwen. De historische dorpskernen nodigen uit tot een wandeling door de tijd. En ook de bodem herbergt schatten zoals de overblijfselen van Romeinse villa's en van motten; stille getuigen van lang vervlogen dagen.

Het cultureel erfgoed in Beekdaelen is grondig geïnventariseerd en de toppers zijn opgenomen in ons gemeentelijk erfgoedregister en het omgevingsplan. Hierdoor zijn ze beschermd tegen sloop en ongewenste veranderingen en de gemeente handhaaft hier actief op. De waardevolle gebouwen hebben de tand des tijds goed doorstaan en zijn meegegroeid met de behoeften van de gemeenschap. Er is een actieve inspanning geleverd om (dreigend) leegstaande monumenten een nieuwe bestemming te geven, zoals woonruimtes, ontmoetingsplekken of gezellige horecagelegenheden, vaak in allerlei creatieve combinaties. Met respect voor de monumentale waarden zijn verschillende duurzaamheidsmaatregelen toegepast om de gebouwen toekomstbestendig te maken. Daarbij is er niet alleen gekeken naar individuele monumenten maar ook naar de samenhang met de omgeving. Bij iedere ruimtelijke wijziging vormen onze Erfgoedvisie (gebaseerd op de ensemblebenadering) en de Cultuurhistorische Waardenkaart de leidraad en is de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit in een vroeg stadium betrokken.

Historische bezienswaardigheden zijn via het recreatief netwerk ontsloten en de ruimte rondom monumenten zijn, waar mogelijk, toegankelijk gemaakt voor het publiek. Dit geldt ook voor de archeologische waarden in de grond: deze hebben we beschermd, behouden en waar mogelijk (digitaal) ontsloten voor publiek.

Ook zijn cultuurhistorische landschapskenmerken, zoals historische groenstructuren, holle wegen en hoogstamboomgaarden, in kaart gebracht, beschermd en hersteld. Op deze manier kunnen toekomstige generaties ook na 2040 blijven genieten van de rijke geschiedenis die het Limburgse landschap van Beekdaelen te bieden heeft.

Het behouden, aanpassen en vernieuwen van cultureel erfgoed is nauw verbonden met bredere ruimtelijke en maatschappelijke uitdagingen zoals klimaatadaptatie, energietransitie, de behoefte aan woningbouw, sociale veranderingen en de landbouwtransitie. Het materiële en immateriële erfgoed vormen samen met de hechte gemeenschappen en het landschap de essentie van onze identiteit. De gemeente is daarom actief betrokken bij en stimuleert de ontwikkeling, bundeling en verspreiding van kennis over ons cultureel erfgoed. Dit heeft geleid tot een vruchtbare samenwerking tussen lokale gemeenschappen, landelijke organisaties en overheden.

Landschappelijke ontwikkeling als kans voor onze opgaven

Energie en klimaat in Beekdaelen

In 2040 is iedereen zich bewust van het belang van een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting van de fysieke leefomgeving. Inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) partners hebben samen met de gemeente de handen ineengeslagen om heel Beekdaelen klimaatrobuust te maken. Dit collectieve streven heeft ertoe geleid dat, ondanks de klimaatverandering, het hier nog steeds veilig, aangenaam en gezond vertoeven is. De hogere temperaturen veroorzaken in beperkte mate hinderlijke hittestress en schade door droogte. Ook wateroverlast en het risico op overstromingen zijn beperkt. Deze toewijding aan klimaatbestendigheid weerspiegelt zich in al onze lokale initiatieven. Elke nieuwe ontwikkeling draagt bij aan het klimaatrobuust maken van Beekdaelen.

Beekdaelen is hierbij trouw gebleven aan de eigen identiteit door oplossingen te zoeken in het herstellen en het versterken van de natuurlijke balans. Water en bodem zijn een sturend principe bij nieuwe ontwikkelingen. Daarmee is niet langer de maakbaarheid van onze omgeving leidend, maar is de ruimtelijke ordening gericht op het aansluiten bij de natuurlijke kenmerken van het water- en bodemsysteem.

Overtollige verhardingen hebben plaatsgemaakt voor groene ontmoetingsplekken, perkjes en bomenlanen. Meer en meer daken zijn groen, vaak in combinatie met zonnepanelen. De (voor)tuinen van onze inwoners zijn meer ontdaan van verharding.

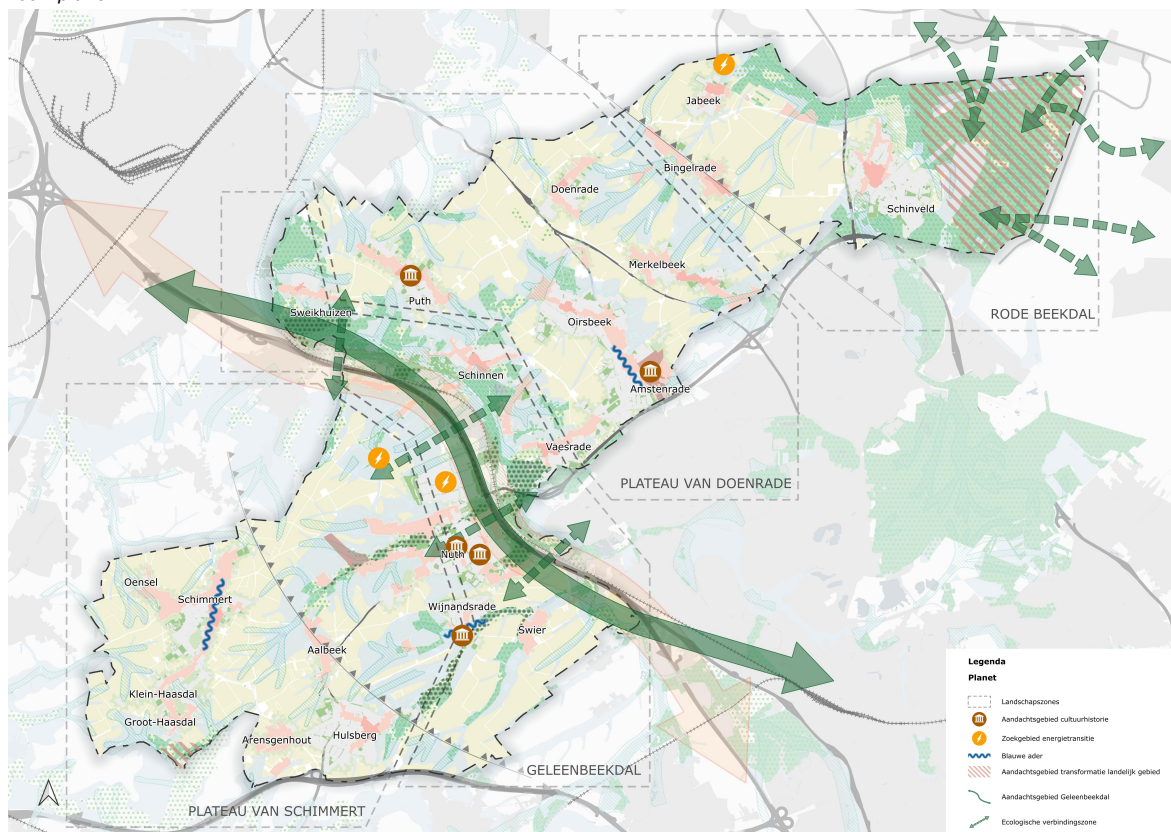
Hemelwater wordt op eigen terrein vastgehouden en verwerkt. Daar waar mogelijk zijn natuurlijke watergangen hersteld, beken weer naar het oppervlak gebracht ('ontkluisd') en is het netwerk zo ingericht dat hemelwater zoveel mogelijk ter plaatse wordt vastgehouden en verwerkt.

Beekdaelen heeft ook een aanzienlijke vooruitgang geboekt om de lokale energiehuishouding in evenwicht te brengen. Het gebruik van fossiele brandstoffen is drastisch verminderd en duurzame alternatieven maken een gestaagde groei door. De resultaten van onze inspanningen zijn zichtbaar op elke straathoek. De bebouwde omgeving is uitstekend geïsoleerd, op de meeste daken liggen zonnepanelen en veel gebouwen zijn afgesloten van het gasnetwerk, waarbij ook is gezorgd voor het waarborgen van de fysieke veiligheid. In de openbare ruimte is het op veel plaatsen mogelijk een elektrische (deel)auto's en fietsen op te laden. Op grotere daken en in het buitengebied wordt op grootschalige wijze duurzame energie opgewekt en deze wordt ook lokaal gebruikt. Uiteraard is er bij de locatiekeuze rekening gehouden met de kwaliteiten van het landschap.

De gezamenlijke inzet heeft niet alleen geleid tot een groene en duurzame toekomst, maar heeft ook een positieve sociale impact gehad op de gemeenschap van Beekdaelen. Zonneparken en windmolens zijn in lokaal eigendom en samen met de regio zijn wij minder afhankelijk van de schommelingen op de energiemarkt. Hierdoor is in 2040 energie voor iedereen betaalbaar en hoeft er niemand meer in de kou te zitten.

Tot slot staat circulariteit centraal in alle ontwikkelingen. Tegen 2040 is dit bewustzijn diep doorgedrongen bij iedereen, waardoor de gemeente samen met haar inwoners, ondernemers en andere partners stappen heeft gezet en nog gaat zetten richting een hernieuwbare toekomst. Elk initiatief en ontwikkeling is circulair ingestoken waarmee hergebruik in de toekomst mogelijk is. Afval bestaat niet meer, slechts grondstoffen die constant worden hergebruikt.

kaart planet

7. Keuzes die wij nu maken

7.1 Inleiding

Het toekomstbeeld ontstaat niet vanzelf. Het vereist strategische planning en doelgerichte acties. Om een heldere richting te bepalen, moeten er nu keuzes gemaakt worden. Daarom is gekozen voor het opstellen van een aantal leidende principes.

7.2 Leidende principes

Leidende principes zijn essentiële richtlijnen en/of basisprincipes die worden gehanteerd bij het plannen, ontwerpen en beheren van de fysieke omgeving. Ze dienen als kompas en helpen bij het maken van toekomstige keuzes voor de (her)inrichting van ons leefgebied. Deze principes zijn flexibel en kunnen variëren, afhankelijk van de specifieke context en doelstellingen van een bepaald gebied.

Veel ontwikkelingen hebben impact op de omgeving, de ruimte (en het natuurlijke systeem) en haar gebruikers. Bij iedere (nieuwe) ingreep in de fysieke leefomgeving worden de leidende principes als maatstaf gebruikt. Ze fungeren als beoordelingscriteria en worden toegepast om ervoor te zorgen dat de ontwikkelingen in lijn zijn met de overkoepelende toekomstvisie.

Leidende principes

- a. **Kwaliteiten, identiteit en kenmerken van een gebied zijn het uitgangspunt**
Onze huidige kwaliteiten maken Beekdaelen een prettige gemeente om te wonen, werken en leven. Ontwikkelingen moeten bijdragen aan die kwaliteiten en deze waar mogelijk versterken. De identiteit en kenmerken van een gebied zijn het uitgangspunt. Cultuurhistorische en landschappelijke waarden vertellen het verhaal van Beekdaelen. Deze beschermen we voor toekomstige generaties. In onze dorpen stimuleren we ontwikkelingen die bij het karakter van de dorpen passen.
- b. **Participatieve ontwikkeling**
In Beekdaelen geven wij de leefomgeving samen met de gemeenschap vorm. De gemeenschap wordt in een vroeg stadium betrokken bij nieuwe ontwikkelingen. Een zorgvuldig participatieproces zorgt voor een effectiever verloop, betere besluiten, betere verhoudingen en meer vertrouwen tussen de inwoners, gemeente en initiatiefnemer.
- c. **Het uitgangspunt is brede welvaarts-ontwikkeling**
Beekdaelen erkent dat welvaart niet alleen afhangt van economische groei, maar ook van het verbeteren van verschillende aspecten van het menselijk leven en het milieu. Binnen de brede welvaart benadering streven wij naar een evenwichtige ontwikkeling waarbij alle aspecten van welzijn worden meegewogen om de levenskwaliteit van onze inwoners op een duurzame en inclusieve wijze te verbeteren.
- d. **Positief gezonde leefomgeving**
Het belang van gezondheidsbevordering wordt bij de inrichting van de fysieke leefomgeving meegewogen. Zo heeft de fysieke leefomgeving positieve gezondheidseffecten als deze uitnodigt tot gezond gedrag en mensen stimuleert tot meer bewegen, gezonder eten en elkaar ontmoeten. Op deze manier versterken de sociale en fysieke leefomgeving elkaar.
- e. **Multifunctioneel ruimtegebruik boven enkelvoudige functies**
De beschikbare ruimte in onze gemeente willen we kwalitatief inzetten. We kijken waar we functies kunnen combineren, zoals een woonomgeving waar ontmoeting wordt gestimuleerd of energie-opwek op grote bedrijfspanden. Bij ontwikkelingen zoeken we naar een koppeling met zoveel mogelijk maatschappelijke doelen. Zo kan onze gehele samenleving profiteren van ontwikkelingen in onze leefomgeving.
- f. **Water en bodem zijn sturend**
Bij iedere nieuwe ontwikkeling houden we rekening met de draagkracht van het water- en bodemsysteem en maken we slim gebruik van de mogelijkheden. De ruimtelijke puzzel is om de juiste functie op de juiste plek te krijgen. Woningen bouwen we op locaties die niet kwetsbaar zijn voor overstromingen en wateroverlast, water houden we lokaal vast waar het kan en op meest vruchtbare bodems verbouwen wij voedsel.
- g. **Geen afwenteling op nieuwe generaties**
De keuzes die we nu maken moeten altijd bijdragen aan een leefbaar, gezond en vitaal Beekdaelen in de toekomst. We kiezen oplossingen die werken voor onze huidige en toekomstige inwoners, economie en planeet.

7.3 Beoordelen op nieuwe initiatieven

Als hulpmiddel om te beoordelen of nieuwe initiatieven bijdragen aan de gewenste ontwikkeling van Beekdaelen, zijn er spelregels opgesteld als aanvulling op de leidende principes. Deze spelregels zijn ontworpen om initiatiefnemers te helpen de plannen zo passend mogelijk te maken en bieden houvast tijdens de gesprekken over de wenselijkheid van het initiatief.

Initiatiefnemers worden gevraagd om te onderbouwen op welke wijze het initiatief in overeenstemming is met de spelregels. Deze onderbouwing biedt een basis voor een constructieve dialoog waarbinnen eventuele knelpunten kunnen worden geïdentificeerd en opgelost.

De gemeente hecht veel waarde aan de inbreng van de (directe) omgeving en/of belanghebbenden. Bij ieder nieuw initiatief vragen wij in ieder geval of er is geparticipeerd. Als dat het geval is, wordt inzicht gevraagd hoe dit is gedaan en wat de resultaten zijn. Indien er geen of te beperkt participatie heeft plaatsgevonden, kan de gemeente de aanvrager verzoeken om dit alsnog te doen. De gemeente Beekdaelen wil oprecht luisteren naar de inbreng van inwoners en belanghebbenden, zodat rechten, belangen en wensen op helder en tijdig op tafel komen. Deze benadering helpt ons bij het maken van weloverwogen beslissingen over nieuwe initiatieven.

7.4 Spelregels

People: Excellent wonen en vitale kernen

Aangenaam wonen

- Nieuwbouw is in beginsel alleen mogelijk binnen de grenzen van het bestaand gebouwd gebied (inbreiding) of op één van de aangewezen uitbreidingslocaties waaronder aan de rand van de kernen ('straatje erbij').
- De uitstraling van nieuwbouw past binnen het dorpse/landelijke karakter van Beekdaelen.
- Nieuwe gebouwen moeten in massa, hoogte en ruimtelijke kwaliteit passend zijn in de omgeving. De kwaliteit en leefbaarheid van de bestaande leefomgeving blijven tenminste gelijk en worden bij voorkeur verbeterd.
- Er wordt een bijdrage geleverd aan een evenwichtige woningvoorraad die inspeelt op de (toekomstige) behoeften van Beekdaelen qua woontypologie en prijsklasse.
- Het woonprogramma houdt rekening met de draagkracht van het bestaande netwerk en voorzieningenniveau en draagt bij aan de vitaliteit van de bestaande kern.
- De ontwikkeling kan zichzelf volledig financieren inclusief de eventueel noodzakelijke aanpassingen in de omgeving. Zo niet, dan is er een passende financieringsconstructie gevonden met relevante partners.

Veilig

- Het initiatief zorgt bij voorkeur voor een inrichting van de openbare ruimte die sociale veiligheid bevordert en het veroorzaakt geen risico's op ondermijning.
- De initiatiefnemer is zich bewust van mogelijke veiligheids- en milieurisico's en treft hiervoor de benodigde (mitigerende) maatregelen.
- De verkeersveiligheid is in voldoende mate gewaarborgd in de bestaande leefomgeving en wordt bij voorkeur verbeterd.

Sociaal en vitaal

- Het initiatief heeft bij voorkeur maatschappelijke meerwaarde.
- Het initiatief bevordert het sociale, mentale en fysieke welbevinden van inwoners, rekening houdend met het gedachtegoed van 'Positieve gezondheid' en 'Beekdaelen B(I)oeit'.
- Het initiatief en daarbij behorende openbare ruimte nodigen alle doelgroepen uit tot ontmoeten, spelen, bewegen en verblijven. Voldoende groen, speel- en ontmoetingsplekken hebben prioriteit bij de inrichting van de openbare ruimte.
- Het initiatief en daarbij behorende openbare ruimte zijn toegankelijk voor iedereen, ook voor mensen met een beperking.

Profit: Duurzame economische ontwikkeling

Ondernemend

- Het initiatief draagt bij aan de economische vitaliteit van Beekdaelen.
- Nieuwe kleinschalige bedrijvigheid (met een effect op de leefomgeving) komt op locaties die passend zijn in relatie tot wonen, andere gevoelige objecten zoals scholen, kinderdagverblijven en aanwezige natuurwaarden.
- Nieuwe grootschalige bedrijvigheid (met een effect op de leefomgeving) komt op bestaande bedrijventerreinen en niet in de kernen of het buitengebied.

Bereikbaar

- a. Het initiatief draagt bij aan de mobiliteitstransitie en stimuleert daarmee tot minder autogebruik en meer wandelen, fietsen en OV-gebruik.
- b. Het initiatief is in voldoende mate ontsloten en bereikbaar voor alle relevante modaliteiten (inclusief hulpdiensten) en de bestaande infrastructuur kan extra verkeersbewegingen aan.
- c. In de buitenruimte van het initiatief is kwalitatief hoogwaardige, veilige en aantrekkelijke inrichting van langzaam verkeer de norm.
- d. Het initiatief biedt voldoende ruimte voor parkeren. Dit betekent dat er een acceptabele parkeeroplossing is voor zowel auto en elektrische auto, als ook de fiets en elektrische fiets.

Recreatief

- a. Het initiatief binnen de recreatiesector vergroot de vitaliteit en toekomst-bestendigheid van de sector door een kwaliteitsverhoging te realiseren.
- b. Het initiatief binnen de recreatieve sector draagt bij aan het behoud van de identiteit van Beekdaelen (kwaliteit, extensief en kleinschalig).
- c. Het initiatief binnen de recreatieve sector draagt bij aan Beekdaelen als samenhangend recreatief netwerk en sluit aan bij het landelijke karakter van Beekdaelen.

Planet: Landschappelijke ontwikkeling als kans voor onze opgaven

Natuurlijk en groen

- a. Het initiatief wordt op een goede manier ingepast in het landschap en versterkt de (aanwezige) landschappelijke kwaliteiten.
- b. Het initiatief draagt bij aan een robuuste groeninrichting en het bestaand groen wordt zoveel als mogelijk behouden.
- c. Waardevolle bomen worden zoveel als mogelijk behouden en dit geldt ook voor reguliere bomen. Indien bomenkap onvermijdelijk is, wordt er voorzien in groencompensatie.
- d. De gekozen groeninrichting draagt bij aan biodiversiteit dankzij een rijke variatie aan gebiedseigen (en klimaatbestendige) beplanting.
- e. Het initiatief draagt bij aan verbetering en leidt zeker niet tot een verslechtering van de waterkwaliteit en waterretentiecapaciteit.

Cultureel en historisch

- a. Het initiatief toont respect voor het aanwezige cultuurhistorische ensembles. Aanwezige erfgoedwaarden worden behouden en waar mogelijk versterkt.
- b. Het streven is om aanwezige archeologische waarden ter plaatse te behouden. Als dat niet lukt, kunnen er eisen gesteld worden aan het initiatief.
- c. Het initiatief maakt erfgoed toegankelijk voor inwoners en bezoekers van Beekdaelen.
- d. Het initiatief draagt bij aan het behoud, de herbestemming en/of de aanpassing van cultureel erfgoed, waarbij met name de herbestemming van (dreigend) leegstaande kerkgebouwen wordt gestimuleerd.

Energie en klimaat

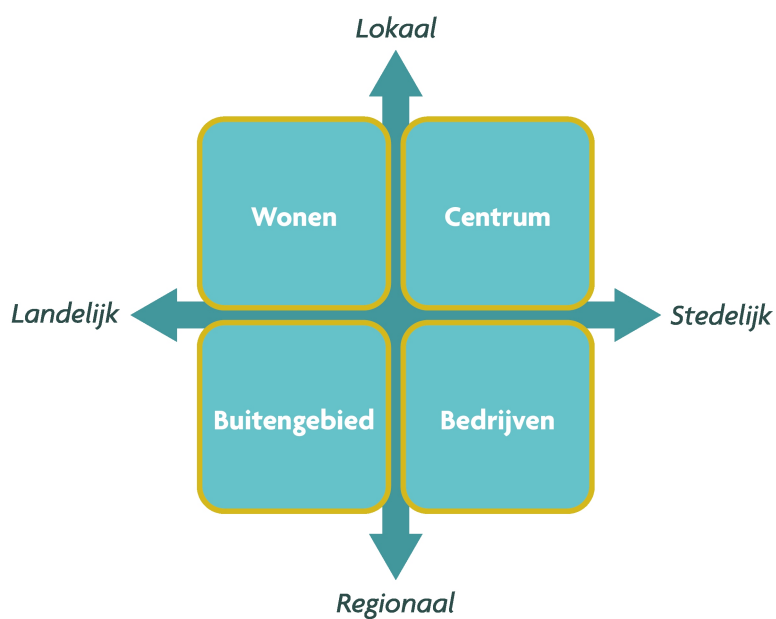
- a. Het initiatief voorziet binnen het plangebied zoveel als mogelijk in haar eigen energiebehoefte.
- b. Voor ruimtelijke ontwikkelingen zijn water en bodem sturend. Er is voldoende ruimte voor water en groen om hittestress, droogte, water- en modderoverlast tegen te gaan.
- c. De gebouwen én de buitenruimte hebben een klimaatbestendige inrichting met voldoende ruimte voor het vasthouden en verwerken van hemelwater op het eigen perceel.
- d. Het initiatief draagt bij aan de vermindering van afvalstromen of het hergebruik van reststromen in de gemeente Beekdaelen en de regio.
- e. Het initiatief wordt gebouwd volgens de principes van natuurinclusief en circulair bouwen. Dus zonder natuurlijke hulpbronnen onnodig uit te putten, de leefomgeving te vervuilen en ecosystemen aan te tasten.

7.5 Gebiedsgericht werken

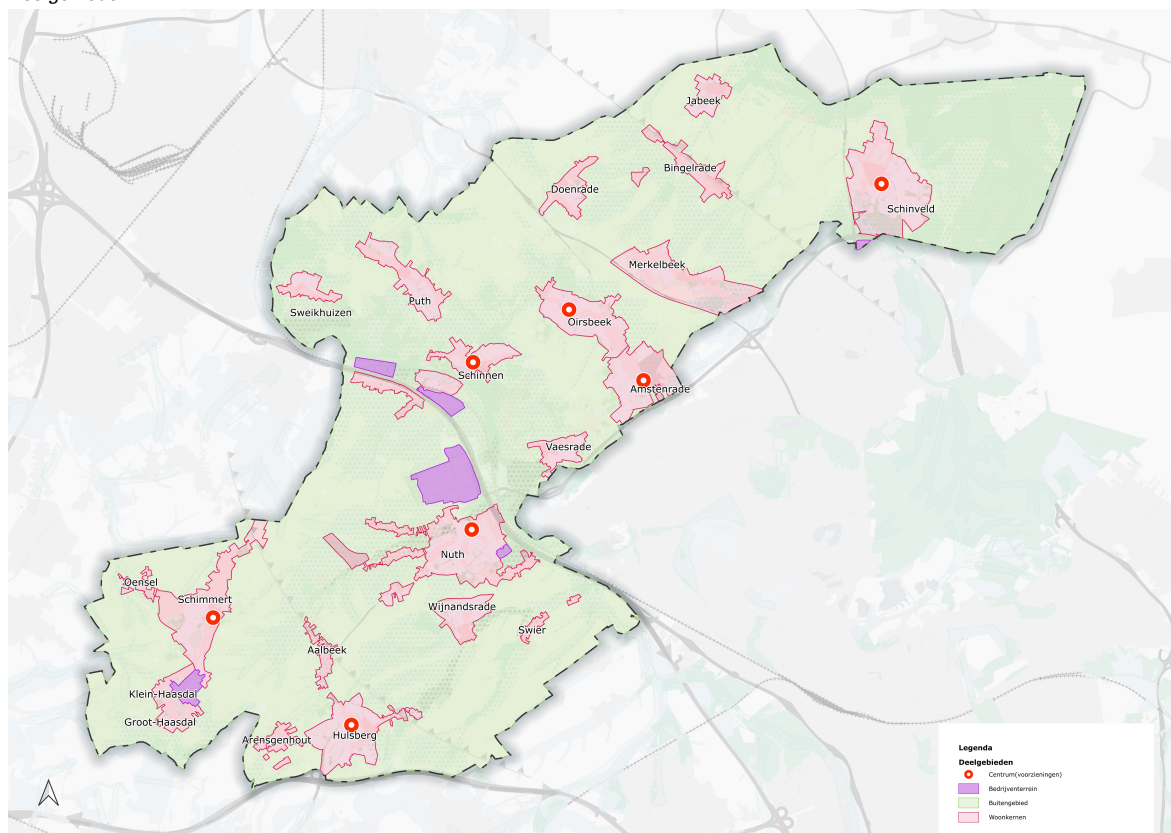
Inleiding

Elk gebied in Beekdaelen heeft zijn eigen kwaliteiten, uitdagingen en kansen. In de nadere uitwerking van het ruimtelijke beleid kiest Beekdaelen voor vier gebiedstypes namelijk: het centrumgebied, het woongebied, het bedrijvengebied en het buitengebied. In deze paragraaf zijn deze vier gebieden uitgewerkt. Dit vormt tevens de verbinding met het nog op te stellen omgevingsplan.

De komende jaren gaat de gemeente samen met inwoners Dorpsontwikkelingsplannen opstellen, met de ondernemers een plan maken voor de doorontwikkeling van de bedrijventerreinen en met partners in het buitengebied het Landschapskader verder uitwerken. Deze uitwerkingen leiden tot een nader aanscherping van onze inzet en de resultaten zullen ruimtelijk zichtbaar zijn.

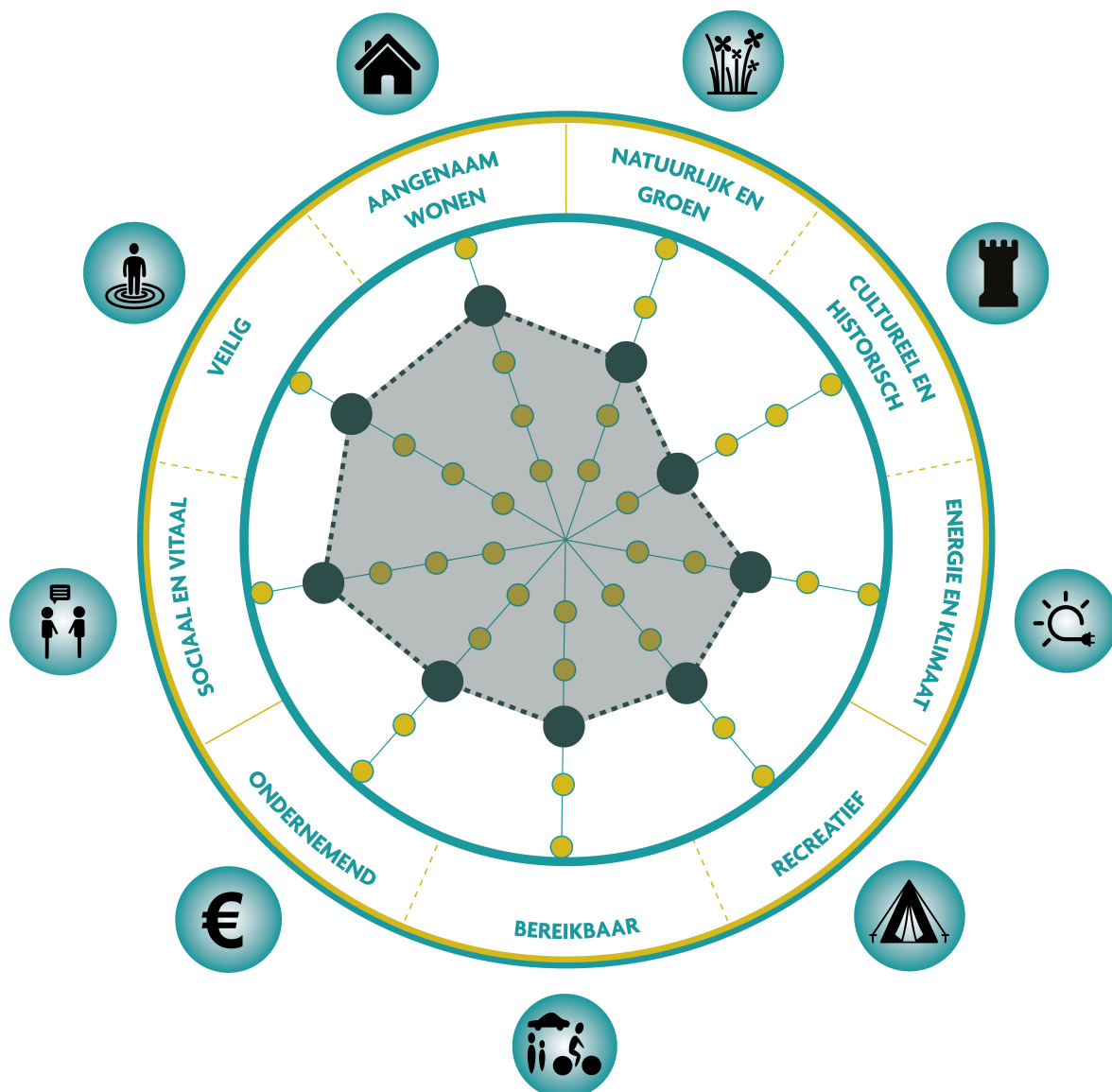
Deelgebieden

Centrumgebied in Beekdaelen

De centrumgebieden vormen het levendige middelpunt van de Beekdaelense gemeenschap. Het is een ontmoetingsplaats waar inwoners, ondernemers en bezoekers samenkomen. Of het nu gaat om een gezellige lunch in een brasserie, een boodschap doen in de supermarkt, een cultureel evenement bijwonen of gewoon genieten van een wandeling door de levendige straten: het centrumgebied biedt voor ieder wat wils. Het is een plek waar de lokale gemeenschap tot bloei komt en waar de banden tussen inwoners worden versterkt. Niet iedere dorpskern beschikt over een centrumgebied. Alleen de grotere dorpskernen Nuth, Schimmert, Amstenrade, Oirsbeek, Schinveld, Hulsberg en Schinnen hebben een centrumgebied. Het is belangrijk op te merken dat hoewel niet elk centrumgebied identiek is, ze wel duidelijk zijn afgebakend. Deze gebieden fungeren als het verzorgingsgebied voor zowel de woongebieden in de desbetreffende kern als voor de omliggende kleine kernen.

In het centrumgebied ligt een zorgvuldige balans tussen verschillende functies, waaronder horeca, winkels, kleine bedrijven, maatschappelijke voorzieningen en (zorg)woningen. Dit gebied speelt een belangrijke rol voor de lokale economie. Het centrumgebied dient een aantrekkelijk vestigingsklimaat te bieden voor ondernemers en winkeliers. We stimuleren diversiteit in het aanbod van winkels, horeca, ambachtelijke bedrijven en dienstverleners, zodat het centrum een levendige en gevarieerde winkel- en verblijfsomgeving wordt. Naast zijn economische en sociale functies heeft het centrum ook een culturele betekenis. Er worden regelmatig evenementen, feesten en optredens georganiseerd op het dorpsplein.

Het centrumgebied heeft een mix van verschillende soorten gebouwen, waaronder commerciële ruimtes op de begane grond en wooneenheden op de verdieping. Het gebied kenmerkt zich door een hogere bebouwingsdichtheid. Moderne gebouwen staan naast historische panden die vaak zijn aangepast aan de behoeften van nu. De beschikbare ruimte wordt efficiënt gebruikt en ook de hoogte wordt opgezocht. Er komt geen hoge hoogbouw, maar een wooncomplex met vijf verdiepingen is niet ondenkbaar. Groen en openbare ruimte zijn belangrijk in het centrumgebied als plekken voor ontspanning, ontmoeting en verkoeling. We streven naar een groene inrichting van pleinen, parken en straten, waarbij aandacht wordt besteed aan biodiversiteit, waterberging en andere aspecten van klimaatadaptatie. Tevens moedigen we het vergroenen van gevels en daken aan om bebouwd microklimaat te verbeteren.

Een goed bereikbaar en toegankelijk centrumgebied is essentieel voor het behoud van zijn functie als ontmoetingsplaats en economisch knooppunt. We investeren in een infrastructuur die verschillende vervoersmiddelen faciliteert, waaronder wandelen, fietsen, openbaar vervoer en auto's. Hierbij streven we naar een evenwichtige verdeling van de ruimte, waarbij de leefbaarheid en veiligheid van alle gebruikers worden gewaarborgd. In de openbare ruimte wordt geïnvesteerd in de inrichting zoals bankjes, lantaarnpalen, prullenbakken en fietsen. Deze elementen dragen bij aan het comfort en de bruikbaarheid van de openbare ruimte.

Beekdaelen zet de komende jaren in op:

- In Nuth, Schimmert, Amstenrade, Oirsbeek, Schinveld, Hulsberg en Schinnen liggen de compacte winkelclusters waarvan Nuth het grootste heeft.
- Het verkleinen van de zeven compacte centrumgebieden passend bij de maat van de kern met het oog op het zoveel als mogelijk clusteren van voorzieningen.

- c. Het verbeteren van de belevingswaarde van de centrumgebieden door het vergroenen van pleinen, aanlooproutes en parkeervoorzieningen.
- d. Het omvormen van leegstand vastgoed naar nultredenappartementen en innovatieve woon-zorgcomplexen.
- e. Meer ruimte maken voor verblijven, ontmoeten en recreëren
- f. Het energieneutraal maken en klimaatrobuust inrichten van het centrumgebied.
- g. Een goede bereikbaarheid en door-stroming voor alle verkeersmodaliteiten.
- h. Inwoners worden gestimuleerd om essentiële voorzieningen en diensten in stand te houden en uit te breiden.
- i. Er wordt geïnvesteerd in integrale kindcentra.
- j. De jeugd krijgt ook plekken in openbare ruimte om samen te komen.

Ligging deelgebieden centrum Schinveld

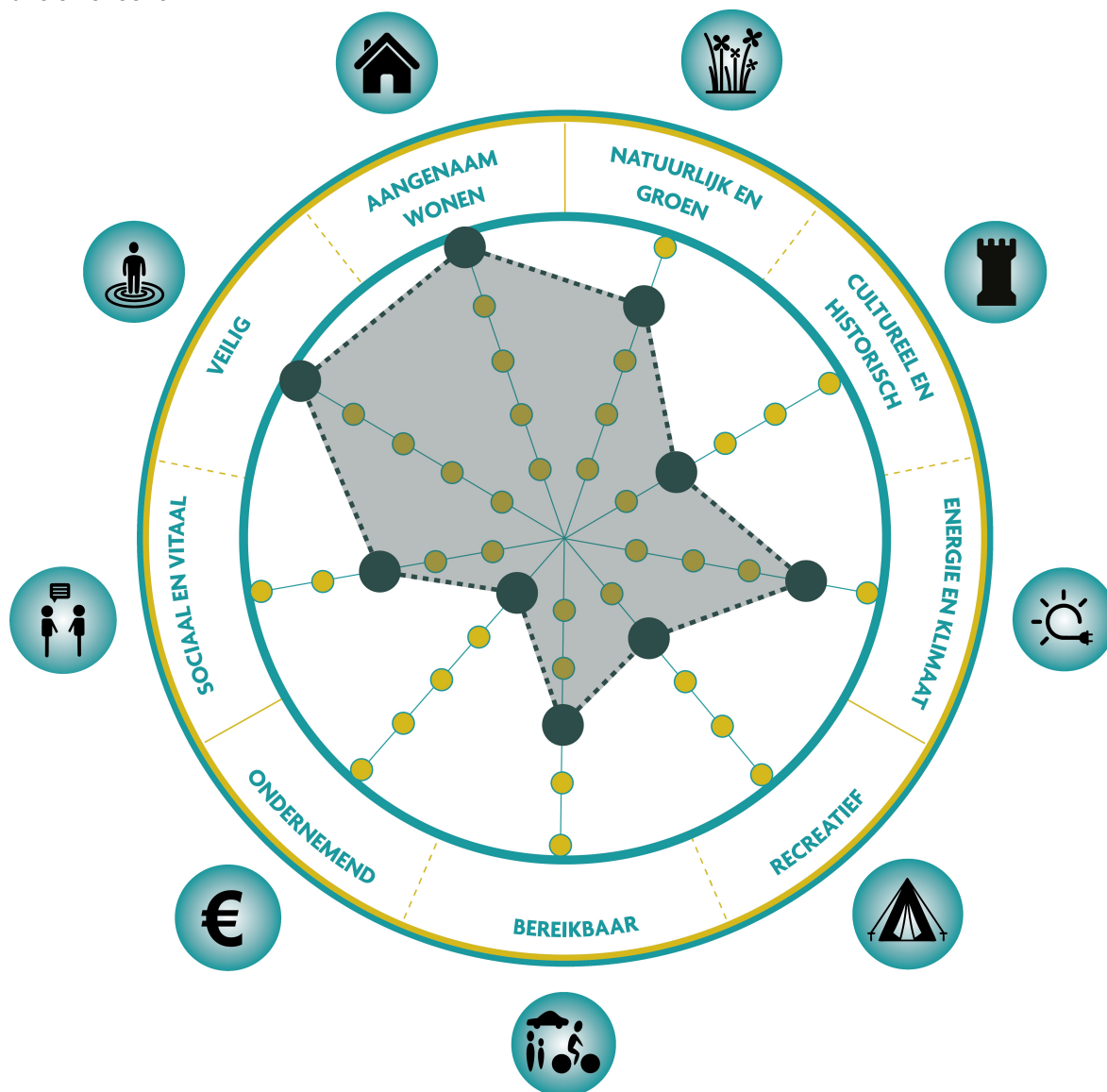
Vissers & Roelands

Woongebied in Beekdaelen

In het woongebied van Beekdaelen ligt de nadruk op het bieden van een aangename woonomgeving voor onze inwoners. Hier streven we naar een omgeving waarin iedereen zich thuis voelt, omringd door groen en water dat karakter, rust en ontspanning brengt. Dit gebied is hoofdzakelijk bestemd voor woningen en openbare infrastructuur met veel ruimte voor groen en water. Ook zijn er voorzieningen aanwezig die aansluiten op de behoeften van de inwoners ter plaatse. Denk aan een basisschool, een ontmoetingsruimte, recreatieve faciliteiten en incidenteel een klein winkeltje en/of bedrijfje aan huis. In het woongebied is geen ruimte voor grootschalige bedrijvigheid en winkels. Voor deze functies wordt elders in Beekdaelen ruimte gemaakt.

In Beekdaelen zijn de woongebieden inclusief. Dit betekent dat bewoners van alle achtergronden, culturen en levensstijlen van harte welkom zijn, ongeacht hun specifieke behoeften. Vraag en aanbod van de diverse doelgroepen zijn in balans gebracht en Beekdaelen kiest ervoor om meer ruimte te bieden aan ge-

zinnen met kinderen. Met deze focus wordt aangestuurd op een diverse mix van woningtypes, variërend van betaalbare huur- en koopwoningen tot woningen in het luxere segment. Zo zorgen we ervoor dat er voor iedereen passende huisvesting beschikbaar is, ongeacht de levensfase, financiële situatie of individuele behoeften.

De woningen bestaan hoofdzakelijk uit grondgebonden woningen. Soms zijn er ook hoge bouwwerken die een bijzonder accent geven in de omgeving. Hierdoor ontstaat een gevarieerd en levendig straatbeeld. De bebouwingsdichtheid ligt doorgaans lager dan in het centrum. Wat betreft architectuur en stedenbouw is er een diversiteit aan stijlen te vinden die de buurt een karakteristieke uitstraling geven. Dit varieert van traditionele bouwstijlen die passen bij de lokale cultuur en geschiedenis tot moderne woningen met natuurlijke materialen zoals hout en steen. Nieuwe toevoegingen moeten passen binnen het bestaande straatbeeld.

In Beekdaelen woon je in het landschap. In de woongebied komt steeds meer ruimte voor groen. Dat is goed voor de fysieke en mentale gezondheid onze inwoners. Er is een balans tussen bebouwing en groen. Daardoor is er voldoende ruimte voor groene zones, pleinen en water. Zij bieden de mogelijkheden voor recreatie, sport en ontspanning voor alle leeftijden. Bovendien helpen ze bij het verminderen van hittestress en wateroverlast, en bevorderen ze een betere biodiversiteit.

Ook sportfaciliteiten, gemeenschapshuizen en gezondheidszorgvoorzieningen hebben een plaats in de woongebieden. Sportfaciliteiten bieden mogelijkheden voor lichaamsbeweging en sociale interactie, terwijl gemeenschapshuizen een centrale ontmoetingsplek vormen voor buurtactiviteiten en evenementen.

De aanwezigheid van gezondheidszorgvoorzieningen zorgt voor toegang tot medische zorg in de directe woonomgeving.

Een gevoel van veiligheid en geborgenheid is essentieel voor een aangenaam woongebied. In het woongebied worden maatregelen genomen op het gebied van criminaliteitspreventie, verbeteren van de verlichting en het toezicht en de samenwerking tussen bewoners en de lokale overheid. Verkeersveiligheid is ook een belangrijk aspect in de woonomgeving en zal soms zwaarder wegen dan een optimale bereikbaarheid. De straten zijn ruimer van opzet en worden vaak aangelegd met groenstroken, brede trottoirs en fietspaden, waardoor er een veilige leefomgeving ontstaat voor bewoners. De snelheid in het woongebied wordt overal terug gebracht naar maximaal 30km/u en de openbare ruimte wordt autoluw ingericht, want de auto is te gast. Bovendien promoten we het gebruik van alternatieve vervoersmiddelen zoals elektrische fietsen en deelauto's om de druk op het milieu te verminderen.

Beekdaelen zet de komende jaren in op:

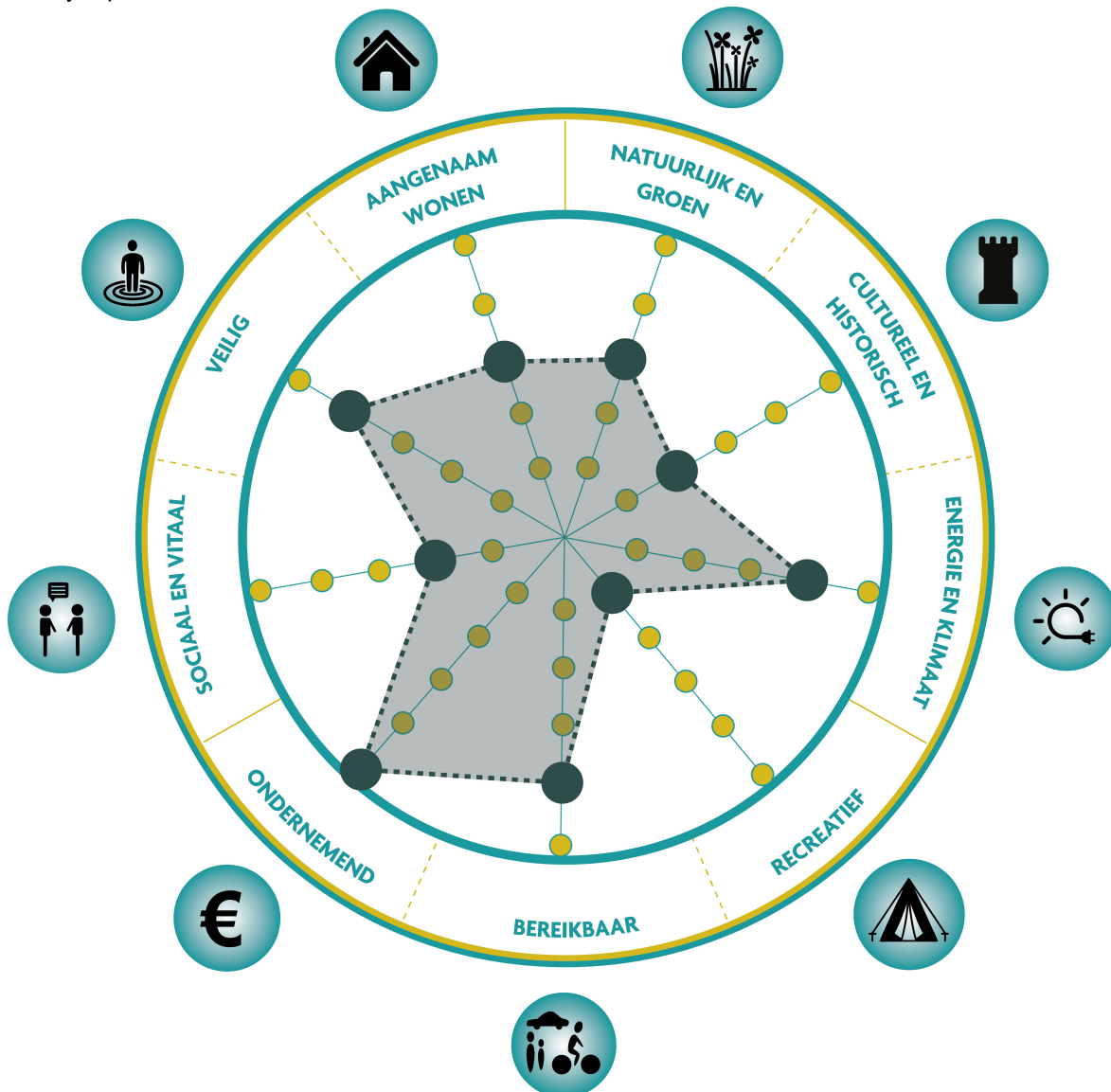
- a. Toevoegen van 900 woningen in het juiste segment.
- b. Het verhogen van het aantal sociale huurwoningen.
- c. Leegstaande agrarische bebouwing omvormen naar bijvoorbeeld wonen.
- d. Ruimte maken voor het verplaatsen van bedrijvigheid en detailhandel naar geschikte locaties; het juiste bedrijf op de juiste plaats.
- e. Meer ruimte maken in de woonkern voor groen en waterberging.
- f. Inzetten op het behoud van ontmoetingsplekken en sportfaciliteiten
- g. Het reduceren van de snelheid naar 30 km/u en fysieke ruimte hierop aanpassen.
- h. Er is blijvende aandacht voor veilige school-thuis routes.
- i. Het energieneutraal maken van de bebouwde omgeving door betere isolatie, zonnepanelen op daken en duurzame verwarming.
- j. Het beschermen van de aanwezige cultuurhistorische gebouwen inclusief de direct omliggende cultuurhistorische omgeving.
- k. De locaties van voorzieningen koppelen aan bestaande en nieuwe recreatieve netwerken en voorzieningen, zodat bezoekers hiervan profiteren.
- l. Het realiseren van groene mantels rondom de woonkernen en daarmee het vergroenen van de verbinding tussen de woongebied en het buitengebied.
- m. Het verduurzamen en gasloos maken van de woningvoorraad.
- n. Het realiseren van multifunctionele sportcentra in de vorm van een 'open club'.
- o. Het inclusief inrichten van de woonomgeving samen met zorgpartijen. Dit is terug te zien in een ruim aanbod passende woningen voor bijzondere doelgroepen en wonen met zorg.
- p. Versterken van de integrale kindcentra.
- q. Verbeteren van de positie van de jeugd in de openbare ruimte.

Bedrijvigheid in Beekdaelen

De bedrijfsgebieden vormen het kloppende hart van de lokale economie. De gemeente Beekdaelen zet zich actief in om een gunstig vestigingsklimaat te creëren voor haar ondernemers. Ondanks het landelijke karakter wordt er ruimte geboden voor grootschalige bedrijvigheid. Van productiebedrijven tot logistieke centra, van dienstverlenende bedrijven tot innovatieve startups, het bedrijfengebied biedt ruimte aan een breed scala aan bedrijven die bijdragen aan de economische veerkracht van de regio. Met moderne faciliteiten en een strategische ligging vormen de bedrijfengebieden een aantrekkelijke locatie voor bedrijven om zich hier te vestigen, duurzaam te wortelen en te groeien.

Het bedrijfengebied fungeert als een belangrijke bron van werkgelegenheid voor zowel de eigen inwoners als voor mensen uit de omliggende regio. Het economische perspectief dat het bedrijfengebied biedt, heeft een positieve invloed op jonge gezinnen die overwegen zich in de regio te vestigen. Met een stabiele en bloeiende arbeidsmarkt, evenals goede carrièrekansen en een prettige leefomgeving, vormt het bedrijfengebied een aantrekkelijke bestemming voor ondernemers die streven naar duurzame vestiging en bedrijfscontinuïteit. Dit draagt bij aan de groei en vitaliteit van de lokale gemeenschap en stimuleert de economische ontwikkeling op lange termijn. Dit biedt economisch perspectief voor jonge ondernemers om zich duurzaam te vestigen. De gemeente investeert samen met de ondernemer in moderne en goed uitgeruste faciliteiten en groene en goed toegankelijke openbare ruimtes. Dit maakt het bedrijfengebied een fijne plek om te werken.

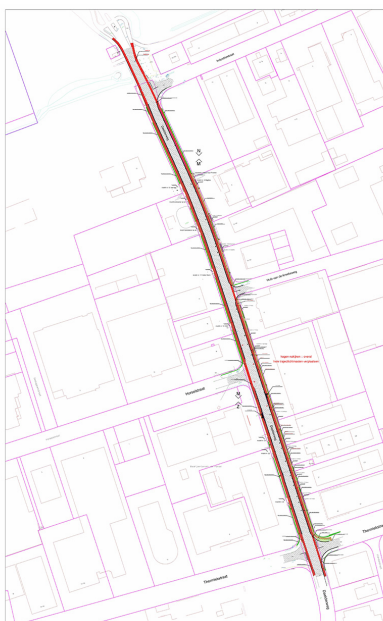
De meeste bedrijfengebieden zijn strategisch gelegen rondom de economische as langs snelweg A76 en buitenring Parkstad. Bovendien zijn ze goed bereikbaar met het openbaar vervoer, zoals treinen, bussen en deelfietsen, waardoor ze toegankelijk zijn voor werknemers en bezoekers. Grote bedrijfsgebouwen bepalen het beeld. Deze gebouwen zijn ontworpen om ruimte te bieden aan diverse bedrijfsactiviteiten, variërend van productie en distributie tot logistiek. De bedrijfsvakels zijn ruim van opzet en bieden ruimte voor opslagfaciliteiten en circulaire economie, voldoende parkeerplaatsen en efficiënte logistieke voorzieningen voor vrachtverkeer.

De bedrijfsactiviteiten op de bedrijfslocaties hebben tevens een merkbare impact op de leefomgeving. De bedrijfsactiviteiten kunnen risicovol zijn en resulteren vaak in de productie van geur, luchtverontreiniging en geluid. Bij het ontwerp van de fysieke omgeving is hier rekening mee gehouden door een adequate afstand te bewaren tussen de bedrijfsactiviteiten en kwetsbare objecten, zoals woningen en voorzieningen.

waar mensen samen komen, zoals winkels en scholen. Op de naleving van de milieuvoorschriften wordt strikt toezicht gehouden. Hierbij wordt de toegestane milieucategorie als toetsingskader gehanteerd.

Beekdaelen zet de komende jaren in op:

- a. Verbeteren van de ontsluiting en de bereikbaarheid van de bedrijfsgebieden, ook met het openbare vervoer en de fiets.
- b. Zo nodig actief verplaatsen van bedrijfsactiviteiten die de leefomgeving belasten richting 'De Horsel'.
- c. Verplaatsen van bedrijven die momenteel gevestigd zijn op het bedrijventerrein De Reuken naar een ander bedrijfsgebied.
- d. Onderzoeken van de mogelijke uitbreiding van het industrieterrein 'De Horsel'.
- e. Omvormen van bedrijfsgebied 'De Reuken' tot een nieuwe woonwijk.
- f. Handhaven en opfrissen van het bedrijventerrein 'De Steeg' op de huidige locatie.
- g. Ruimte beschikbaar hebben om nieuwe bedrijven op het energienetwerk aan te sluiten.
- h. Stimuleren van bedrijven op de bedrijventerreinen om het eigen terrein klimaatrobust in te richten en te experimenteren met energieopslag.
- i. Toezicht houden op geluidsniveaus, emissies en veiligheidsmaatregelen om negatieve impact op de omringende woongebieden zo laag mogelijk te houden
- j. Het inrichten van het bedrijventerrein 'Roode Beek' is een nog te vervullen ambitie.

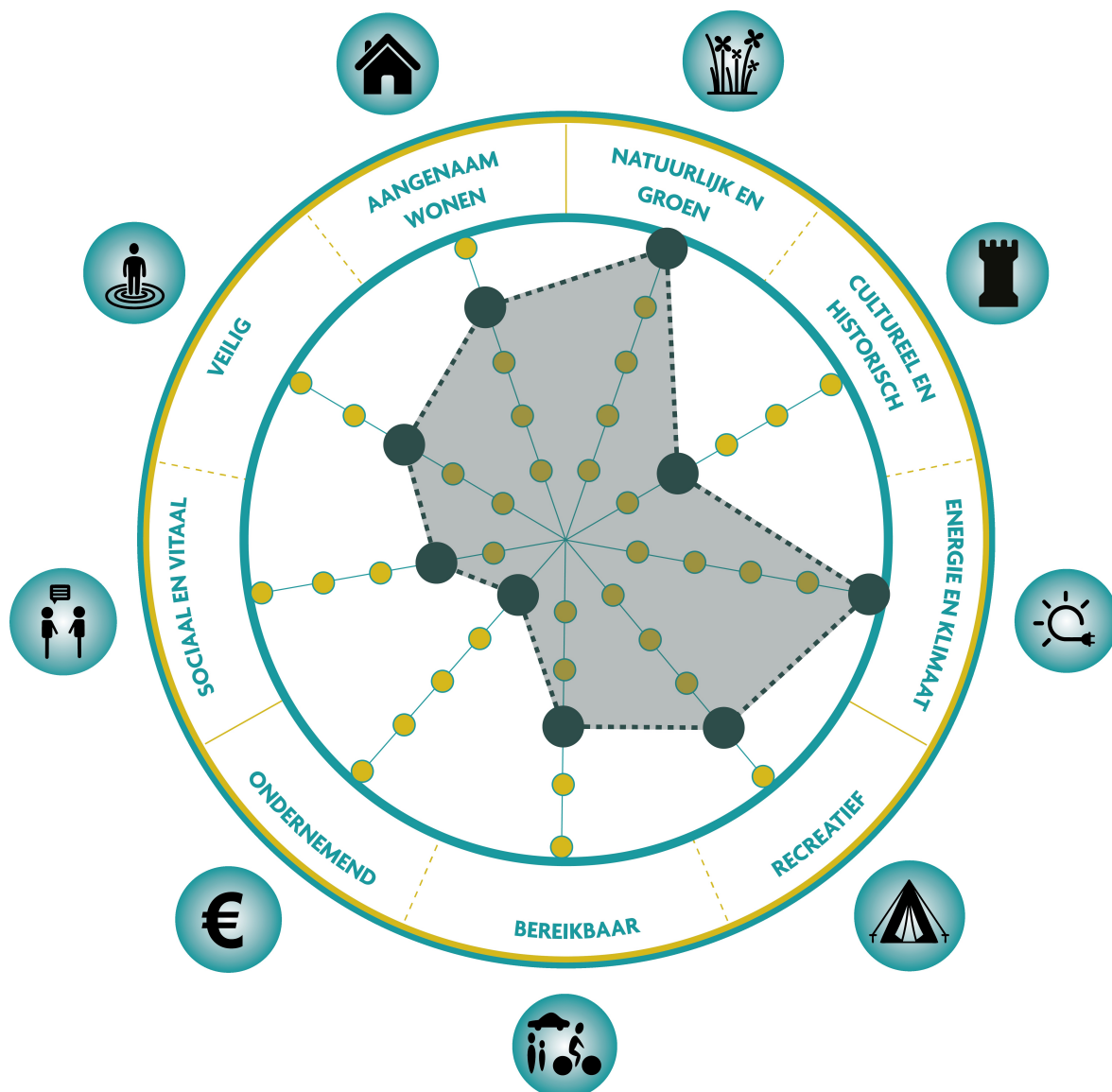

Buitengebied in Beekdaelen

De identiteit van Beekdaelen wordt in sterke mate bepaald door haar grote buitengebied. Dé plek waar voedsel wordt geproduceerd, drinkwater wordt gewonnen, water wordt geborgen en in de toekomst energie wordt opgewekt. Dé plek waar flora en fauna de ruimte krijgen, maar waar tegelijkertijd ook wordt gewerkt en gewoond. Dé plek waar mensen hun vrije tijd door brengen door te wandelen, te fietsen, te sporten, een auto- of motortourtocht te maken, te vissen of een terrasje te pakken. En dé plek waar veel mensen zich individueel dan wel georganiseerd inzetten om cultuurhistorische of natuurlijke waarden te beschermen en te beheren. Kortom; in het buitengebied komen ecologische, economische en maatschappelijke functies samen en soms botst dat.

Het landelijke gebied van de gemeente Beekdaelen staat bekend om zijn gevarieerde landschap, dat wordt gekenmerkt door hoogteverschillen, bossen, weiden, een rijke cultuurhistorie, plateaus en beekdalen. Binnen dit gebied liggen waardevolle en tegelijkertijd kwetsbare natuurgebieden, waarvan sommige vallen onder de bescherming van Natura 2000 en het Natuur Netwerk Nederland. Deze natuurlijke habitats bieden onderdak aan diverse (beschermde) dieren en insecten. Inwoners en bezoekers die op zoek zijn naar rust en verbondenheid met de natuur, zijn hier te gast.

Zeventig procent van het buitengebied is in gebruik door de agrarische sector. Weidse agrarische velden strekken zich uit tussen de plateaus en de pittoreske beekdalen. Door dit landschap verspreid liggen karakteristieke boerderijen en historische gebouwen, die niet alleen bijdragen aan de unieke uitstraling van het gebied, maar die ook een culturele en esthetische waarde vertegenwoordigen.

Het landschap van de gemeente Beekdaelen kan worden onderverdeeld in vier deelgebieden op basis van zijn geomorfologische kenmerken en landgebruik. De karakteristieke tweedeling tussen gesloten beekdalen en open plateaus vormt de basis voor deze indeling. Er zijn vier landschappelijke deelgebieden, waarvan de grenzen niet hard worden vastgesteld, maar die in elkaar over lopen. Elk deelgebied heeft zijn eigen unieke functie, eigenschappen en kenmerken:

- Dal van de Roode Beek/RodeBach
- Plateau van Doenrade
- Geleenbeekdal
- Plateau van Schimmert/Het Centraal Plateau

Beekdaelen zet de komende jaren in op:

- Initiatieven gericht op het behoud van biodiversiteit en ecologische balans.
- Kwaliteitsverbetering en versterking van het landschap volgens de 'leidende beginselen' en 'ontwerp-principes' uit het Handvat Kernkwaliteiten Nationaal Landschap Zuid-Limburg (zie ook: het 'Landschapskader Beekdaelen').
- De aanwezigheid van landbouw resulteert in grote, open ruimtes die waardevol zijn voor de beleving. Wij faciliteren de transitie naar een meer klimaatneutrale en natuurinclusieve landbouw.

- d. Uitbreiding en verbetering van het fijnmazig recreatief netwerk (o.a. met boerenlandpaden) en de daarbij horende voorzieningen, met oog voor het landschap.
- e. In het buitengebied wordt op minder kwetsbare locaties grootschalig energie opgewekt met zonneparken en mogelijk windmolens. De gemeenschap bepaalt mede de locatie en profiteert mee.
- f. Versterken van de sponswerking van de bodem: vasthouden, infiltreren en vertraagd afvoeren van (regen)water en stimuleren om het buitengebied waterrobuust en klimaatbestendig in te richten.
- g. Behoud en waar mogelijk versterking van bestaande natuur.
- h. Het versterken en verbinden van gebieden die deel uitmaken van het natuurnetwerk Nederland.
- i. Ruimte bieden aan kleinschalige ontwikkelingen aan de randen van de kernen die rekening houden met behoud van de waarden in het gebied en mits deze van maatschappelijk toegevoegde waarde zijn.
- j. Herstellen van Natuurpark Rode Beek/ Rodenbach.
- k. In het waterwingebied in de Schinveldse bossen wordt ook in toekomst kwalitatief hoogwaardig drinkwater gewonnen.
- l. Historische groenstructuren worden beschermd en waar mogelijk in ere hersteld op basis van cultuurhistorisch onderzoek.
- m. Het wandelconcept 'knopen lopen' wordt gemeentebreed uitgerold en versterkt het recreatieve netwerk.
- n. Het verstrekken van het fietsnetwerk en het uitbreiden van de Beekdaelenroute.
- o. Door multifunctioneel grondgebruik is een gedeelte van vrijkomende agrarische grond ook voor energie-opwek (zonnepanelen) en waterberging/ natuurbeheer gebruikt. De agrariër krijgt de ruimte om te experimenteren met nieuwe verdien-modellen.
- p. De wegen buiten de bebouwde kom zijn veilig en bereikbaar. De snelheid is 60 km/u en bij drukke verbindingswegen heeft langzaam verkeer waar mogelijk een parallelvoorziening.
- q. We zorgen voor beter toezicht in buitengebied om criminaliteit en drugs-overlast te voorkomen. We werken niet mee aan initiatieven die criminele activiteiten in de kaart spelen.

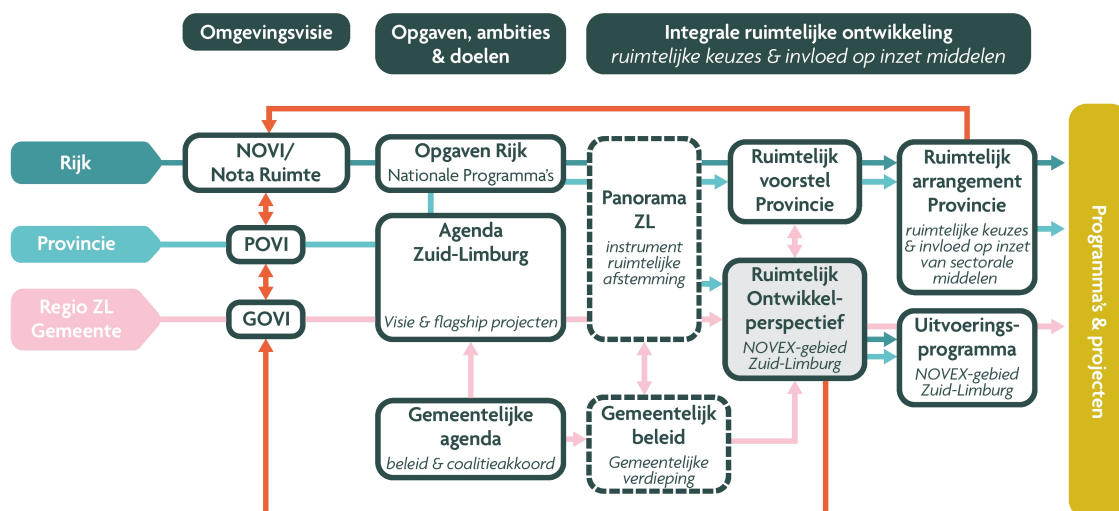
8. Beekdaelen in de regio

8.1 Inleiding

De ontwikkelingen in Beekdaelen staan natuurlijk niet op zichzelf. Ook in de regio vinden allerlei ontwikkelingen plaats die van invloed kunnen zijn op onze gemeente. Daarom hebben we actief contact met buurgemeenten, de provincie Limburg en ketenpartners en nemen we deel aan verschillende (Eu)regionale samenwerkingsverbanden. Samen met die partners blijven we werk maken van belangrijke regionale opgaven. Tijdens de totstandkoming van deze omgevingsvisie waren alle aangrenzende gemeenten uit-

genodigd om mee te denken. Ook was er ruimte voor reacties op de gepubliceerde ontwerp omgevingsvisie.

De samenhang in het ruimtelijke domein

Novex Zuid-Limburg

8.2 Nationale Omgevingsvisie

In de nationale omgevingsvisie heeft het Rijk keuzes gemaakt om te waarborgen dat we over dertig jaar nog steeds prettig, veilig en gezond in Nederland wonen, werken en recreëren. De vraagstukken zijn groot en ingewikkeld. Denk aan het bouwen van een miljoen nieuwe woningen, ruimte voor duurzame energie, aanpassen aan een veranderend klimaat, ontwikkeling van een schonere economie en de omschakeling naar andere vormen van landbouw. Al deze 'transities' vragen aandacht en vooral ruimte. Ze moeten in samenhang bekeken worden, waarbij de omgevingskwaliteit centraal staat. Keuzen zijn onvermijdelijk. De NOVI hanteert drie afwegingsprincipes:

- Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies;
- Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal;
- Afwentelen wordt voorkomen.

De belangrijkste keuzes in de NOVI:

- een klimaatbestendige inrichting van Nederland zodat Nederland de klimaatveranderingen aankan.

- b. de verandering van de energievoorziening. Bij de inpassing van duurzame energie heeft het Rijk oog voor omgevingskwaliteit.
- c. de overgang naar een circulaire economie, waarbij het Rijk tegelijk goed kan blijven concurreren en een aantrekkelijk vestigingsklimaat bieden.
- d. de ontwikkeling van het Stedelijk Netwerk Nederland. Hiermee stuurt het Rijk op een goed bereikbaar netwerk van steden.
- e. het bij elkaar plaatsen van logistieke functies (bijvoorbeeld distributiecentra, datacenters) om hiermee de openheid en de kwaliteit van het landschap te behouden.
- f. het toekomstbestendig maken van het landelijk gebied in goed evenwicht met de natuur en landschap. Het Rijk werkt bijvoorbeeld aan de overgang naar de kringlooplandbouw.

Gebieden met veel gestapelde opgaven zijn aangewezen als NOVEX-gebieden. Ook de regio Zuid-Limburg waar Beekdaelen deel van uitmaakt, is door het Rijk aangewezen als NOVEX-gebied. In de regio Zuid-Limburg overstijgt de optelsom van de ruimtelijke claims voortkomend uit de kaders, ruim de draagkracht van het landschap. Om richting te geven aan de doorontwikkeling van de regio Zuid-Limburg hebben het Rijk, de provincie Limburg en alle Zuid-Limburgse gemeenten samen het 'Ontwikkelperspectief NOVEX' opgesteld. Dit ontwikkelperspectief schetst drie themalijnen die als hefboom fungeren of randvoorwaardelijk zijn voor de ontwikkeling van de regio Zuid-Limburg:

- a. Circulaire economie;
- b. Groenblauwe kwaliteit;
- c. Verstedelijking nabij IC-knooppunten.

De (economische) toekomst van Zuid-Limburg is een grensoverstijgende kennis- en circulaire economie. Beekdaelen versterkt de economische corridor rondom de A76, waarmee de ruimte fungeert als verbindende schakel tussen Chemelot en de Brightlands campussen. Dit gebied dient als een proeftuin voor innovaties op het gebied van kennis en circulaire economie.

Het vijfsterrenlandschap staat onder druk door landbouw, toerisme en opgaven op het gebied van energie, wonen, stikstof en water. De beschikbare ruimte in het buitengebied is te beperkt om al deze uitdagingen adequaat aan te pakken. Beekdaelen staat voor de taak om keuzes te maken, waarbij het prioriteren van gecombineerde functies centraal staat, in lijn met het eerder geschetste toekomstbeeld.

Delen van Zuid-Limburg hebben onaanvaardbare achterstanden in leefbaarheid, gezondheid en ontwikkelkansen, die vragen om een aanpak. Beekdaelen wordt minder geconfronteerd met dergelijke achterstanden, maar er is wel ruimte om een bijdrage te leveren aan de doorontwikkeling van de regio, bijvoorbeeld met hoogwaardige kwalitatieve uitbreiding van de woonvoorraad.

8.3 Provinciale Omgevingsvisie

Het beeld dat de provincie Limburg heeft op de toekomst van Zuid-Limburg sluit aan bij het toekomstbeeld van de gemeente Beekdaelen. Op 1 oktober 2021 heeft de provincie Limburg de provinciale omgevingsvisie vastgesteld. Ten tijde van de ontwikkeling van deze omgevingsvisie, werkt de provincie aan een actualisatie van haar provinciale omgevingsvisie. In deze visie geeft de provincie Limburg haar lange termijn visie (2030-2050) op de fysieke leefomgeving. In de visie komen allerlei onderwerpen aan bod zoals wonen, bodem, infrastructuur, energie, economie, landbouw, water, natuur, landschap en cultureel erfgoed, maar ook gezondheid en de gezonde leefomgeving. De provincie Limburg heeft er voor gekozen om voor de deelgebieden Noord-, Midden- en Zuid-Limburg een eigen visie te maken. Zo geeft de provincie richting aan de manieren waarop Limburg klaargestoomd wordt voor de toekomst.

De provincie zoekt naar de balans tussen het beschermen én benutten van de fysieke leefomgeving waarin we leven, wonen, werken, leren en vrije tijd besteden. De provincie onderscheidt in haar visie drie belangrijke speerpunten:

- a. een aantrekkelijke, sociale, gezonde en veilige leefomgeving in zowel stedelijk c.q. bebouwd gebied als landelijk gebied;
- b. een toekomstbestendige, innovatieve en duurzame economie (inclusief landbouwtransitie);
- c. klimaatadaptatie en energietransitie.

Voor Zuid-Limburg schetst de provincie als perspectief voor 2050 een regio die haar potentie als 'Europese schakelregio' optimaal heeft weten te ontwikkelen. Met een hoge ruimtelijke kwaliteit en een eigen economische kracht, gebruik makend van de gunstige positie tussen de nabijgelegen West-Europese metropolen. Naast snelle verbindingen met de rest van Nederland zijn gelijkwaardige verbindingen gerealiseerd over de grens richting België en Duitsland. Ook is een duurzame, betrouwbare en veilige energievoorziening gerealiseerd, met de daarbij horende (grensoverschrijdende) energie-hoofdstructuur. De regio biedt een bijzonder aantrekkelijke omgeving om te wonen, te werken en te recreëren, voor zowel inwoners als toeristen. De regio trekt nieuwe inwoners aan, want het op peil houden van het inwoneraantal draagt bij aan het behouden en verbeteren van een brede welvaart. Zuid-Limburg heeft zich in 2050 ontwikkeld tot

een circulaire samenleving, waarin onder andere de Chemelot-site en campus als motor en proeftuin functioneren. De omschakeling naar een niet-fossiele samenleving is ook in de mobiliteitssystemen doorgevoerd.

Zuid-Limburg beschikt voor wat betreft wonen en leven over een uniek en prettig leefklimaat waar twee omgevingen beide aanwezig zijn: zowel een snelle stedelijke omgeving als een rustige, ontspannen, natuurlijke en natuurrijke omgeving. Daarnaast zijn er suburbane gebieden die een groen en aantrekkelijk woonmilieu bieden. Bij de ontwikkeling geeft het principe 'meer stad, meer land' richting. In het unieke buitengebied zijn de bijzondere landschappelijke kwaliteiten in combinatie met een hoge dichtheid aan cultuurhistorische elementen en een omgeving van onthaasting in stand gehouden, waardoor het gebied van grote waarde is voor de regio. Het (ruimtelijk) raamwerk, waarbij de focus ligt op het borgen van de kwaliteit van het landelijk gebied, de relatie stad-land, duurzame mobiliteit en een klimaatbestendig landschap, is goed op orde. De transformatieopgaven waar Zuid-Limburg voor staat, zijn gerealiseerd en sociale achterstanden ten opzichte van het gemiddelde in Nederland zijn ingelopen. De wijze waarop staat omschreven in de 'Agenda Zuid-Limburg' waarin een aantal toonaangevende projecten zijn opgenomen, de zogenaamde 'flagships'.

In de voorbije jaren hebben gemeenten, bedrijven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen samen met Rijk, Provincie en Waterschap de handen ineengeslagen en belangrijke stappen gezet. In essentie zet Zuid-Limburg in op het realiseren van een nieuwe schaa sprong. Hiervoor is de betrokkenheid van de Rijksoverheid van cruciaal belang. Deze betrokkenheid is vastgelegd in het 'Ruimtelijk Arrangement' en wordt vervolgens verder uitgewerkt in de aanscherping van de Provinciale Omgevingsvisie, waarin deze afspraken beleidsmatig worden verankerd.

8.4 Parkstad

Beekdaelen maakt deel uit van de regio Parkstad waarmee wij werken aan gemeente overstijgende ambities. De regio Parkstad heeft unieke kwaliteiten en bijzondere opgaven, en daarom werken we met innovatieve en soms aparte oplossingen. We durven anders te kijken naar onze opgaven en zetten ze waar mogelijk in als kans om de kwaliteiten van Parkstad te versterken. In onze ambities verknopen we de vaak thematische opgaven en benaderen ze vanuit onze overkoepelende kwaliteiten. Op die manier bedenken we oplossingen die in de regio thuishoren.

De wijze waarop en waaraan wordt samengewerkt is in het integraal afstemmingskader GOVI's Parkstad vastgelegd. Dit kader bevat een inspirerend gezamenlijk vergezicht richting 2040 en een samenhangend overzicht van de belangrijkste kwaliteiten, opgaven en ambities. De regio Parkstad biedt ruimte voor goede ontwikkeling zoals verwoord in het 'Nieuwe Narratief'. De kwaliteiten die de regio graag wil behouden en versterken zijn samengevat onder:

uniek grensoverschrijdend landschap;

- a. plek voor iedereen;
- b. geschiedenis is rijk aan variatie;
- c. uitersten en contrasten;
- d. Euregionale agglomeratie.

De regio ziet een aantal maatschappelijke opgaven op zich af komen. Op het gebied van wonen ligt er een grote kwaliteits- en verdunningsopgave voor de particuliere voorraad. Op mobiliteitsgebied wordt ingezet op meer fietsgebruik. Een belangrijke economische opgave is het versterken van de hoofdstructuren op het gebied van winkels, bedrijventerreinen en kantoren.

Ter versterking van de vrijetijdseconomie wordt de (omgevings)identiteit meer beleefbaar gemaakt. Ook met betere toeristisch-recreatieve verbindingen. De energieopgave bestaat uit het verminderen van de vraag, het opwekken van hernieuwbare energie en de warmtetransitie. De klimaatopgave vraagt om meer ruimte voor water en groen. Op het gebied van landbouw wordt ingezet op het circulair maken van de landbouw, waarbij er de wens is om ongewenste effecten op landschap, leefomgeving en natuur te verminderen. Al deze opgaven worden vanwege de grensligging bekeken vanuit een grensoverschrijdende context.

Parkstad laat zich niet limiteren door de grenzen met onze burens en de grenzen van traditionele methoden. Daarom is er een set ambities bepaald die uitgaat van de Parkstadse kwaliteiten en een innovatieve en grensoverschrijdende manier van denken en doen. Die ambities zijn integraal en dagen overheden en initiatiefnemers uit om er integraal aan te werken. Elke ontwikkeling moet dan ook bekeken worden vanuit al deze ambities. Dus geen woningbouw zonder na te denken over het klimaat en geen energietransitie zonder oog voor landschappelijke kwaliteiten.

Ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving dienen bij te dragen aan het realiseren van of te passen binnen het Nieuwe Narratief. Bij het uitwerken van de ambities en het werk maken van de toekomst van Parkstad worden een aantal principes gehanteerd die ongeacht plek, ambitie of initiatief leidend zijn. Nieuwe ontwikkelingen worden integraal afgewogen. Op deze wijze komen de overheden binnen Parkstad, waaronder Beekdaelen, tot een gemotiveerd integraal besluit.

- combinaties van functies gaan voor eenvoudige functies;
- kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal;
- afwenteling voorkomen: een ontwikkeling mag niet op een later moment of op een andere plek voor problemen zorgen;
- chakelen tussen schalen: de balans tussen de regio en de individuele gemeenten en de omliggende regio's;
- maatschappelijke opgaven als bouwsteen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

8.5 Middengebied Zuid-Limburg

De samenwerking Middengebied (M9) is een samenwerking van de gemeenten Beekdaelen, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Meerssen, Simpelveld, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul en Voerendaal. Het Middengebied Zuid-Limburg ligt geografisch tussen de Limburgse tripool: Heerlen, Maastricht Sittard-Geelen, en het buitenland. Het Middengebied kenmerkt zich landschappelijk door het reliëf, de cultuurhistorische elementen en gebouwen, het groene karakter en het contrast tussen open en gesloten gebieden. Het is een gebied met unieke vergezichten, rust, stilte en schone lucht en vormt de groene long voor Zuid-Limburg. Een plek waar ook veel mensen wonen en werken in de velen kleine steden, dorpen en gehuchten.

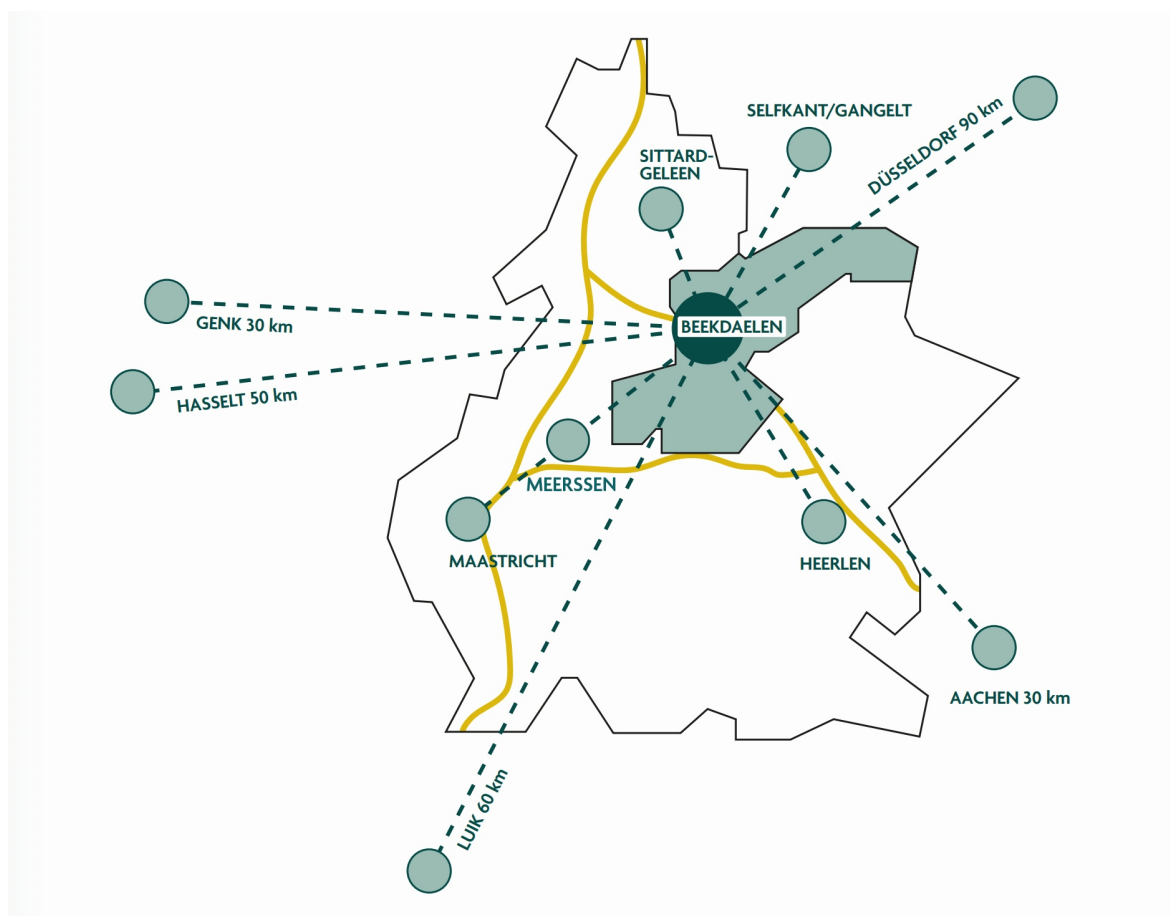
Het Middengebied Zuid-Limburg is een netwerksamenwerking. Er is sprake van een "coalition of the willing". Per thema wordt gezien wat het best passende schaalniveau is om gezamenlijke doelen én uitvoeringskracht uit deze regio te realiseren. Samenwerking in het Middengebied maakt zich hard voor de economische welvaart van deze regio. Het Zuid-Limburgse landschap vormt hierin een belangrijke verbindende factor. Het landschap nodigt als uit tot nieuwe ideeën en concepten. Het behouden en het versterken van dit unieke kapitaal vormt een belangrijke uitgangspunt. Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners gaan de netwerkpartners op zoek naar nieuwe (kleinschalige) verdienmo-

dellen, een omschakeling naar een meer natuur inclusieve landbouw en een versterking van het toeristisch product. Er wordt ingezet op kwaliteit, kleinschaligheid en innovatie:

- Het Middengebied ontwikkelen als experimenteerregio op het gebied van energietransitie en duurzaamheid;
- het activeren van de 'groene long' functie van het Middengebied: een gezondheidsoase van hoge luchtkwaliteit in Zuid-Limburg;
- het positioneren van het Middengebied als centrum van integrale kwaliteitslandbouw met focus op de productie voor de lokale afzet, korte ketens en agrariërs als landschapsbeheerders;
- Het Middengebied als 'creative high-land' voor vernieuwend, kleinschalig ondernemerschap;
- het benutten van de sterke sociale samenhang en saamhorigheid al aantrekkingsfactor voor zowel jong als oud;
- de ontwikkeling van de Zuid-Limburg tot een 'green destination', het duurzaam maken van de hele toeristische sector.

De Middengebied-ontwikkelingen komen samen in de Euregionale proeftuin GreenExperience. Met de proeftuin wordt een ontwikkeling gestart richting kenniscentrum en fieldlab, waarin experimenten op het gebied van landschap, landbouw, voedsel, gezondheid, samenleven, vrijetijdseconomie, ondernemen en duurzaamheid de ruimte krijgen. De proeftuin wordt gevormd door een samenwerking (fysiek en virtueel) met overheden, onderwijs en wetenschap, bedrijfsleven en burgers/maatschappij (quattro helix), waarin experimenten, kennis en innovatie elkaar versterken. GreenExperience is daarmee doel én middel in één.

Het Strategisch Actieplan Middengebied Zuid-Limburg gaat in op de beleidsuitdagingen voor gemeenten in het groene hart van de regio. Van het waarderen van 'landschapskapitaal' tot het vinden van nieuwe, 'kleine' verdienmodellen: het Zuid-Limburgse landschap zet aan tot het ontwikkelen van nieuwe economische structuren en samenwerkingen. Binnen het Middengebied zelf, maar (vooral) ook in relatie tot de omliggende, verstedelijkte gebieden én de grensregio met België en Duitsland.

9. Uitvoering

9.1 Inleiding

De gemeente wil actief werk maken van de ambities in de omgevingsvisie. Dat doen we in programma's, de verankering in het omgevingsplan, het stimuleren van gedrag door subsidies en voorlichting of met daadwerkelijke realisatie van projecten. Werken met de Omgevingswet vereist een andere manier van denken en een andere manier van werken. Het fysieke, sociale en economische domein worden integraal aan elkaar verbonden.

Als gemeente staan we hiervoor niet alleen zelf 'aan de lat'. We doen het samen met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en partners. Het uitgangspunt van de Omgevingswet is ontwikkelingen mogelijk maken en tegelijkertijd de kwaliteit van de leefomgeving waarborgen. Met de omgevingsvisie laten we op hoofdlijnen zien hoe we in het licht van het gewenste toekomstbeeld 2040, initiatieven willen ondersteunen. Tegelijkertijd hebben we in deze omgevingsvisie aangegeven hoe we aanwezige kwaliteiten in de leefomgeving willen beschermen.

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we de omgevingsvisie willen operationaliseren. We gaan daarbij in op onze sturingsfilosofie en de doorwerking van de omgevingsvisie in de andere planologische instrumenten uit de Omgevingswet. Hierom beschrijven we ook wat er moet gebeuren om een ontwikkeling van de grond te krijgen. Daarnaast geven we weer hoe we de uitvoering van onze gestelde ambities in de visie monitoren en hoe we omgaan met het actueel houden van de visie.

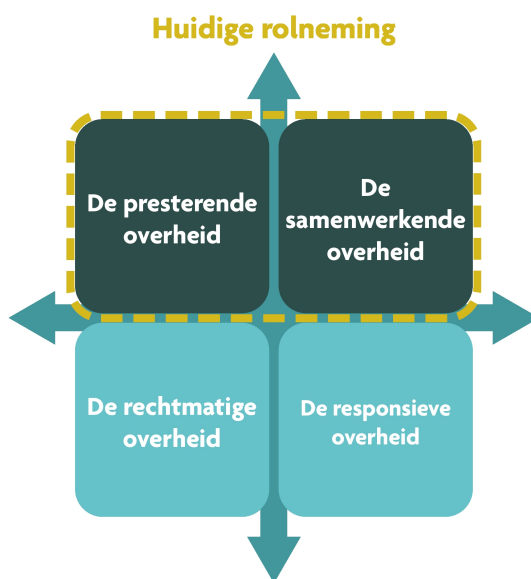

De Nachtwacht door Roy Wanders | CreativeWanders 2024

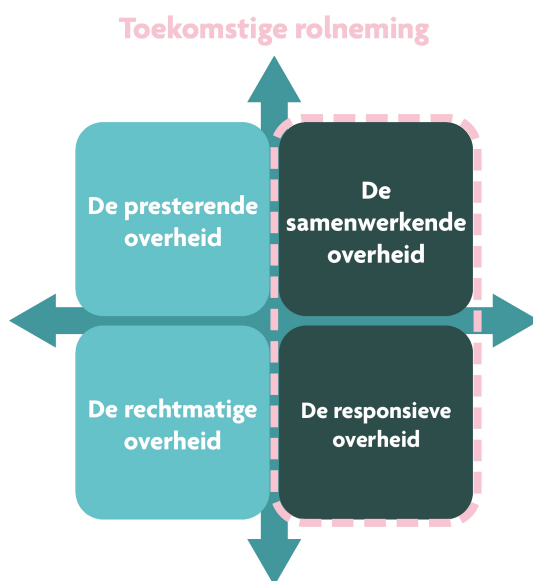
9.2 Sturingsfilosofie

Wij zijn van mening dat de traditionele rol van een gemeente niet meer past bij hetgeen de samenleving van ons verwacht. De samenleving is wendbaarder geworden en de gemeente beweegt mee met de behoefte. Dit betekent een andere manier van denken en een andere manier van werken. De wijze waarop de gemeente zich verhoudt tot onze gemeenschap staat omschreven in onze strategische visie. Eigenlijk komt het er op neer dat de gemeente de gemeenschap in haar kracht zet en hiervoor de juiste randvoorwaarden schept. Iedereen in Beekdaelen die wil kan meedoen, onze filosofie is niet voor niets 'Beekdaelen maken we samen'.

Als we ons zelf in de spiegel bekijken dan zien wij een gemeente die volop in ontwikkeling is. Op dit moment werken we samen, verbinden wij partijen en we zijn resultaatgericht. We smeden allianties en zetten in op co-creatie. Tegelijkertijd werken wij doelmatig, risicobewust en hanteren wij planning & control. We werken efficiënt en initiëren zelf. Dit beeld sluit het meest aan op 'De presterende overheid' en 'De samenwerkende overheid'.

Wij hebben als gemeente hoge ambitie om de democratie meer van onderop te faciliteren. We gaan meer gebiedsgericht werken en bieden onze inwoners de ruimte om zelf met goede initiatieven te komen. Ook willen wij de expertise van onze inwoners meer inzetten bij besluitvorming, onze Burgerinitiatieftafel en de Duurzaamheidstafel zijn hier goede voorbeelden van. Onze bestuurscultuur sluit meer aan bij de 'netwerkende' en 'responsieve' overheid. Hierbij staat 'van buiten naar binnen werken' centraal. Dat is voor ons een belangrijke leidraad. We zetten daarom meer in op alliantievorming en het zoeken naar partners om gezamenlijke doelen of belangen te behalen. Dit doen we met een relatiegerichte houding en we moedigen actief burgerschap aan. Deze kanteling gaat samen met een organisatorische opgave. De transitie verwezenlijken wij niet van vandaag op morgen, maar we timmeren nu al een aantal jaar hard aan de weg en de eerste resultaten van onze aanpak beginnen zichtbaar te worden.

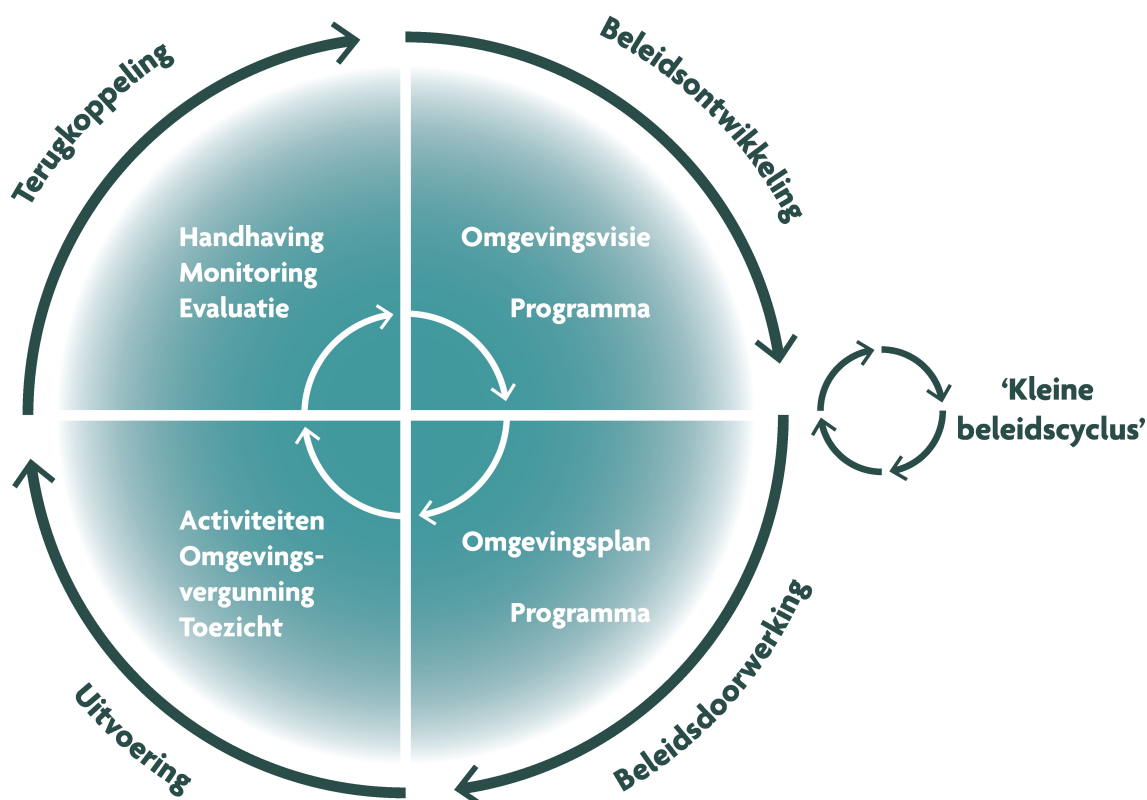
Dit neemt niet weg dat het belangrijk is te benoemen dat we voor verschillende opgaven verschillende sturingsfilosofieën nodig zullen hebben om het gewenste resultaat te behalen. In de dagelijkse praktijk

komen dan ook alle sturingsfilosofieën voor. We werken dit verder uit in de programma's en bij concrete projecten. De sturingsfilosofie gaat overigens niet alleen over de rolname van de gemeente ten opzichte van de samenleving maar ook over de rolname van de raad ten opzichte van het college. In Beekdaelen vinden we het belangrijk dat de raad nauw betrokken is en blijft bij de uitvoering van deze omgevingsvisie.

9.3 Relatie instrumenten onder de Omgevingswet

Inleiding

Onze omgevingsvisie is één van de instrumenten die de gemeente gebruikt bij de uitvoering van de Omgevingswet. Samen met de omgevingsprogramma's, het omgevingsplan en omgevingsvergunning vormt de omgevingsvisie het gemeentelijk kader en een set van regels voor de uitvoering. De verschillende instrumenten worden in samenhang ontwikkeld en actief gemonitord en aangescherpt. De afbeelding hieronder illustreert het cyclische systeem van de verschillende instrumenten onder de Omgevingswet. De instrumenten zijn niet statisch maar werken samen en vullen elkaar aan.

Stap richting omgevingsvisie 2.0

Met deze eerste omgevingsvisie zet Beekdaelen een eerste stap richting volledige strategische beleidsintegratie. Het uiteindelijke doel is dat de omgevingsvisie de centrale plek wordt voor al het strategisch ruimtelijk beleid. Dat betekent dat er vanaf nu geen andere thematische visies meer als losstaand beleid worden vastgesteld. Om die beleidsintegratie te realiseren beschouwen we de omgevingsvisie als een 'levend' document dat continu aangescherpt wordt.

Vanzelfsprekend gaan we als gemeente wel verder met het uitwerken van bepaalde thema's parallel aan de omgevingsvisie. Maar deze worden niet meer uitgewerkt tot losstaande beleidsstukken, maar integraal meegenomen in een herziening van deze omgevingsvisie. Via programma's werken we bijvoorbeeld aan de uitwerking van een bepaald thema, een specifieke gebiedsuitwerking of anderszins. De strategische uitkomsten van een verdiepingsslag moeten uiteindelijk weer landen in de omgevingsvisie en omwille van een goede borging verwerkt worden in het omgevingsplan.

In deze zogenaamde 1.0 versie van de omgevingsvisie hebben we alle ruimtelijke thema's en de verschillende (bestaande) beleidstrajecten en ontwikkelingen met elkaar verbonden. In de omgevingsvisie 2.0

zetten we een volgende stap in het integreren van nieuw strategisch ruimtelijk beleid en de aangegeven thematische/gebiedsgerichte programma's. Daarbij willen we ook meer gaan sturen op 'big data'.

Omgevingsprogramma

Verschillende ambities werkt Beekdaelen ieder uit in thematische omgevingsprogramma's. In deze programma's vertalen wij het strategisch beleid naar tactisch en vervolgens waar nodig naar operationeel niveau.

Het omgevingsprogramma is vormvrij, zelfbindend en wordt door het college vastgesteld. De programma's bevatten een nadere thematische uitwerking, een doorkijk naar de regio en een uitvoerings- en monitoringsparagraaf. Een wijziging in één programma kan op haar beurt invloed hebben op de andere programma's. Bij iedere keuze die wij maken vindt een integrale afweging plaats binnen de programma's en al dan niet een actualisatie van de omgevingsvisie.

Natuurlijk en groen

Ondernemend

Cultureel en historisch

Sociaal en vitaal

Energie en klimaat

Veilig

Recreatief

Aangenaam wonen

Bereikbaar

Omgevingsplan

Belangrijk is de bepaling in de Omgevingswet dat een gemeente één omgevingsplan kent. Dit betekent dat het systeem zoals we dat nu kennen met verschillende bestemmingsplannen voor het stedelijk- en het buitengebied, niet meer aan de orde zal zijn. Ook alle onderdelen uit de verordeningen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving, moeten in het omgevingsplan worden opgenomen. Het omgevingsplan is het enige kerninstrument uit de Omgevingswet dat de burger en bedrijven rechtstreeks bindt. Voor de gemeente is de (lokale) omgevingsvisie zelfbindend: ze bindt alleen het bestuursorgaan (bevoegd gezag) dat het document heeft vastgesteld. De omgevingsvisie wordt zodanig opgesteld dat de stap naar het omgevingsplan beleidsmatig relatief eenvoudig is te maken. We hebben namelijk in deze omgevingsvisie al de kernkwaliteiten en beleidsprioriteiten van Beekdaelen als geheel - en per deelgebied - opgenomen die in het omgevingsplan verder uitgewerkt kunnen worden.

Het doel is dat op basis van het omgevingsplan een deel van de verzoeken snel kan worden beoordeeld en dat voor een deel een nadere afweging nodig is. Als een initiatief niet blijkt te passen in het omgevingsplan, dan kan hiervan afgeweken worden en kunnen we terugvallen op de omgevingsvisie. Hiervoor zullen de in hoofdstuk vijf opgenomen kaders voor inrichting van de fysieke leefomgeving voor Beekdaelen als geheel en voor de verschillende gebiedstypen worden aangehouden als kwalitatief kader, waarmee de gemeenteraad de beoordeling van initiatieven in vertrouwen loslaat aan het college van burgemeester en wethouders.

9.4 Grond en financiën

Inleiding

Beekdaelen is een plek waar je leeft en werk met het landschap. Dit brengt ook de nodige investeringen met zich mee. We verwachten te investeren op het gebied van onder andere water, groen, infrastructuur, (maatschappelijke) voorzieningen, gebouwen en duurzaamheid. Investeren in de uitvoering is een proces van keuzes maken, want middelen en ruimte zijn schaars. De financiering van projecten die passen binnen of voortvloeien uit deze visie wordt per project of gebied uitgewerkt, waarna besluitvorming zal volgen volgens de regels die de raad daarvoor heeft gesteld. De gemeente moet daarbij de kosten inpassen in de budgetten die daarvoor beschikbaar zijn of moet met samenwerkingspartners, medeoverheden of private partijen zorgen voor aanvullende financiële ruimte. Omdat ook private partijen gaan profiteren van deze investeringen, kan de gemeente waar mogelijk ook hen om een bijdrage vragen. Op die manier draagt iedereen in Beekdaelen bij het behoud en ontwikkeling van het landschap en de dorpen.

Op hoofdlijnen bestaan er (onder de Omgevingswet), vanuit de gemeente bekeken, vier dekkings-mogelijkheden om investeringen te bekostigen:

- a. gemeentelijke exploitatie;
- b. subsidies en bijdragen;
- c. gemeentelijke grondexploitatie;
- d. kostenverhaal en financiële bijdragen op basis van de Omgevingswet.

Grondbeleid

De Nota Grondbeleid beschrijft de wijze waarop wij invulling geven aan de wettelijke verplichting tot het verhalen van kosten. Beekdaelen past in principe een situationeel grondbeleid toe om de gemeentelijke ambities en doelen te realiseren. Een situationeel grondbeleid speelt goed in op de dynamiek en de behoefte aan flexibiliteit. Per situatie wegen we als gemeente af welk type grondbeleid geschikt is. Zo ontstaat er, als het maatschappelijke, ruimtelijke belang daarom vraagt, meer ruimte voor een actievere rol van de gemeente. Verder geeft deze werkwijze enerzijds meer bestuurlijke duiding en anderzijds meer inhoudelijke kaderstelling.

De bestuurlijke duiding zien we terug in de leidende principes: opgavegericht, slagvaardig en samenwerkend. In het omgevingsplan of in een omgevingsprogramma worden waar nodig aanvullende regels opgenomen over financiële bijdragen.

De verdieping op het type grondbeleid en de zorgvuldigheid bij het toepassen ervan, komen voort uit de volgende cumulatieve afwegingskaders:

- a. Draagt de aankoop bij aan één of meerdere gemeentelijke beleidsdoelstellingen?
- b. Is het initiatief een ruimtelijk gewenste ontwikkeling?
- c. Is het initiatief financieel acceptabel?
- d. Zijn de risico's acceptabel?
- e. Is de gemeentelijke organisatie (politiek en ambtelijk) klaar voor actief grondbeleid en bijbehorende instrumenten?

De gemeente heeft diverse instrumenten tot haar beschikking om gronden te verwerven. Per ontwikkeling bekijken wij welke van de volgende instrumenten het beste past:

- a. minnelijke verwerving;
- b. strategische verwerving;
- c. voorkeursrecht;
- d. onteigening.

Jaarlijks worden de grondprijzen van de gemeente Beekdaelen geïndexeerd en vastgesteld door de gemeente. Indien noodzakelijk kan de gemeente gemotiveerd afwijken van de vastgestelde grondprijzen. Hierbij gaat het om locatiegebonden specifieke omstandigheden die een andere methode dan wel grondprijs rechtvaardigen. Dan kan bijvoorbeeld gekozen worden voor een taxatie. In de nota grondbeleid is vastgesteld dat bij ontwikkelingen met een maatschappelijk belang waar de gemeente grond uitgeeft,

zoals bijvoorbeeld bij woningbouw, ook erfpacht kan worden overwogen. In overweging genomen kan worden.

Kostenverhaal en financiële bijdragen

De gemeente Beekdaelen heeft in de omgevingsvisie ambities en opgaven opgenomen waarvoor investeringen nodig zijn. De financiële uitvoerbaarheid hiervan is dynamisch en voortdurend aan verandering onderhevig. De gemeente zal als trekker van deze maatschappelijke opgaven (een deel zal door andere partijen worden uitgevoerd) delen hiervan bekostigen. Ontwikkelaars van bouwlocaties hebben echter ook profijt van die investeringen. Daarom is de gemeente op grond van de Omgevingswet verplicht om de kosten die zij als gemeente maakt voor een bouwinitiatief, te verhalen op de initiatiefnemers. Dit gebeurt onder meer naar redelijkheid en mate van profijt.

Indien de gemeente voor eigen rekening en risico de grondexploitatie uitvoert, dan vindt kostenverhaal plaats via de gemeentelijke gronduitgifte. De grondopbrengsten moeten de kosten voor bijvoorbeeld verwerving, civiele werken en plankosten dekken.

Het komt vaker voor dat een private partij (zoals een bouwer, een ontwikkelaar of een particuliere initiatiefnemer) een bouwplan wil realiseren op eigen grond. In dat geval voert niet de gemeente Beekdaelen, maar de betreffende private partij voor eigen rekening en risico de grondexploitatie. De betrokken initiatiefnemer draagt de kosten in principe zelf. In veel gevallen kan de realisatie van een dergelijk bouwplan niet plaatsvinden zonder de medewerking van de gemeente. Het kan zijn dat de (ondergrondse) openbare ruimte moet worden aangepast en/of dat er een planologische maatregel nodig is om het bouwplan in te kunnen passen in het omgevingsplan. De gemeente Beekdaelen maakt dan kosten. Deze kosten kan de gemeente verhalen op de private initiatiefnemer. De initiatiefnemer betaalt een vergoeding aan de gemeente.

Eerst wordt een initiatief beoordeeld door de intake- en/of de omgevingstafel. De in het kader van die behandeling te maken ambtelijke kosten vallen onder de toepassing van de Legesverordening. De kosten die de gemeente maakt nadat deze beoordeling heeft plaatsgevonden, waarin de legesverordening niet voorziet, worden verhaald via de voorovereenkomst, een zogeheten intentieovereenkomst. Vervolgens kunnen de gemeente en initiatiefnemer een overeenkomst sluiten over het kostenverhaal, voorafgaand aan het besluit dat de aangewezen activiteit mogelijk maakt, een zogenoemde 'anterieure overeenkomst'. De Omgevingswet biedt daarvoor een grondslag. Naast het kostenverhaal kan ook een vrijwillige financiële bijdrage aan de gebiedsontwikkeling worden afgesproken. Dat is een bijdrage voor ontwikkelingen die niet onder het kostenverhaal vallen, maar wel bijdragen aan de kwaliteit van een gebied. Het sluiten van een overeenkomst biedt zowel de gemeente als de private partij zekerheden.

Naast het verplicht verhalen van kosten kan de gemeente om een financiële bijdrage vragen bij ontwikkelingen in een gebied (artikel 13.22 van de Omgevingswet). Dit kan via een vooraf af te sluiten anterieure overeenkomst. Het vragen van een financiële bijdrage is mogelijk als:

- a. er een functionele samenhang is tussen de activiteit en het doel waarvoor een financiële bijdrage wordt gevraagd; en
- b. de financiële bijdrage is geregeld in een omgevingsvisie of een programma onder de Omgevingswet. Er kan alleen over deze bijdrage worden gecontracteerd als sprake is van een onder de Omgevingswet aangewezen activiteit.

Nieuw is dat in het publiekrechtelijk spoor de mogelijkheid wordt geïntroduceerd om een financiële bijdragen te verhalen via het omgevingsplan (artikel 13.23 Omgevingswet). Het gaat om het verhalen van een bijdrage die bestaat uit kosten die niet verhaald kunnen worden. Hierbij moet gedacht worden aan:

- a. aanpassing van de inrichting van het landelijk gebied voor verbetering van de landschappelijke waarden;
- b. aanleg of verandering van aangewezen gebieden voor de bescherming van de natuur;
- c. aanleg van infrastructuur voor verkeers- en openbaar vervoernetwerken van gemeentelijk of regionaal belang;
- d. aanleg van recreatievoorzieningen die onderdeel zijn van de gemeentelijke of regionale groenstructuur;
- e. ontwikkelingen om een evenwichtige samenstelling van de woningvoorraad te bereiken middels stedelijke herstructurering.

9.5 Monitoring en Evaluatie

Inleiding

Met deze eerste omgevingsvisie van de gemeente Beekdaelen geeft de gemeente richting aan de fysieke leefomgeving. De komende jaren gaat de gemeente aan de slag met het opstellen van Dorps- en Bedrijventerreinontwikkelingsplannen en werken wij het Landschapskader verder uit. Daarmee vindt een verdieping plaats op de keuzes die wij richting de toekomst maken.

Monitoring

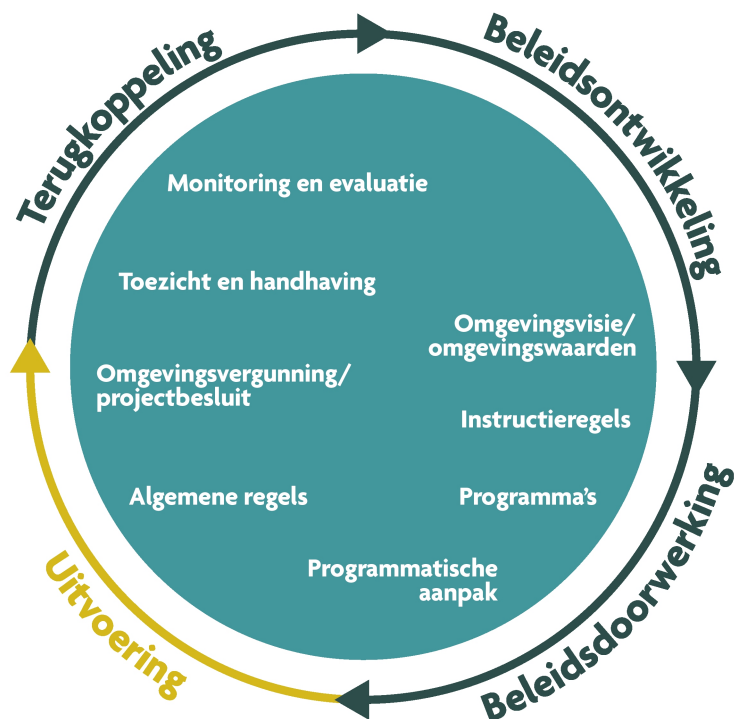
Met de omgevingsvisie hebben we als gemeente een koers en een integraal afwegingskader voor de inrichting van onze fysieke leefomgeving. We beschouwen de omgevingsvisie, en in het verlengende daarvan alle omgevingswetinstrumenten, als levende documenten. De wereld verandert continu en daarom moeten we dus ook regelmatig onze instrumenten herijken. Liggen we nog op koers, zijn er nieuwe ontwikkelingen waar we rekening mee moeten houden, halen we onze ambities wel met onze huidige aanpak?

De gemeentelijke P&C cyclus is ons instrument om de ambities en de doelstellingen te monitoren. De gemeente Beekdaelen zal haar monitoring primair inrichten aan de hand van de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties.

Evaluatie

In tegenstelling tot de structuurvisie en bestemmingsplannen onder de oude WRO, is er geen wettelijke actualiseringstermijn meer vastgesteld voor de omgevingsvisie. Op een gegeven moment kan blijken dat bepaalde thema's nog niet voldoende zijn uitgewerkt of dat de situatie in een gebied dusdanig is veranderd dat een herziening van de visie nodig is.

Elke vier jaar zal de omgevingsvisie worden geactualiseerd. Daarmee dragen we er zorg voor dat de omgevingsvisie voldoende scherp en actueel blijft. Deze cyclus sluit aan op een raadsperiode. Daarnaast worden jaarlijks kleine aanpassingen verwerkt.

Bijlage I Geografische Informatieobjecten

Deze regeling bevat geen GIO informatie.

Bijlage B Participatieverslag

BEEKDAELEN

OMGEVINGSVISIE

PARTICIPATIE VERSLAG

BEEKDAELEN IN 2040

Hoe ziet de gemeente Beekdaelen eruit in 2040? Zijn we goed bereikbaar? Leven we dan duurzamer? Hoe gaan we om met de natuur en ons landschap? We staan voor grote uitdagingen die een plek gaan krijgen in de omgevingsvisie.

De gemeente Beekdaelen zet in op een breed participatieproces als onderdeel van het opstellen van de omgevingsvisie.

- Er zijn diverse raadsbijeenkomsten georganiseerd.
- Het college en de ambtelijke organisatie zijn bevraagd.
- Er is een enquête uitgezet waarop meer dan 2.000 responses zijn ontvangen.
- Er zijn 2 bijeenkomsten voor inwoners en ondernemers georganiseerd.
- Er zijn 4 basisscholen bezocht om leerlingen bij het proces te betrekken.
- Er heeft een ontwerpssessie plaatsgevonden met onze ketenpartners.
- Er is een opbouwwerker betrokken om jongvolwassenen te bereiken.

Dit participatieproces is opgestart om inzicht te krijgen in de behoeften, wensen en ideeën van onze gemeenschap. In dit verslag staat wij hetgeen wij opgehaald hebben. Dit dient als basis voor de Omgevingsvisie. Door de samenleving te betrekken ligt er nu een breed gedragen Omgevingsvisie voor de gemeente Beekdaelen voor.

SAMENVATTING

VEEL BETROKKENHEID BIJ BEEKDAELEN

De Omgevingsvisie voor Beekdaelen is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met onze inwoners, ondernemers, organisaties en partners. In een tijd van grote ruimtelijke en maatschappelijke uitdagingen kozen we bewust voor een breed participatieproces. We wilden weten wat er leeft in onze dorpen, waar zorgen en kansen liggen en hoe we samen richting kunnen geven aan de toekomst van onze leefomgeving.

Tijdens dit proces zijn op verschillende manieren inzichten opgehaald via bijeenkomsten met de gemeenteraad en inwoners, een enquête met meer dan 2.000 reacties, gesprekken met basisschoolleerlingen, (jong)volwassenen, ondernemers en ketenpartners. De opgehaalde input was van grote waarde. Thema's als behoud van het landschap, duurzame mobiliteit, sterke gemeenschappen en betaalbaar wonen kwamen duidelijk naar voren.

Een groot deel van deze inbreng is verwerkt in de Omgevingsvisie. Sommige ideeën worden al opgepakt of sluiten aan bij lopende trajecten. Tegelijkertijd moeten we realistische keuzes maken. Niet alles kan en niet alles kan tegelijk. Maar wat vaststaat, is dat de koers van de Omgevingsvisie op waardevolle wijze is gevormd door wat we samen hebben opgehaald.

Beekdaelen is trots en een beeld van de toekomst

De gemeenschap is trots op haar prachtige landschap en het leven in authentieke dorpskernen. Men is vol lof over de mooie natuur, de rust en de ruimte, het cultureel erfgoed en de eigenheid van de dorpskernen, de sociale cohesie en het actieve verenigingsleven.

De gemeenschap heeft oog op de leefomgeving. Op de afbeelding hiernaast ziet u het gemiddeld. Dit beeld nemen wij graag over. Beekdaelen gaat voor het ontwikkelen van brede welvaart. Dit is in de kernvisie vertaald naar de principes van People, Profit, Planet.

- People: Sterke, vitale gemeenschappen in authentieke kernen.
- Profit: Uitnodigend Beekdaelen waar we toekomstgericht werken en ondernemen.
- Planet: Landschapszorg om duurzaam te leven en te werken met het landschap.

Een visie vóór en ván Beekdaelen

Dankzij deze brede betrokkenheid ligt er nu een visie die niet alleen beleidsmatig sterk is, maar vooral diep geworteld is in onze gemeenschap. Samen hebben we een stevige basis gelegd voor een toekomstbestendig Beekdaelen. Beekdaelen is een gemeente waarin ruimte is voor het behoud van wat waardevol is én voor goede ontwikkelingen.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

SAMENVATTING

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

RAADSBIJEENKOMSTEN

OOG OP DE LEEFOMGEVING

Op 14 november 2022 en 17 januari 2023 zijn er 2 belangrijke plenaire gesprekken gehouden als onderdeel van het participatieproces. De gesprekken waren gericht op het verkrijgen van de eerste richting vanuit de raad met behulp van het instrument "Oog op de leefomgeving". Het doel was om de belangrijkste thema's te identificeren die voor de verschillende raadsfracties van Beekdaelen van belang zijn. Men kon kiezen uit; *Natuurlijk e groen, Cultureel en historisch, Energie en Klimaat, Recreatief, Bereikbaar, Ondernemend, Sociaal en vitaal, Veilig en Aangenaam wonen*. Tijdens deze bijeenkomsten werden de raadsfracties gevraagd om hun standpunten te delen. Door te kiezen uit deze programma's konden de raadsfracties aangeven welke onderwerpen voor hen het meest relevant waren en onderling een dialoog voeren. Helaas kwam de dialoog op dit onderdeel niet echt op gang.

Tijdens deze bijeenkomsten gaven de meeste raadsfracties aan dat Beekdaelen een gemeente moet zijn met een aantal speerpunten, maar niet zozeer een gemeente die zich alleen onderscheidt op enkele programma's. Ook gaven ze aan dat de gemeente niet bang moet zijn om keuzes te maken en duidelijke beslissingen te nemen. De raad is ook bereid om deze keuzes te maken. Hiermee lijkt de raad te streven naar een gebalanceerd beleid waarbij rekening wordt gehouden met een aantal prioriteiten die vertaald dienen te worden naar de leefomgeving.

KERNVISIE

Op 29 juni is er een raadbijeenkomst georganiseerd om de raad bij te praten over de totstandkoming van de concept kernvisie. Helaas waren er maar 6 deelnemers bij deze bijeenkomst aanwezig. Er heeft geen discussie plaatsgevonden over de inhoud van de concept kernvisie, maar is er met name gesproken over de wijze waarop de raadsfracties benaderd worden om hun inbreng te leveren.

Na het zomerreces wordt de concept kernvisie 1-op-1 besproken met de raadsfracties. Om het gesprek op gang te brengen en om eenduidige inbreng te op halen worden alle raadsfracties gevraagd om vooraf antwoord te geven op 25 stellingen. Na de gesprekken scherpt de ambtelijke organisatie de concept kernvisie aan en wordt er een definitief voorstel aangeboden aan het college en voorgelegd aan de raad.

ONTWERP OMGEVINGSVISIE

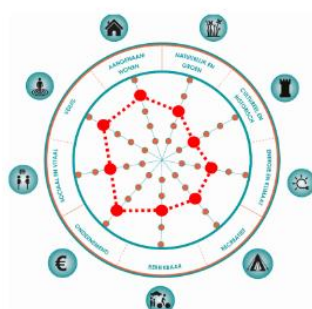
De kernvisie vormt de basis voor het opstellen van de Ontwerp Omgevingsvisie. Daarbij is zorgvuldig aangesloten op de input uit het participatieproces. Waar mogelijk zijn zorgen, wensen en kansen meegenomen in de verdere uitwerking. Zo ontstaat een gedragen en toekomstgerichte visie voor Beekdaelen.

 omgevingsvisie@beekdaelen.nl

RAADSBIJEENKOMSTEN

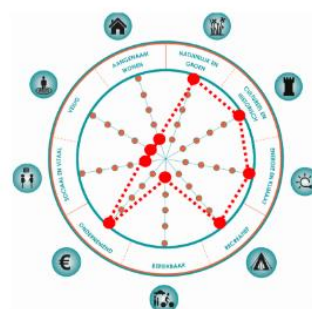
VVD Beekdaelen

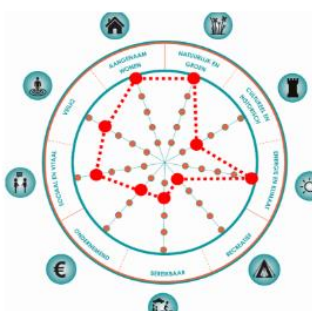
Vernieuwingsgroep

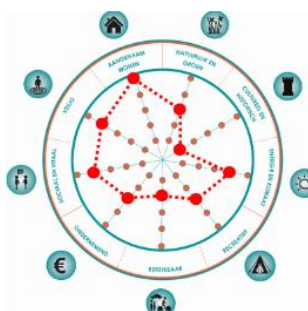
D66 Beekdaelen

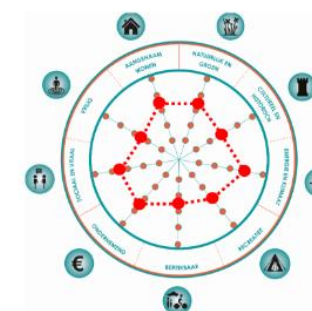
Groen Links Beekdaelen

Beekdaelen Lokaal

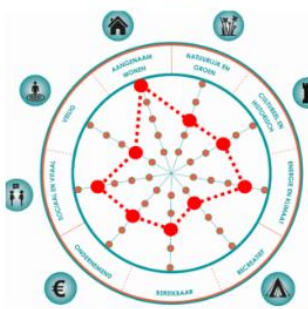
CDA Beekdaelen

PvdA Beekdaelen

Rijkx - Kollée

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

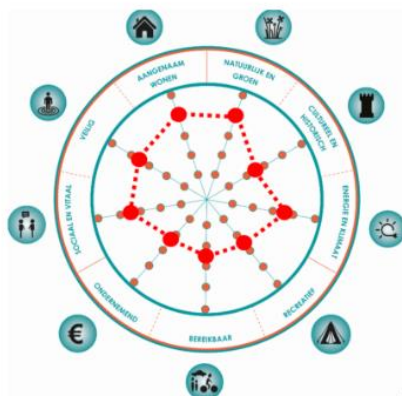
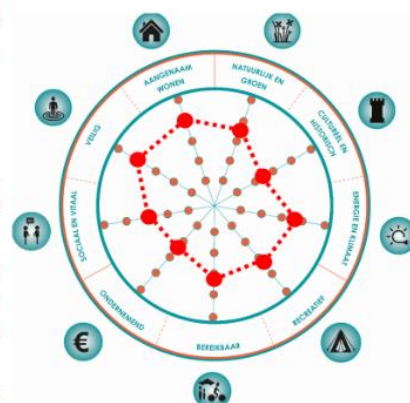
AMBTELIJK / COLLEGE

HET COLLEGE

De collegeleden hebben individueel het Oog op de Leefomgeving ingevuld. De verbeelding hiernaast laat een gemiddeld beeld zien. Hetgeen dat opvalt is dat de programma's uit de eigen portefeuille hoger scoren dan het gemiddelde.

Met de volgende onderwerpen wil het college aan de slag:

- Beekdaelen aantrekkelijk maken voor jonge gezinnen. Deze jongeren zijn in de toekomst belangrijk voor de leefbaarheid in de kernen.
- Het verbeteren van de gezondheid van de inwoners. Op dit moment ligt Beekdaelen onder het landelijke gemiddelde. Dit wil het college ombuigen naar een voorsprong.
- Werk maken van de energietransitie. De gemeente moet grootschalig energie opwekken in het landschap als men Beekdaelen energieneutraal wil maken in 2040.
- Het bouwen van nieuwe woningen. De gemeente wil voorziening in huidige en toekomstige woonbehoeften.

AMBTELIJKE ORGANISATIE

In de gemeente Beekdaelen werken ± 300 personen die Beekdaelen iedere dag een leuker, veiliger en mooier willen maken. De ambtelijke organisatie (75 personen) adviseert vanuit haar expertise om in te zetten op het volgende toekomstbeeld, zie afbeelding Op de Leefomgeving.

De afdeling Ruimte vindt de programma's *Natuurlijk en groen* en *Energie en Klimaat* belangrijk. De natuur staat onder druk vanwege klimaatverandering. Dit is iets waar de gemeente de komende jaren mee aan de slag moet gaan.

De afdeling Sociaal vindt de programma's *Sociaal en Vitaal* en *Veilig* belangrijk. De leefbaarheid in de kernen, de gezondheid van onze inwoners en veilige leefomgeving is hetgeen waar deze afdeling zich voor inzet. De gemeente moet dit gebiedsgericht oppakken.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

ENQUÊTE INWONERS ONDERNEMERS

DEELNEMERS ENQUÊTE

Vervolgens is er gemeentebreed een enquête uitgezet. De gemeente heeft alle inwoners en ondernemers benaderd om mee te denken over de toekomstige invulling van de fysieke leefomgeving. Het doel van de enquête was om een beeld te krijgen op welke kwaliteiten de respondenten waarderen en trots op zijn, welke programma's er in Beekdaelen prioriteit moeten krijgen en welke zaken de gemeente volgens de respondenten direct zou moeten oppakken. De enquête is door meer dan 2.000 respondenten ingevuld en dit is voldoende om een goede analyse van de resultaten te maken.

- Inwoner (91.12%)
- Ondernemer (1.38%)
- Beiden (7.5%)

KERNKWALITEITEN BEEKDAELEN

Uit de resultaten blijkt dat de respondenten voornamelijk de landelijke omgeving, prachtige natuur, unieke dorpsse eigenschappen en aangename woonomgeving waarderen. Daarnaast vinden zij het cultureel erfgoed, de rust en de kleinschaligheid in de gemeente van groot belang. Ook worden de betrokken gemeenschap en het verenigingsleven vaak genoemd als positieve aspecten. Dit is voor ons geen verrassing maar wel een mooie bevestiging.

Helaas zijn niet alle respondenten trots op Beekdaelen. Onze uitdaging is om ook deze groep te blijven betrekken en positief te stemmen.

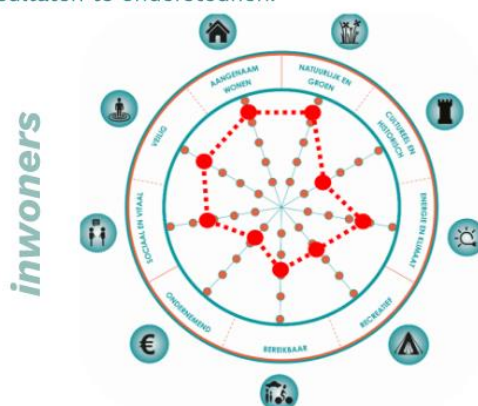
✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

ENQUÊTE INWONERS ONDERNEMERS

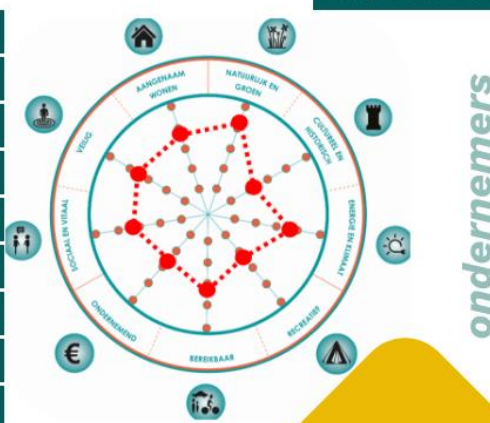
KERNKWALITEITEN BEEKDAELEN

Er is ook gekeken naar de prioriteit die respondenten geven aan 9 verschillende programma's. Volgens hen zouden de programma's *Natuurlijk en Groen*, *Energie en Klimaat* en *Aangenaam Wonen* prioriteit moeten krijgen, terwijl *Veilig* ook hoog scoort. *Recreatief* en *Cultuur en Historisch* scoren daarentegen aanzienlijk lager. Het programma *Ondernemend* scoort bij inwoners lager dan bij ondernemers, maar de verschillen tussen beide groepen zijn niet erg groot. Bovendien zijn er verschillen waarneembaar wanneer de resultaten worden bekeken op basis van leeftijd. Zo vinden jongvolwassenen de onderwerpen *Energie en Klimaat* en *Recreatief* belangrijker, terwijl de oudere generatie meer waarde hecht aan *Veilig* en *Aangenaam wonen*. Het moet worden opgemerkt dat er meer ouderen de enquête hebben ingevuld dan jongvolwassenen, en het blijft dan ook een uitdaging om jongvolwassenen te betrekken. Het is van belang om deze disclaimer te plaatsen om de interpretatie van de resultaten te ondersteunen.

Natuur en groen	3.5
Cultureel en historisch	1.1
Energie en klimaat	2.8
Recreatief	1.3
Bereikbaar	1.9
Ondernemend	0.8
Sociaal en vitaal	2.2
Veilig	3
Aangenaam Wonen	3.4

Natuur en groen	3.3
Cultureel en historisch	1.1
Energie en klimaat	2.7
Recreatief	1.4
Bereikbaar	2.1
Ondernemend	1.8
Sociaal en vitaal	2.2
Veilig	2.5
Aangenaam Wonen	2.9

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

ENQUÊTE INWONERS ONDERNEMERS

INWONERS EN ONDERNEMERS WILLEN DIT AANPAKKEN

Wij hebben onze inwoners en ondernemers gevraagd: Als je 1 dag de baas bent van de gemeente wat zou jij dan oppakken? Hieronder ziet u de antwoorden die meerdere malen terug kwamen:

1. Bouw voldoende starters- en seniorenwoningen;
2. Meer controle en maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren;
3. Het gebruik van vervuilende houtkachels verbieden;
4. Nog beter handhaven op criminaliteit en drugsoverlast;
5. Aanpakken jeugdoverlast en hangjongeren;
6. Het aanpakken van overlast van vliegverkeer;
7. Meer groen aanplanten en behouden;
8. Meer investeren in het onderhoud van de openbare ruimte;
9. Aanpakken en opruimen hondenpoep;
10. Aanpakken van zwerfafval en afvaldumpingen;
11. Het energieneutraal maken van de gemeente Beekdaelen;
12. Investeren in openheid en transparantie van besluitvorming;
13. De zorg voor de ouderen verbeteren;
14. Investeren in het openbare vervoer;
15. Het verbeteren van de samenwerking met het verenigingsleven.

WE DOEN AL HEEL VEEL

Veel van de binnengekomen ideeën zijn bij ons bekend en wordt aan gewerkt. Onderwerpen zoals verkeersveiligheid, het vliegveld dossier, bouw van goede woningen en aanpak afval krijgen bij de gemeente volop de aandacht. Hetgeen wij doen voor de inwoners is niet voor iedereen helder. Meer en anders communiceren richting de samenleving kan hier aan bijdragen.

Verder merken wij op dat wij niet alles (tegelijk) op kunnen pakken en vaak hebben wij de samenleving nodig om doelen te bereiken. De gemeente zet zich daarom in om inwoners en ondernemers in een vroeg stadium te betrekken bij het opstellen van beleid en planontwikkeling.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

ENQUÊTE INWONERS ONDERNEMERS

CONCLUSIE & AANBEVELINGEN

VOLDOENDE RESPONS

Meer dan 2000 respondenten hebben de enquête volledig ingevuld, waarbij vooral de leeftijdscategorie 60-79 goed vertegenwoordigd was. Helaas zien we dat er beduidend minder respons is vanuit de jeugd. Wat betreft de verdeling van de respons over de verschillende dorpskernen zien we geen significante verschillen in verhouding tot de grootte van de dorpskernen.

We vinden het een uitdaging om ook de jeugd te betrekken bij het opstellen van de toekomstvisie, omdat zij hier immers ook belang bij hebben. Het is belangrijk om hen te binden en te boeien voor dit onderwerp.

INWONERS EN ONDERNEMER TROTS

Onze inwoners en ondernemers zijn voornamelijk trots op de landelijke leefomgeving, hun eigen dorp en het actieve verenigingsleven. Ook hechten zij veel waarde aan het cultureel erfgoed, de rust en de kleinschaligheid in de gemeente Beekdaelen.

De gemeente Beekdaelen staat voor verschillende trends, ontwikkelingen en maatschappelijke uitdagingen die elk hun eigen ruimte vraag met zich meebrengen. De uitdaging is om bij elke toekomstige invulling rekening te houden met de bovengenoemde kwaliteiten.

DE PRIORITEITEN

De inwoners en ondernemers zijn het erover eens dat 'Natuur en Groen', 'Energie en Klimaat' en 'Aangenaam Wonen' prioriteit moeten krijgen, terwijl 'Veiligheid' ook hoog scoort. De onderwerpen 'Recreatief' en 'Cultuur en Historie' scoren daarentegen lager. Het onderwerp 'Ondernemend' scoort bij de inwoners lager dan bij de ondernemer.

Bovendien valt op dat jongvolwassenen meer waarde hechten aan 'Energie en Klimaat' en 'Recreatie', terwijl de oudere generatie 'Veiligheid' en 'Aangenaam Wonen' belangrijker vindt.

SAMENLEVING BETROKKEN

Er is veel betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij de toekomst van de gemeente Beekdaelen, wat heeft geleid tot diverse goede ideeën waar we gezamenlijk mee aan de slag kunnen.

Meer dan 1.000 respondenten hebben zich aangemeld voor het vervolgproces, wat aangeeft dat er nog steeds veel interesse en betrokkenheid is. Om deze groep goed te blijven betrekken, zullen wij de enquêteresultaten delen en de respondenten uitnodigen om met ons in gesprek te gaan. Deze bijeenkomsten vinden plaats in april 2023.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

ENQUÊTE INWONERS ONDERNEMERS

- Bedankje -

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

OPZET BIJEENKOMSTEN

Op 4 en 17 april zijn er twee participatiebijeenkomsten georganiseerd voor inwoners en ondernemers. Initieel zouden er vier bijeenkomsten plaatsvinden, maar vanwege de hoeveelheid aanmeldingen is ervoor gekozen om te focussen op het organiseren van twee bijeenkomsten. Deze bijeenkomsten waren goed bezocht en trokken een diverse groep van deelnemers aan. Op 4 april waren er ongeveer 50 deelnemers aanwezig en op 17 april ongeveer 80 deelnemers.

Tijdens deze bijeenkomsten werden de resultaten van de enquête aan de deelnemers teruggekoppeld en werden ze geïnformeerd over het belang van de omgevingsvisie. Aan de hand van negen thema's konden de deelnemers vervolgens hun mening over de toekomst van Beekdaelen delen. De deelnemers konden bij hun aanmelding kenbaar maken over welk thema zij het liefst wilden meepraten zodat iedereen kon meedoen aan discussies over de programma's die voor hen relevant waren. De thema's die werden besproken luiden: aangenaam wonen, bereikbaarheid, veiligheid, klimaat & energie, natuur & groen, cultuur & historie, ondernemen, sociaal & vitaal en recreatie & toerisme. Het aantal deelnemers dat deelnam verschilde per thema. Het ene thema was populairder dan het andere. Zo waren de thema's: klimaat & energie, veiligheid, natuur & groen en aangenaam wonen druk bezocht en waren andere thema's zoals cultuur & historie en recreatie & toerisme minder populair.

Om tot juiste en bruikbare resultaten te komen is het van belang om de juiste methodes toe te passen. Vanuit dit gedachtegoed zijn de volgende twee methodes gebruikt:

Kansenkaart: Bij binnenkomst ontving elke participant een stickervel met gekleurde stickers die op de kansenkaart geplakt mocht worden. Elke kansenkaart bestond uit twintig punten die te maken hebben met het desbetreffende thema. De participanten konden een sticker plaatsen bij het voor hun meest belangrijke punt. Gebaseerd op de hoeveelheid stickers per punt kon bepaald worden welke punten in de visie van de deelnemers het meest van belang zijn.

Stellingen: Binnen elk thema kregen de participanten driemaal de keuze uit twee stellingen binnen het desbetreffende thema. Het was vervolgens aan de participanten om de stelling te kiezen die voor hen het meest belangrijk was. De stellingen die het meest gekozen werden gaven inzicht in de meningen van de participanten over de desbetreffende thema's.

De resultaten van de participatie-avonden zijn hieronder per thema uitgewerkt. De resultaten zijn samengevat en vervolgens onderverdeeld in twee schalen: actiepunten die direct opgepakt zouden kunnen worden door de gemeente en meer lang termijn/ strategische punten die opgenomen zouden kunnen worden in de omgevingsvisie.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Natuurlijk en groen -

KANSENKAART

Er is in 4 groepen gesproken over het programma *Natuurlijk en groen*. De onderstaande tabel geeft weer wat inwoners en ondernemer belangrijk vinden.

Onderwerpen	Score
Waterbergende capaciteit van de bodem	17
Groen toegankelijk voor recreatie en sport	8
Voedselketen lokaal organiseren	17
Behoud typisch Limburgs landschap	14
Zorgen voor een aantrekkelijk landschap	6
Realiseren van meer natuur	7
Behoud kleine landschapselementen	10
Boeren stimuleren natuurinclusief te werken	16
Schoon water in bodem en beek	15
Ruimte maken voor water	5
Groene verbindingen in het landschap	8
Bevorderen biodiversiteit	26
Groen in de dorpskern	14
Oprichten fonds behoud natuur en landschap	6
Zoneren toegankelijkheid (natuur – recreatie)	3
Zonneparken en windmolens in het landschap	8
Geen extra bebouwing in het buitengebied	12
Groen rondom de dorpskern	6
Klimaatbestendiger maken omgeving	13
Terugdringen verharding kern	15

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Cultureel en historisch -

KANSENKAART

Er is in 4 groepen gesproken over het programma *Cultureel en historisch*. De onderstaande tabel geeft weer wat inwoners en ondernemer belangrijk vinden.

<u>Onderwerpen</u>	<u>Score</u>
<i>Beschermen historische gebouwen</i>	5
Behouden en versterken dialect	1
Beschermen archeologische monumenten	2
Behoud identiteit dorpskernen	2
Lokale tradities in ere houden	2
<i>Herbestemmen monumenten</i>	4
Verduurzamen monumenten	1
Culturele landschappen versterken	3
Ruimte rondom monumenten beschermen (ensemble)	3
Inwoners betrekken bij het verhaal van erfgoed	1
Erfgoed educatie	1
Monumentencommissie	0
Erfgoed koppelen aan toerisme	3
Aandacht voor archeologie bij bouwactiviteiten	0
Archeologische vondsten laten zien	1
Heemkundeverenigingen ondersteunen	1
Actief handhaven op verstoringen van erfgoed	3
<i>Subsidie voor monumenten</i>	4
Culturele subsidies	1
Meer kunst in de openbare ruimte	2

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Cultureel en historisch -

INPUT VOOR OMGEVINGSVISIE

Het cultureel erfgoed in Beekdaelen staat niet op zichzelf en kan ook niet los gezien worden van de andere onderwerpen zoals duurzaamheid, toerisme, wonen, natuur en het landschap. Alles is aan elkaar verbonden. In Beekdaelen dient kleinschaligheid en kwalitatieve hoogwaardigheid centraal te staan.

- De gemeente moet zich inzetten voor het beschermen van het cultureel erfgoed.
- Erfgoed draagt bij aan de identiteit en de eigenheid van de dorpskernen.
- De omgeving om een monument heeft ook invloed op de uitstraling van een monument. Ook hier moet aandacht naar uit gaan.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Energie en klimaat -

KANSENKAART

Er is in 4 groepen gesproken over het programma *Energie en klimaat*. De onderstaande tabel geeft weer wat inwoners en ondernemer belangrijk vinden.

Onderwerpen	Score
Energie besparen	14
Energie opwekken op daken	28
Energie opwekken met zonneparken	10
Energie opwekken met windmolens	6
Bewustwording verduurzaming	16
Extra aandacht voor openbaar vervoer	6
Laadinfrastructuur voor de auto en de fiets	5
Deelconcepten (vervoer en apparatuur)	7
Groene daken	6
Afkoppelen van regenwater op eigen terrein	6
Stimuleren hergebruik en herstel	12
Afvalstromen circulair maken	10
Beekdaelen gasloos maken	11
Klimaatneutrale bedrijventerreinen	9
Energiearmoede tegengaan	9
Meer groen in de dorpen	18
Circulaire landbouw	17
Hitte stress reduceren	10
Schade door overstromingen beperken	8
Ruimte voor water in de kernen	7

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Energie en klimaat -

STELLINGEN

De volgende 3 stellingen zijn besproken:

- Zonneparken en windmolens moeten kunnen in Beekdaelen of zonneparken en windmolens horen niet thuis in ons landschap?
- Wat heeft uw voorkeur: Zonneparken of windmolens?
- Wat vindt u belangrijker: Aanpakken van wateroverlast of dat zoveel mogelijk ruimte beschikbaar is voor woningbouw, landbouw, bedrijventerreinen?

Het plaatsen van windmolens en zonneparken in het landschap is een controversieel onderwerp. De meningen over dit onderwerp zijn verdeeld maar de meerderheid is tegen het plaatsen van zonneparken en windmolens in Beekdaelen. Volgens de deelnemers moet de gemeente inzetten op energie besparen en zonnepanelen op daken. Als de gemeente energie moet opwekken dan in de gebieden waar de impact op het landschap minimaal is.

De deelnemers vinden het moeilijk om een keuze te maken tussen het beperken van wateroverlast en meer ruimte geven aan maatschappelijke uitdagingen. De oplossing zit meestal in de zoektocht naar slimme verbindingen waarbij het tegengaan van wateroverlast leidend moet zijn. Vooral de combinatie van de aanpak wateroverlast en meer groen (vergroten sponswerking van de bodem) spreekt meerdere deelnemers aan.

INPUT VOOR OMGEVINGSVISIE

De participanten vinden groene energie opwekken en opslaan erg belangrijk. Verder wordt er duidelijk aangegeven dat vergroening van de dorpen erg van belang is.

- Meer groenvoorzieningen toevoegen in de dorpen.
- Bewustwording creëren onder bewoners door bijv. het organiseren van bewonersavonden.
- Inzetten op het terugbrengen van het energieverbruik door verduurzaming.
- Meer inzetten op de opslag van energie.
- Meer inzetten op circulaire landbouw.
- Terughoudend tegenover grootschalige energieopwekking in het landschap.
- Beekdaelen gasloos als doelstelling opnemen.
- Afvalstromen omzetten naar grondstoffen.
- Vergroten van de sponswerking van de bodem.
- Beekdaelen moet op den duur circulair worden.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Recreatief -

KANSENKAART

Er is in 1 groep gesproken over het programma *Recreatief*. De onderstaande tabel geeft weer wat inwoners en ondernemer belangrijk vinden.

<u>Onderwerpen</u>	<u>Score</u>
Verduurzamen van toeristische sector	2
Goed fietsnetwerk	3
Behoud van monumenten en cultureel erfgoed	5
Promotie Beekdaelen	0
Nieuw recreatief aanbod	0
Aantrekkelijke horecaplekken	1
Breed aanbod sportieve evenementen	0
<i>Instandhouding landschap</i>	9
Breed aanbod (culturele) evenementen	1
Goede verblijfsaccommodaties	0
Goed wandelnetwerk	4
Parkeerplaatsen voor recreant	0
Sportaccommodaties	1
Sport- en speelmogelijkheden in openbare ruimte	3
Streekproducten	1
<i>Toezicht in gebieden waar veel toeristen komen</i>	7
Ontmoetingsplekken (parken, Pleinen, gemeenschapshuizen)	3
Omgevingsfonds natuurbehoud	6
Goed ruiternetwerk	0
<i>Vergroenen leef- en woonomgeving</i>	7

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Recreatief -

STELLINGEN

De volgende 3 stellingen zijn besproken:

- De gemeente moet in blijven zetten op extensieve recreatie of bepaalde vormen van intensieve recreatie zijn mogelijk?
- Faciliteren van (grote) evenementen of het basisaanbod op orde.
- Toeristenbelasting op de grote hoop of toeristenbelasting inzetten voor natuurbehoud?

De deelnemers zijn van mening dat de gemeente moet inzetten op kwalitatief en extensieve vormen van recreatie. Dit past meer bij het DNA van Beekdaelen en is inpasbaar in het landschap. Hetzelfde geldt voor evenementen ook hier moet de gemeente inzetten op kleinschaligheid. Met name evenementen die cultuurhistorie van Beekdaelen uitdragen, zoals schuttersfeesten, moet de gemeente ondersteunen.

Het landschap is de belangrijkste trekpleister voor het toerisme in Beekdaelen. De sector draagt toeristenbelasting af aan de gemeente. Deze middelen moet de gemeente inzetten voor natuurbehoud.

INPUT VOOR OMGEVINGSVISIE

Beekdaelen wordt steeds aantrekkelijker voor recreanten van binnen en buiten de gemeente. Er is ruimte om de recreatieve sector verder te ontwikkelen om in te spelen op deze kansen. Dit leidt tot een economische impuls en draagt bij aan de leefbaarheid in de dorpen.

- Het landschap moet niet komen te lijden onder toerisme.
- Toerisme in Beekdaelen moet voor kwaliteit gaan en niet voor kwantiteit.
- Toerisme moet niet leiden tot overlast zoals in het Heuvelland.
- De gemeente moet zich inzetten om de voedselketen kleiner te maken.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Bereikbaar -

KANSENKAART

Er is in 1 groep gesproken over het programma *Bereikbaar*. De onderstaande tabel geeft weer wat inwoners en ondernemer belangrijk vinden.

Onderwerpen	Score
Openbaar vervoer	6
Stimuleren van fietsgebruik	3
Snel internet voor iedereen	2
Snelheid in de kern	11
Stimuleren deelvervoer	2
School-thuisroutes	5
Verbeteren verkeersveiligheid	8
Wensbus	6
Onderhoud openbare ruimte	3
Laadinfrastructuur auto en fiets	4
Recreatieve netwerk versterken	2
Gladheidsbestrijding	0
Parkeren in de wijk	2
Verkeer uit de kern	3
Kwaliteit van de leefomgeving	9
Agrarisch vervoer	4
Mobiliteitsarmoede	3
Gebruik van technologie	7
Bereikbaarheid bij werken in uitvoering	4
Toegankelijkheid openbare ruimte	4

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Bereikbaar -

STELLINGEN

De volgende 3 stellingen zijn besproken:

- Een woonwijk moet ingericht worden voor de auto of krijgen fietsers en de voetgangers de ruimte?
- Wat vindt u belangrijker: Bereikbaarheid of leefbaarheid?
- Een eigen auto of deelauto?

De woonwijken in Beekdaelen moeten verkeersveiliger ingericht worden. De fiets en de voetganger moeten meer ruimte krijgen en kinderen moeten veilig buiten kunnen spelen. De auto is te gast in de woonwijk. De weg moet ingericht worden op de toegestane snelheid en er moet meer gehandhaafd worden. Het alleen vervangen van snelheidsborden is niet voldoende. Ook moet er aandacht zijn voor de inrichting van doorgaande wegen. Hier moet de gemeente naast verkeersveiligheid ook oog hebben voor een goede doorstroming.

De deelauto zien het merendeel van de deelnemers weinig toekomst in. De gemeente moet meegaan met de technologische ontwikkeling, maar hoeft hierin geen koploper te zijn. Het behoud van openbaar vervoer en verder uitrollen van de wensbus verdient meer prioriteit.

INPUT VOOR OMGEVINGSVISIE

De snelheid met name binnen de woongebieden is een belangrijk aandachtspunt. Op veel plekken wordt er te hard gereden wat zorgt voor onveilige situaties. Het alleen aanpassen van de snelheid is niet voldoende. De weg moet ook ingericht worden op de juiste snelheid ingericht worden.

- Balans zoeken tussen verkeersveiligheid en doorstroming.
- Meer beleid creëren waarin fietspaden en autowegen van elkaar worden gescheiden.
- Woonwijken inrichten voor de fietser en voetganger.
- Sluipverkeer inzichtelijk maken en aanpakken.
- Maak meer gebruik van innovatie, evidence based.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Ondernemend -

KANSENKAART

Er is in 1 groep gesproken over het programma *Ondernemend*. De onderstaande tabel geeft weer wat inwoners en ondernemer belangrijk vinden.

Onderwerpen	Score
Bekendheid bedrijven(terreinen) vergroten	2
Bereikbaarheid bedrijven en winkel borgen/vergroten	1
Circulaire landbouw	1
Toestaan mengformules (b.v. combi winkel en horeca)	4
Verduurzamen van bedrijventerreinen	6
Detailhandel clusteren in huidige 7 winkelcentra	0
Betrekken regionaal/lokaal MKB bij overheidsprojecten	0
Subsidieren van startende innovatieve mkb-ers	0
Bedrijvigheid zoveel mogelijk centraliseren langs de A76	2
Aantrekkelijk maken/houden van huidige winkelcentra	2
Ruimte bieden voor proeftuinen en innovatie	1
Innovatieve vormen van personeelswerving	0
Ruimte creëren voor nieuwe bedrijvigheid/bedrijven	2
Promoten van kortere ketens en streekproducten	3
Toeristische sector mkb-motor Beekdaelense economie	3
Banenmarkten faciliteren	0
Samenwerking tussen bedrijven bevorderen	2
Nieuwe verdienmodellen voor agrariërs	2
Winkelleegstand terugdringen door transformatie naar wonen	9
Oprichten ondernemersfonds door ozb-verhoging ondernemers	1

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Ondernemend -

STELLINGEN

De volgende 3 stellingen zijn besproken:

- Is het gelet op de toenemende leegstand nog realistisch om onze zeven winkelclusters overeind te houden of moeten wij deze clusters kleiner maken?
- Supermarkt(en) in de kernen of supermarkt(en) buiten de kern?
- Waar liggen voor Beekdaelen de grootste economische kansen? Op het gebied van natuur & landschap en recreatie & toerisme of op het gebied van zorg, med-tech en logistiek?

Op dit moment zijn de winkelclusters groter dan de vraag. Door schaalvergroting en de opkomst van e-commerce neemt de vraag naar retailruimte af. Dit leidt tot versnippering en leegstand in de dorpscentra. Het verkleinen van de winkelclusters leidt op de lange termijn tot structuurversterking en draagt bij aan de instandhouding van het voorzieningsniveau. De supermarkt zien de deelnemers liefst terug in de dorpskern. De aanwezigheid van een supermarkt zorgt voor aanloop dat op zijn beurt weer andere bedrijvigheid aantrekt.

De deelnemers zijn van mening dat Beekdaelen zich moet inzetten op het behoud van het landschap. Het landschap is onlosmakelijk verbonden met het DNA van Beekdaelen. Het draagt bij aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en is een belangrijke onderlegger voor de recreatieve sector.

INPUT VOOR OMGEVINGSVISIE

De deelnemers vinden dat de gemeente niet verantwoordelijk is voor de arbeidsmarkt maar wel kan bijdragen door middel van het clusteren van winkels/supermarkten binnen de kernen. Verder zouden de participanten graag verduurzaming plaats zien vinden op de bedrijventerreinen.

- Kleine bedrijvigheid stimuleren in de kernen.
- Inzetten op de verduurzaming van bedrijventerreinen.
- Beekdaelen moet zich inzetten voor sterke dorpscentra.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Sociaal en vitaal -

KANSENKAART

Er is in 1 groep gesproken over het programma *Sociaal en vitaal*. De onderstaande tabel geeft weer wat inwoners en ondernemer belangrijk vinden.

Onderwerpen	Score
Welzijns- en medische voorzieningen	5
Ontmoetingsplek in iedere kern	5
Openbaar vervoer	8
Basisschool / onderwijs	12
Sportaccommodaties	5
Sport- en speelmogelijkheden in openbare ruimte	10
Gezonde voeding	5
Verenigingsleven	10
Sociale activiteiten en evenementen	9
Plek voor de jeugd	7
Kinderopvang	3
Winkels en horeca	4
Passend woningaanbod	6
Vrijwilligers	5
Toegankelijkheid minder validen	9
Eenzaamheid bestrijden	5
Kunst en cultuur	7
Dorpsraad	5
Iedereen doet mee	5
(Energie)armoede	2

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Sociaal en vitaal -

STELLINGEN

De volgende 3 stellingen zijn besproken:

- In iedere kern zoveel mogelijk voorzieningen of voorzieningen centraliseren?
- Ongeorganiseerde (sport)activiteiten of gemeenschapsvoorzieningen?
- Aantrekken jonge gezinnen of faciliteren van de ouderen?

Niet alle voorzieningen hoeven in alle dorpskernen of in dezelfde omvang terug te komen. Er is wel behoefte aan minimaal één ontmoetingsplek in iedere kern. Het is van belang dat inwoners in de kern elkaar ontmoeten. Sportvoorzieningen kan je beter centraliseren. Hierdoor ontstaat de ruimte om kwaliteit te leveren. De gemeenschap zou meer activiteiten zelf moeten organiseren en de gemeente kan daarbij helpen door beheerzaken op te pakken. Verder zouden ongeorganiseerde (sport)activiteiten en gemeenschapsvoorzieningen meer met elkaar verbonden moeten worden.

In de toekomst zal er sprake zijn van een dubbele vergrijzing. Inwoners worden ouder en het aandeel ouderen zal groeien. Beekdaelen moet voorbereid zijn op deze demografische ontwikkeling. Veel ouderen blijven (te) lang in grote woning. Door de bouw van nultredenwoningen kunnen de ouderen doorstromen en ontstaat ruimte voor jonge gezinnen. Veel jongeren willen namelijk terug naar het geboortedorp maar daar is simpelweg geen aanbod. Het behouden en aantrekken van jongere gezinnen is cruciaal voor de leefbaarheid.

INPUT VOOR DE OMGEVINGSVISIE

De deelnemers geven aan dat sociale voorzieningen, en specifiek het verenigingsleven in Beekdaelen, erg belangrijk zijn. Breed maatschappelijke multifunctionele voorzieningen zijn nodig om kern vitaal te houden en om eenzaamheid tegen te gaan. Verder wordt er aangegeven dat toegankelijkheid een erg belangrijk punt is.

- Inzetten op het behouden van het verenigingsleven.
- Een plek voor de jeugd creëren waar zij geen overlast veroorzaken.
- Aantrekken/behouden van sociale voorzieningen in de kern.
- Kwaliteit voorzieningen boven kwantiteit, niet ieder kern hoeft alle voorzieningen.
- In iedere kern minimaal één ontmoetingsplek, dit om eenzaamheid tegen te gaan.
- Huisartsenpost en een goede OV-aansluiting draagt bij aan sociale en vitale kern.
- Gemeente moet ruimte maken voor ongeorganiseerde sport.
- Gemeente moet zich inzetten voor doorstroming op de woningmarkt
- Maatschappelijke voorzieningen (openbare ruimte + gebouwen) multifunctioneel inrichten.
- Gemeenschapszin stimuleren door inwoners met elkaar in contact te laten komen.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Veilig -

KANSENKAART

Er is in 3 groepen gesproken over het programma *Veilig*. De onderstaande tabel geeft weer wat inwoners en ondernemer belangrijk vinden.

Onderwerpen	Score
Toezicht en handhaving	10
Zware criminaliteit aanpakken	9
Jeugdoverlast aanpakken	5
Opvangplekken kwetsbare doelgroepen	3
Verkeersveiligheid	12
Burgerparticipatie	5
Openbare verlichting	3
Jeugdcriminaliteit aanpakken	4
Nabijheid hulpdiensten	4
Drugsoverlast aanpakken	4
Beschermingszones instemmen	0
Aanpak van diefstallen	6
Digitale veiligheid	3
Zwerfafval en hondenpoep	6
Sociale cohesie / informeel toezicht	5
Brandveiligheid	0
Bedrijvigheid in relatie tot veiligheid	3
Gebruik technologische innovatie	5
Rampenbestrijding	0
Bouwen op de juiste plek	5

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Veilig -

STELLINGEN

De volgende 3 stellingen zijn besproken:

- Wat is belangrijker: digitale veiligheid of openbare veiligheid?
- Moet de gemeente meer inzetten op burgerinitiatieven die de veiligheid bevorderen of meer politie en boa's op straat?
- Meer toezicht en handhaving of inzetten op preventie van criminaliteit?

Digitale veiligheid is belangrijk maar geen taak van de gemeente. De openbare veiligheid is daarentegen een taak van de gemeente. Zware criminaliteit en jeugdoverlast leidt tot onveiligheidsgevoelens bij inwoners. Het aanpakken van zware criminaliteit is zeker belangrijk maar het voorkomen dat de jeugd in aanmerking komt met zware criminaliteit ook.

De inrichting van de leefomgeving kan bijdragen aan een hoger veiligheidsgevoel. De jeugd meer de ruimte te geven, goede openbare verlichting en weinig leegstaand vastgoed in het buitengebied draagt bij aan een veilige leefomgeving. Fysieke ingrepen moeten gecombineerd worden met meer toezicht op straat door politie, boa's en burgerinitiatieven. Daarbij is het van belang om de juiste balans te zoeken.

INPUT VOOR OMGEVINGSVISIE

Er zijn wetten en regels en veel inwoners houden zich er niet aan. Dit leidt tot frustratie en onveilige situatie. De gemeente moet meer inzetten op toezicht en handhaving. Er zijn te weinig BOA's en politie op straat. De zichtbaarheid moet omhoog en de gemeente moet hier beter over communiceren.

- Zware criminaliteit en kindermisbruik keihard aanpakken.
- Inzetten op middelen die voorkomen dat de jeugd in aanraking komt met criminaliteit.
- Beekdaelen moet meer doen tegen armoedebestrijding.
- Inzetten om veiligheidsgevoel met name in avond te verbeteren.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Aangenaam wonen -

KANSENKAART

Er is in 4 groepen gesproken over het programma *Aangenaam wonen*. De onderstaande tabel geeft weer wat inwoners en ondernemer belangrijk vinden.

Onderwerpen	Score
Betaalbare koopwoningen	13
Starterswoningen	14
Levensloopbestendige woningen	31
Meer groen in de leefomgeving	18
Sociale veiligheid (jeugdoverlast, criminaliteit, etc.)	13
Verkeersveilige omgeving	14
Nabijheid sportvoorzieningen	3
Nabijheid van supermarkt en winkels	8
Nabijheid parken en speelvoorziening	4
Nabijheid zorgvoorzieningen	8
Nabijheid ontmoetingsplek	9
Sociale huurwoningen	7
Onderhoud openbare ruimte	10
Bereikbaarheid (openbaar vervoer, weg, fietspad en stoep)	17
Sociale cohesie in de wijk	9
Geluids- en geuroverlast	20
Nabijheid gezellige horeca	5
Actief verenigingsleven	15
Openbare verlichting	0
Duurzame toekomstbestendige woonomgeving	23

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Aangenaam wonen -

STELLINGEN

De volgende 3 stellingen zijn besproken:

- Aantrekken van jonge gezinnen of een aantrekkelijk woonklimaat voor ouderen?
- Meer betaalbare woningen bouwen of meer groen in de dorpskernen?
- In eerdere dorpskern een ontmoetingsruimte of (breed maatschappelijke) voorzieningen in de grote kernen?

In de tijd van dubbele vergrijzing is het belangrijk dat de gemeente de jeugd behoudt en jonge gezinnen aantrekt. De jonge gezinnen zijn belangrijk voor de leefbaarheid in de kernen. De gemeente moet inzetten op het bouwen van seniorenwoningen zodat er een doorstroming plaats vindt in de woningmarkt waardoor de jeugd een eengezinswoning kan kopen. Ook vindt men belangrijk dat er voldoende woningen zijn in Beekdaelen maar dit moet niet ten kosten gaan van het groen. Daardoor slippen de dorpen namelijk dicht.

De meeste mensen hechten waarde aan een ontmoetingsplek in de kern dan centraal gelegen grote accommodatie. Een plek waar inwoners elkaar in de eigen kern kunnen ontmoeten draagt bij aan de leefbaarheid en het tegengaan van eenzaamheid.

INPUT VOOR OMGEVINGSVISIE

De deelnemers zijn over het algemeen erg tevreden over het woonklimaat in Beekdaelen. Binnen de kleinere kernen heerst er een goede sociale cohesie. Te hard rijden en vergrijzing zijn wel twee grote problemen binnen de gemeente die genoemd werden.

- Inzetten op de bouw van woningen die nu geschikt zijn voor ouderen maar over een paar jaar ook geschikt zijn voor jonge gezinnen en starters.
- Inzetten op het behoud van de sociale cohesie binnen de kernen.
- Duurzame en toekomstbestendige woningen realiseren zowel binnen als buiten de kernen.
- Behoud van de identiteit en de eigenheid van de dorpskernen is een belangrijk goed.
- Optimaliseren voorzieningenaanbod in de dorpskernen.
- Verbeter de lijn tussen burger en overheid.
- Zet in op vergroening binnen de dorpskernen.
- Geen woningen bouwen in het buitengebied.
- Investeer in sociale cohesie en voldoende werkgelegenheid.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Actiepunten -

ACTIEPUNTEN

Naast inbreng voor de omgevingsvisie hebben de deelnemers ook suggesties meegegeven die de gemeente direct zou kunnen oppakken. Het zijn er behoorlijk veel en de meeste werkt de gemeente al aan. Blijkbaar is dit niet overal zichtbaar en dient de gemeente meer aandacht te besteden aan communicatie. De overige suggesties gaan wij bekijken of we deze kunnen oppakken.

Actiepunten (deel 1):

- Bij de inwoners in Beekdaelen is veel expertise op het gebied van natuur en landschap. De gemeente moet zich inzetten om hier een beroep op te gaan doen.
- Maak speciale natuurgebieden zichtbaar, zoals het plaatsen van een bord Natura 2000.
- Meer aandacht geven aan opruimacties.
- Natuur inclusief maaibeleid.
- Op de marktplaatsen bomen plaatsen om hittestress tegen te gaan.
- De gemeente moet het afkoppelen van regenwater stimuleren. De huidige regeling is te omslachtig.
- Omwonenden betrekken bij het onderhoud van het openbare groen.
- De gemeente moet actief meewerken aan het herbestemmen met leegstaande monumentale gebouwen
- Cultureel erfgoed vergt maatwerk en goed overleg. Hiervoor moet de ruimte zijn.
- Gemeente moet hulp bieden bij het verduurzamen van monumenten.
- De gemeente moet zich inzetten om de jongere generatie meer te betrekken bij het lokale erfgoed.
- Bewustwording creëren onder bewoners door bijvoorbeeld bewonersavonden te organiseren.
- Plaats zonnepanelen op overheidsgebouwen.
- Gemeente moet zich inzetten om zonnepanelen te plaatsen op huurwoningen.
- Inwoners stimuleren en faciliteren om afval in te zamelen.
- De gemeente moet zelf het goede voorbeeld geven (verduurzamen).
- In Amstenrade ervaart men overlast van horeca terwijl er wel voor de gemeenschap een plek voor ontmoeting moet blijven houden. De gemeente moet aansturen op een goede balans.
- Beekdaelen moet zich inzetten voor het vergroenen van tuinen.
- Inrichten van een fonds voor natuuronderhoud
- De drempels in de weg bij Puth tussen Schinnen aanpassen.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BIJEENKOMSTEN INWONERS ONDERNEMERS

- Actiepunten -

Actiepunten (deel 2):

- De wegen inrichten op de toegestane snelheid. Er wordt nu te hard gereden, het alleen verlagen van de toegestane snelheid is niet voldoende.
- Er moet een goed verkeerscirculatieplan gemaakt worden.
- De wensbus moet aansluiten op de openbaar vervoer hubs in Sittard en Heerlen.
- Er moet meer gehandhaafd worden op de snelheid.
- Beekdaelen moet zich inzetten voor het verduurzamen van bedrijven(terreinen).
- De gemeente kan zich inzetten om verenigingen van verschillende kernen met elkaar in contact te laten komen om goede ideeën uit te wisselen en elkaar te helpen.
- De gemeente moet verenigingen ontzorgen in de huisvesting. Het is al lastig om vrijwilligers te vinden voor de vereniging, laat staan het organiseren van een exploitatie van de gemeenschapshuizen.
- Participatie met de gemeente wordt als moeizaam ervaren. De gemeente denkt vaak in onmogelijkheden en daardoor haken inwoners af. Dit moet anders.
- Dorpsraden / buurtverenigingen instellen en in positie brengen.
- Inwoners meer inzicht geven in fondsen.
- Aanpakken uitwerpsels van dieren, doormiddel van controles.
- Meer controles van de politie en handhaving met name op snelheid.
- Stimuleren van het aanmaken van een buurt-app ter preventie.
- Strakkere handhaving op zware criminaliteit en kindermisbruik.
- Er moet meer/beter gecommuniceerd worden over de veiligheid, zoals bijvoorbeeld over gerichte controles die uitgevoerd zijn. Controles moeten meer zichtbaar worden.
- Parkeeroverlast actief aanpakken in de wijk.
- De gemeente moet zich blijven inzetten om de overlast vliegvelden te reduceren.
- Overlast van wegverkeer A76 en BRP reduceren.
- Te hard rijden moet worden aangepakt, zeker op de wegen naast fietspaden.
- Aanpakken hondenpoep en zwervafval.
- Beter onderhoud openbaar groen.
- Meer banken en prullenbakken plaatsen in de openbare ruimte.

VEEL BETROKKENHEID

Hetgeen wat opvalt is dat er behoorlijk veel betrokkenheid is bij de deelnemers. Dit is iets waar Beekdaelen trots op mag zijn. We gaan onderzoeken hoe we de expertise die in de gemeenschap zit, kunnen inzetten om samen Beekdaelen nog leuker, mooier en beter te maken. Want de gemeente kan niet alles alleen en heeft haar inwoners en ondernemers nodig.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BASISSCHOLEN

MENING VAN DE JEUGD TELT

Het betrekken van basisschoolleerlingen bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie draagt op verschillende manieren bij aan een beter resultaat. Zo heeft de jeugd een direct belang bij de omgeving waarin ze opgroeien. Door de jeugd actief te betrekken bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie kunnen zij aangeven wat zij verstaan onder een aangename leefomgeving. De wensen en behoeften van deze doelgroep wijken af de allerkleinsten in onze samenleving en de oudere generaties. Door nu goed te luisteren en bij de inrichting van de fysieke leefomgeving rekening mee te houden met de wensen van de jeugd ontstaat er meer betrokkenheid bij de jeugd bij hun eigen leefomgeving. Dit leidt er toe dat zij zich meer verantwoordelijk gaan voelen voor de omgeving en zich ook actiever gaan inzetten voor het behoud en verbetering daarvan.

De jeugd heeft vaak een andere manier van kijken naar de wereld en kunnen daardoor nieuwe ideeën en inzichten inbrengen. Hun frisse kijk kan volwassenen helpen om uit hun eigen denkkaders te stappen en nieuwe perspectieven te verkennen. Door de jeugd actief te betrekken bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie ontstaat er bredere perspectief op de fysieke leefomgeving.

Ten slotte kan het betrekken van kinderen bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie ook bijdragen aan een meer democratische samenleving. Door de jeugd te betrekken bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie wordt hen geleerd dat hun mening telt en dat zij een stem hebben in de samenleving. Dit kan er toe leiden dat zij later actief deelnemen aan de democratische besluitvorming. Aan de relatie met en de betrokkenheid van de volledige samenleving (governance) hecht de gemeente veel waarde.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BASISSCHOLEN

SESSIES OP BASISSCHOLEN

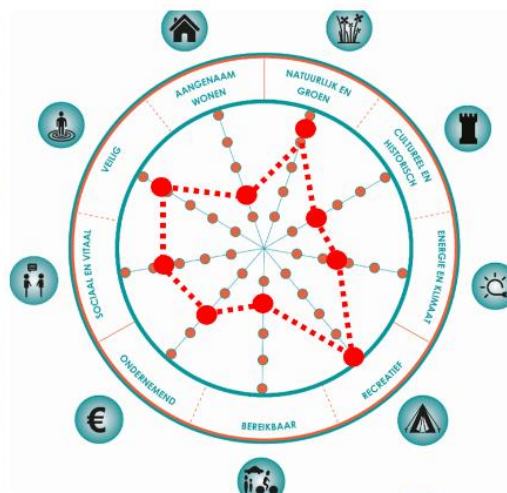
De gemeente Beekdaelen heeft alle basisscholen in Beekdaelen benaderd om met deel te nemen aan een sessie over de omgevingsvisie. Uit aan de hand van deze oproep hebben 4 basisscholen zich aangemeld. In de maand mei zijn 4 basisscholen bezocht en is er gesproken met de leerlingen van groepen 7 en 8. Er is met meer dan 190 leerlingen gesproken. In anderhalf uur is er gesproken over diverse onderwerpen en over wat men leuk en minder leuk vindt aan Beekdaelen.

Programma's

De leerlingen hebben eenieder de 3 belangrijkste programma's aangegeven. In de tabel hieronder staan de resultaten van deze uitvraag:

Basisschool	N&G	C&H	E&K	REC	BER	OND	S&V	VEI	AW
Hulsberg	26	6	21	43	2	7	27	37	5
Puth	27	4	10	29	11	9	18	18	2
Wijnandsrade	4	5	3	15	1	11	2	7	3
Schimmert	27	7	10	56	2	31	22	23	11
Totaal	84	22	44	143	19	58	69	85	21

De programma *Recreatief* is met kop en schouderen het vaakst gekozen, gevolgd door de programma's *Veilig* en *Natuurlijk en groen*. De leerlingen vinden het belangrijk dat er voldoende recreatieve voorzieningen in en nabije het dorpskern te vinden zijn. Een plek waar ze kunnen afspreken en relaxen. De leerlingen maken zich zorgen over natuur en de biodiversiteit en de verkeersveiligheid. Er wordt te hard gereden met de auto en wielrenners houden te weinig rekening met andere weggebruikers. Een andere veel gemaakte opmerking is dat de er in Beekdaelen voor kinderen tussen de leeftijd 10-12 jaar weinig te doen is. De speeltuinen zijn saai voor deze leeftijdsgroep. Hier is ruimte voor verbetering.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

BASISSCHOLEN

De programma's *Sociaal* en *vitaal* en *Ondernemend* kregen ook best veel stemmen. De leerlingen zijn van mening dat gemeente zich moet inzetten dat Beekdaelen een leuk winkelaanbod. Ook vinden de leerlingen het belangrijk dat iedereen in Beekdaelen gezond is en dat ouderen de zorg krijgen die ze nodig hebben. Wat opviel was dat er relatief weinig stemmen gingen naar het programma *Energie en klimaat*. Op de programma's *Cultureel en historisch*, *Bereikbaar* en *Aangenaam Wonen* werd ook niet heel veel gestemd. Deze programma's staan in deze levensfase waarschijnlijk te ver van de leerlingen af.

Resultaten per programma

De leerlingen zijn per programma gevraagd om goede ideeën aan te reiken. Hieronder ziet een greep van de ideeën die zijn aandragen per thema:

Programma	Ideeën voor de toekomst
Natuurlijk en groen	De natuur moet goed worden beschermt, meer bomen planten, meer bloemen bijvoorbeeld langs de weg, geen afval in de natuur en meer prullenbakken plaatsen, meer leefruimte voor dieren, insecten tuinen, een speelplaats in het bos en meer insectenhôtels.
Cultureel en historisch	Oude gebouwen beschermen, oude gebouwen moeten niet waardeloos worden, voorlichting over oude gebouwen, momenten toegankelijker maken en alle cultuur beschermen.
Energie en klimaat	Meer zonneparken, meer windmolens langs de autobaan en een open veld, zonnepanelen voor iedereen betaalbaar maken, isoleren van huizen, met regentonnen water opvangen, zonnepanelen op daken verplichten, minder fabrieken en minder CO2-uitstoten en elektrische auto's stimuleren.
Recreatief	Mooie wandel- en fietspaden, gratis sporten, meer activiteiten voor oudere kinderen, speeltuin die ook leuk zijn voor oudere kinderen, een skatepark, een plek om te relaxen, meer sportveldjes en blotevoeten pad.
Bereikbaar	<i>Meer drempels in de woonwijken, betere oversteekplaatsen, gratis openbaar vervoer, meer fietspaden, schone wegen en meer stoplichten.</i>
Ondernemend	Leuke restaurants, vaker kermis, supermarkt in de buurt, leuke winkels en een markplein in ieder dorp.
Sociaal en vitaal	Goede zorg voor ouderen, arme mensen meer ondersteunen, gezond eten goedkoper maken, leuke activiteiten organiseren voor ouderen, een leuke plek voor kinderen met een beperking, sporten goedkoper maken
Veilig	Goede zorg voor ouderen, arme mensen meer ondersteunen, gezond eten goedkoper maken, leuke activiteiten organiseren voor ouderen, een leuke plek voor kinderen met een beperking, sporten goedkoper maken

BASISSCHOLEN

LEUK EN MINDER LEUK AAN BEEKDAELEN

Naast het ophalen van goede ideeën hebben de leerlingen aangegeven wat ze leuk en minder leuk vinden aan Beekdaelen.

Wat is leuk aan Beekdaelen	Wat is minder leuk aan Beekdaelen
Groene omgeving, fijn wandelen, de bossen, gezellig dorp waar je met vriendjes kan spelen, vriendelijke mensen, veel leuke verenigingen, mooie oude gebouwen en je mag ook zelf keuzes maken.	Te weinig speelplaatsen en sportvelden, weinig activiteiten voor de jeugd tussen 10 en 12, er wordt op sommige plekken hard gereden, vervelende wielrenners, afval op straat en de natuur ligt en dat er weinig bloemen zijn.

INPUT VOOR OMGEVINGSVISIE

- De gemeente moet zich meer inzetten voor een beter klimaat en het behoud van de natuur. Er moet meer ruimte komen voor de groen en dieren. Deze gebieden moet goed beschermd worden. Ook moet de gemeente meer duurzame energie opwekken door het plaatsen van windmolens en zonneparken, wel op de juiste plek. Zonnepanelen moeten goedkoper gemaakt worden zodat iedereen ze op het dak kunnen plaatsen.
- Bij de inrichting van de fysieke leefomgeving moeten er meer rekening gehouden worden met de behoeften van oudere kinderen. De huidige speelvoorzieningen worden als saai ervaren en niet meer van deze tijd. De oudere kinderen hebben liever een skatepark of een multifunctioneel speel- / sportterrein.
- Verkeersveiligheid en met name in de woonkernen, rondom speelvoorzieningen en de basisschool verdient meer aandacht. De leerlingen hechten veel waarde aan een veilige leefomgeving. Op sommige plekken is niet veilig en dat komt met name doordat er te hard gereden wordt. Bij de inrichting van de openbare ruimte moet de weg op een dermate wijze ingericht worden zodat de snelheid eruit gaat.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

KETENPARTNERS

ONTWERPSESSIE KERNVISIE

Op 8 juni vond de ketenpartner-ontwerpsessie plaats in Nuth, in het gemeentehuis van Beekdaelen. Voor deze bijeenkomst zijn ketenpartners van verschillende organisaties uitgenodigd die een binding hebben met de gemeente Beekdaelen. Er zijn 46 deelnemers uitgenodigd waarvan er in totaal 22 aanwezig waren bij de plenaire sessie en met 4 organisaties is apart gesproken.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

KETENPARTNERS

OPZET ONTWERPSESSIE

De sessie werd geopend met een welkomstwoord door wethouder Reijnders. Na zijn introductie volgde een presentatie over het concept van de omgevingsvisie en de daar bijbehorende koers. In de concept-koers worden de kansen en opgaven van de gemeente Beekdaelen uiteengezet en vertaalt naar de principes van People, Profit, Planet. Deze principes staan verbonden met de contouren voor de strategische visie Beekdaelen. In de ontwerpssessie stonden de vier gebiedstypen van de gemeente centraal: woon-, centrum-, buitengebied en bedrijventerrein. Door middel van het Oog op de Leefomgeving werd er aandacht besteed aan de negen centrale programmalijnen.

De deelnemers hadden voorafgaand aan de sessie de concept-kernvisie ontvangen en werden gevraagd om hier tijdens de ontwerpssessie hun mening over de delen. Daarnaast werden de deelnemers meegenomen in het participatieproces en de voorlopige resultaten en op de hoogte gesteld van de stand van zaken en de planning.

Na de presentatie werd de groep deelnemers in tweeën gesplitst en verdeeld over twee ruimten. Beide ruimten beschikten over een grote kaart van de gemeente. De groep deelnemers werd uitgenodigd om de kaart heen te komen staan/zitten en hun mening te uiten over de kansen en opgaven die geformuleerd waren in de concept-kernvisie.

De resultaten van de ontwerpssessie zijn hieronder toegelicht. Deze toelichting bestaat uit een samenvatting van de belangrijkste aanbevelingen, meningen en discussies. Deze punten zijn onderverdeeld in de drie principes People, Profit, Planet zodat ze verder kunnen worden meegenomen in het proces van de omgevingsvisie.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

KETENPARTNERS

- People -

STERKE VITALE GEMEENSCHAPPEN EN UNIEKE KERNEN

Onder het principe People vallen onder andere aspecten zoals veiligheid, woningbouw, verenigingsleven en andere sociale zaken. Tijdens de ontwerpsessie kwam vooral naar voren dat de gemeente de inwoner centraal moet stellen en moet inzetten op een sterke samenwerking met haar omgeving. In de omgevingsvisie moet daarom niet alleen geduid worden wat de overheid doet, maar moet vooral de rol van de inwoners naar voren komen. Hier kan het actieve verenigingsleven van Beekdaelen een positieve rol in spelen, volgens de deelnemers. Binnen de kernen kan er worden gezocht naar koppelingen en samenwerkingen, zoals bijvoorbeeld het inzetten op het flexibel gebruik maken van maatschappelijke voorzieningen of het samenwerken om de verkeersveiligheid te verbeteren. Deze opgaven reiken namelijk verder dan de gemeentegrens.

Daarnaast kwam centralisatie naar voren als een opgave. Diverse organisaties zagen de invloed van de centralisatie binnen de kernen als een risico op het (volledig ofwel gedeeltelijk) wegvallen van voorzieningen binnen de kernen. Dit heeft een negatieve impact op de leefbaarheid tot gevolg hebben. Op deze manier vervallen ankerpunten in een aantal kernen waardoor het lastig is om aandacht te besteden aan specifieke opgaven.

De nadruk lag in de ontwerpsessie op de jeugd. Om te voorkomen dat hun zoektocht naar plekken om te verblijven wordt bestempeld als overlast zouden jongeren meer betrokken moeten worden bij deze vraagstukken. Maak de jeugd daarom onderdeel van de oplossingen en integreer hun perspectief en belang, zo luidde het advies.

Hier sluit ook het thema van inclusie op aan. Dit zou meer centraal gesteld moeten worden volgens een deelnemer. Daarnaast wordt (positieve) gezondheid en zorg gezien als een aspect dat op een integralere manier benadrukt moet worden in de omgevingsvisie. Binnen alle aspecten komt gezondheid namelijk voor.

Wat betreft de woningopgave zal er aandacht besteed moeten worden aan veranderde vragen op de markt. Lange termijn denken is hierin heel belangrijk. Bijvoorbeeld inzetten op seniorenwoningen die later kunnen worden getransformeerd tot eengezinswoningen. Onder andere toenemende migratie zal zorgen voor nieuwe vragen in de woningbouw.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

KETENPARTNERS

- Profit & Planet -

UITNODIGEND BEEKDAELEN WAAR WE TOEKOMSTGERICHT WERKEN EN ONDERNEMEN

Binnen het principe Profit werd de samenwerking in de regio benadrukt en het creëren van een aangenaam ondernemersklimaat voor het behouden van, met name, jongeren. Beekdaelen zal zich ruimtelijk meer moeten verbinden met de regio. Inzetten op het versterken van horeca en kleinschalige middenstand is bijvoorbeeld erg waardevol voor jongeren zodat zij kunnen werken in hun eigen woonplaats. Daarnaast kan Beekdaelen zich op partners in de regio Parkstad richten. Beekdaelen heeft veel specifieke voorzieningen die voor de regio interessant zijn, zoals het recreatieve netwerk en het boerenlandschap. Hierin zou Beekdaelen volgens een deelnemer een helderder profiel moeten kiezen.

Daarnaast zouden de kwaliteiten van het erfgoed in Beekdaelen meer geïntegreerd kunnen worden in de economische structuur. Vaak wordt erfgoed als iets vanzelfsprekends gezien waardoor het onvoldoende prioriteit krijgt.

Wat betreft duurzaamheid wordt aangegeven dat hier veel ruimte voor is op de bedrijventerreinen. Het project van IVN wordt als voorbeeld genoemd: zij geven subsidies aan projecten die hieraan bijdragen.

LANDSCHAPSZORG OM DUURZAAM TE LEVEN EN TE WERKEN MET HET LANDSCHAP

Binnen het principe Planet stond vooral de identiteit van de regio centraal. Beekdaelen is een gemeente met diverse kleine kernen met een eigen identiteit en heeft vooral een sterk recreatief netwerk. Inzetten op het behoud en versterken van de natuur is hierin erg belangrijk. Namens de Veiligheidsregio werd het belang van het waarborgen van de fysieke veiligheid als het gaat om klimaatverandering benadrukt. Wateroverlast is vooral in de gemeente Beekdaelen een aandachtspunt. Ook is de bovengrondse en ondergrondse infrastructuur een groot aandachtspunt. Vanuit de gemeente zou hier daarom sterk op ingezet moeten worden, volgens een aantal deelnemers.

Wat betreft flora en fauna wordt het waarborgen van de ecologische verbindingzones benadrukt. Deze gebieden zijn niet beschermd maar vormen wel een belangrijke schakel tussen bestaande natuurgebieden. De versnippering van de natuur is daarom een opgave. Ook wordt de overlast voor Awacs genoemd. Zo zijn de Schinveldse bossen het luidste stiltegebied van Nederland.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl

KETENPARTNERS

GESPREK MET HET WATERSCHAP & WML

WML en het Waterschap zijn blij om te zien dat de gemeente het onderwerp water als leidend principe hanteert in haar kernvisie. WML vraagt bij het uitwerken van de kernkwaliteiten aandacht voor het water-win gebied in Schinveldse bossen. Het water uit dit gebied is het mooiste grondwater in de regio. De gemeente moet hier trots op zijn en deze kernkwaliteit willen blijven beschermen.

Verder merken WML en het Waterschap op dat de kernvisie redelijk hoog over is. Deze opmerking is terecht, maar deze keuze is bewust gemaakt. De omgevingsvisie omschrijft op hoofdlijnen waar de gemeente voor gaat. In de omgevingsprogramma's wordt een verdieplingsplag gemaakt. In de programma's worden de doelen, de samenwerking in de regio en de uitvoering verder uitgewerkt. Het waterschap wijst de gemeente op haar bouwstenennotitie. Deze kan de gemeente helpen bij de uitwerking van de omgevingsprogramma's.

GESPREK MET HET REGIO PARKSTAD LIMBURG

Onlangs hebben de 7 Parkstad gemeente het Regionaal afstemmingskader GOVI's Parkstad vastgesteld. De regio heeft hiermee commitment uitgesproken om gezamenlijk aan een aantal ambities te werken. In de GOVI van de gemeente Beekdaelen zal er een apart hoofdstuk opgenomen worden waarin de positie van Beekdaelen in de regio wordt omschreven. In dit hoofdstuk wordt ook de relatie gelegd met het Regionaal afstemmingskader. In Parkstad wordt regelmatig gesproken over de verschillende GOVI trajecten. Hier is een aparte werkgroep voor ingericht die 1x per maand bij elkaar komt.

De regio Parkstad vraagt zich af hoe het Landschapskader zich verhoudt ten opzichte van de gemeentelijke Omgevingsvisie. Het Landschapskader komt zowel bij de beschrijving van de kernkwaliteiten als in de kernvisie terug. De Omgevingsvisie is kaderstellend voor toekomstige ontwikkelingen en het Landschapskader wordt als instrument ingezet om nieuwe ontwikkelingen af te wegen.

GESPREK MET HET PROVINCIE LIMBURG

De provincie Limburg heeft bij het opstellen van de POVI ook gebruik gemaakt van de People, Profit, Planet gedachtengoed. In de concept kernvisie legt een goede relatie tussen de fysieke, sociale en het economische domein. De visie is hoog over maar er wordt wel een richting gegeven. Met name het standpunt ten aanzien van energie opwek in het landschap valt op. De provincie refereert naar de uitgangspunten zoals verwoord in het Nationaal Landschap.

 omgevingsvisie@beekdaelen.nl

KETENPARTNERS

Opstellen concept Ontwerp Omgevingsvisie

Na het afronden van het participatietraject heeft de gemeente een concept-Omgevingsvisie opgesteld. In dit concept zijn de waardevolle input en ideeën van inwoners, ondernemers, organisaties en partners meegenomen.

Reactie op het concept Ontwerp Omgevingsvisie

Op 28 januari 2025 heeft het college besloten om het concept vóór de formele terinzagelegging te delen met de ketenpartners die eerder hun bijdrage hadden geleverd. In totaal zijn 46 ketenpartners benaderd, waarvan 18 schriftelijk hebben gereageerd en enkele mondelinge reacties zijn ontvangen. De terugkoppeling was overwegend positief, met name wat betreft de opbouw en leesbaarheid van het document. Tegelijkertijd zijn er 97 suggesties gedaan om de Ontwerp Omgevingsvisie verder aan te scherpen. Na een zorgvuldige afweging hebben deze suggesties geleid tot 51 aanpassingen, zowel tekstueel als inhoudelijk. Hiermee is het concept Ontwerp Omgevingsvisie definitief geworden. Vervolgens heeft het college op 10 juni 2025 besloten om de Ontwerp Omgevingsvisie officieel ter inzage te leggen.

✉ omgevingsvisie@beekdaelen.nl